

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ SPOR ANABİLİM DALI

DOĞA SPORLARINA KATILIMIN SOSYAL BÜTÜNLEŞMEYE ETKİSİ

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
Baki YILMAZ

Danışman
Prof. Dr. A. Azmi YETİM

Ankara - 2006

ÖNSÖZ

Spor dünyanın her ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de sosyal hayatın içerisinde yer alan ve hemen herkesin gerek aktif, gerekse pasif (seyirci) olarak içerisinde yer aldığı bir toplumsal olgudur. Spor toplumu hem etkilemekte hemde toplumdan etkilenmektedir.

Rekreatif bir etkinlik olan doğa sporları ise, insanları stresten uzaklaştıran, onlara doğa sevgisi aşılayan, birbirleriyle kaynaşmalarını sağlayan, psikolojik olarak rahatlatan, maceracı, heyecanlı, sürükleyici bir spor dalıdır.

İnsanlar doğa sporları sayesinde birbirleriyle etkileşim içinde bulunurlar. Bu çalışma ile öncelikle kendi aralarında daha sonra ise toplumsal olarak bir bütünlük sağlayıp sağlamadıklarını araştırmaya çalışılmıştır.

Doktora çalışması olarak yapılan araştırmanın, bu seviyeye gelmesinde her türlü desteğini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. A. Azmi YETİM'e, değerli katkılarından dolayı, Yard. Doç. Dr. İ. Fatih YENEL'e, istatistiki işlemlerin yapımında çalışmaya önemli desteği bulunan Öğ. Gör.Dr. Bülent AKSOY'a, yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen Arş. Gör. H. Alper GÜNGÖRMÜŞ'e ve Arş. Gör. Ünal KARLI'ya, anketlerin dağıtılması ve toplanmasında emeği geçenlere, babama, anneme özellikle beni sabır ve anlayışla destekleyen eşim Nimet, oğullarım Mustafa Berke ve Fatih Alperen'e teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
TABLolar.....	V
1. GİRİŞ VE AMAÇ	I
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Sosyoloji ve Sosyal Kavramlar	5
2.1.1. Sosyoloji.....	5
2.1.2. Sosyalleşme	7
2.1.3. Sosyal Bütünleşme	11
2.1.3.1. Bütünleşme Tipleri	14
2.1.3.1.1. Yersel Bitişiklik.....	14
2.1.3.1.2. Dış Tesirlerle Bir Araya Gelme.....	15
2.1.3.1.3. Fonksiyonel Bütünleşme	15
2.1.3.1.4. Mana Etrafında Bütünleşme.....	18
2.1.3.2. Sosyal Bütünleşme İle İlgili Temel Kavramlar	19
2.1.3.2.1. Kültür.....	20
2.1.3.2.2. Sosyal Yapı.....	24
2.1.3.2.3. Sosyal Tabakalaşma	25
2.1.3.2.4. Sosyal Hareketlilik	26
2.1.3.2.5. Sosyal Değişme	28

2.1.3.3. Sosyal Bütünleşmenin Gerçekleşmesi İçin Gerekli Temel Şartlar	30
2.1.3.4. Sosyal Bütünleşmeyi Engelleyici Faktörler	32
2.1.3.4.1. Yabancılaşma	33
2.1.3.4.2. Anomi	36
2.1.3.4.3. İktisadi Eşitsizlik	37
2.2. Boş Zaman ve Rekreasyon ile ilgili Kavramlar	38
2.2.1. Zaman	38
2.2.2. Boş Zaman	41
2.2.3. Rekreasyon	44
2.3. Spor ve Doğa Sporları	48
2.3.1. Spor	48
2.3.2. Doğa Sporları	50
2.4. Sporun Sosyal Bütünleşmeye Etkisi	52
2.4.1. İlk Çağlarda Sporun Sosyal Bütünleşmeye Etkisi	52
2.4.2. Orta Çağlarda Sporun Sosyal Bütünleşmeye Etkisi	56
2.4.3. Yeni Çağdan Günümüze Sporun Sosyal Bütünleşmeye Etkisi	57
3. MATERYAL VE YÖNTEM	64
4. BULGULAR	67
5. TARTIŞMA	124
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	137
KAYNAKLAR	140
ÖZET	157

SUMMARY	159
ÖZGEÇMİŞ.....	161
EKLER	162
Ek: 1	164
Ek: 2	165

TABLOLAR

Sayfa No

Tablo 1: Katılımcıların Öğrenim Gördüğü Yükseköğretim Kurumlarına Göre Dağılımı.....	67
Tablo 2: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı.....	67
Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	68
Tablo 4: Katılımcıların Okudukları Sınıflarına Göre Dağılımı.....	68
Tablo 5: Katılımcıların En Fazla Yaşadıkları Yere İlişkin Dağılımı	68
Tablo 6: Katılımcıların Ailelerinin Gelir Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	69
Tablo 7: Katılımcıların Annelerinin Mesleklerine İlişkin Dağılımı.....	69
Tablo 8: Katılımcıların Babalarının Mesleklerine İlişkin Dağılımı	70
Tablo 9: Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımı	70
Tablo 10: Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	71
Tablo 11: Katılımcıların İkamet Ettikleri Yere Göre Dağılımı	71
Tablo 12: Katılımcıların Doğa Sporları Faaliyetlerine Yılda Kaç Kez Katıldıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	72
Tablo 13: Katılımcıların Doğa Sporları Faaliyetlerine Ayırdıkları Bütçenin Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	72
Tablo 14: Katılımcıların Doğa Sporları Faaliyetlerinde Kurum ve Sponsorlardan Destek Alıp-Almamalarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	73
Tablo 15: Katılımcıların Doğa Sporlarıyla Hangi Derecede Uğraştıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	73

Tablo 16: Katılımcıların Tercih Ettikleri Doğa Sporları Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	74
Tablo 17: Katılımcıların Doğa Sporlarında Beraber Olduğu Arkadaşları ile Diğer Zamanlarda Bir Araya Gelmelerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	74
Tablo 18: Katılımcıların Doğa Sporlarının Hangi Yönünün Önemli Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	75
Tablo 19: Katılımcıların Doğa Sporları Faaliyetlerinde Gerekli Tüm Harcamaları Kendilerinin Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımı	75
Tablo 20: Katılımcıların Boş Zamanlarında Yaptığı Etkinlik Türlerine İlişkin Dağılımları.....	76
Tablo 21: Katılımcıların “Doğa Sporlarına Katılımım Öz Güvenimin Gelişmesine Katkı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	77
Tablo 22: Katılımcıların “Fiziksel Olarak Kendimi Çok Sağlıklı Hissetmemi Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	77
Tablo 23: Katılımcıların “Başarma Duygusu İle Aldığım Haz Doruğa Ulaşır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	78
Tablo 24: Katılımcıların “Grup İş Birliği Becerimi Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	78
Tablo 25: Katılımcıların “Macera Duygumu Artırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	79
Tablo 26: Katılımcıların “Diğer İnsanlara Saygımı Artırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	79

Tablo 27: Katılımcıların “Haberleşme ve İletişim Becerimi Artırır” Maddesine	
İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	80
Tablo 28: Katılımcıların “Bir Gruba Aitlik Duygumu Geliştirir” Maddesine İlişkin	
Görüşlerinin Dağılımı.....	80
Tablo 29: Katılımcıların “Liderlik Becerilerimi Geliştirmeme Yardımcı Olur”	
Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	81
Tablo 30: Katılımcıların “Problemleri Tespit Etme Yeteneğimi Geliştirir”	
Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	81
Tablo 31: Katılımcıların “Problem Çözme Becerimi Geliştirir” Maddesine İlişkin	
Görüşlerinin Dağılımı.....	82
Tablo 32: Katılımcıların “Çalışma Alışkanlığı Kazandırır” Maddesine İlişkin	
Görüşlerinin Dağılımı.....	82
Tablo 33: Katılımcıların “Kilo Kontrolümü Sağlar” Maddesine İlişkin	
Görüşlerinin Dağılımı.....	83
Tablo 34: Katılımcıların “Spor Becerimi Geliştirir” Maddesine İlişkin	
Görüşlerinin Dağılımı.....	83
Tablo 35: Katılımcıların “Vücut Şekli mi Korur ve Zindelik Sağlar” Maddesine	
İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	84
Tablo 36: Katılımcıların “Fiziksel Gücümü Artırır” Maddesine İlişkin	
Görüşlerinin Dağılımı.....	84
Tablo 37: Katılımcıların “Stresten Uzaklaşmama Yardımcı Olur” Maddesine	
İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	85

Tablo 38: Katılımcıların “Denge Koordinasyonumu Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	85
Tablo 39: Katılımcıların “Zamanı İyi Kullanma Becerimi Artırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	86
Tablo 40: Katılımcıların “Güçlü Arkadaşlık Bağları Kurmamı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	86
Tablo 41: Katılımcıların “Yazılı Haber ve Bilgileri Anlamada Yardımcı Olur” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	87
Tablo 42: Katılımcıların “Birçok Görevin Üstesinden Gelebilme Becerimi Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	87
Tablo 43: Katılımcıların “Grupla İş Bölümü Yapmamda Fayda Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	88
Tablo 44: Katılımcıların “Arkadaşlarımla Dayanışma İçinde Olmamı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	88
Tablo 45: Katılımcıların “Bilgili, Ahlaklı ve Yardımsever Olmama Katkı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	89
Tablo 46: Katılımcıların “Örf, Âdet ve Hukuk Kurallarına Uymam Yönünde Etki Yapar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	89
Tablo 47: Katılımcıların “Arkadaşlarımla Birlikte Olmamı ve İyi Zaman Geçirmemi Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	90
Tablo 48: Katılımcıların “Yeni İnsanlarla Tanışmamı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	90

Tablo 49: Katılımcıların “Birey Olarak Gelişmeme Yardımcı Olur” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	91
Tablo 50: Katılımcıların “Diğer İnsanlarla Ortak Bir Şeyleri Paylaşmamı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	91
Tablo 51: Katılımcıların “Farklı Siyasi Görüşteki İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	92
Tablo 52: Katılımcıların “Farklı Kültürlerden Gelen İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	92
Tablo 53: Katılımcıların “Farklı Ekonomik Yapıya Sahip İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	93
Tablo 54: Katılımcıların “Farklı İnançtaki İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	93
Tablo 55: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	94
Tablo 56: Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	94
Tablo 57: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Faaliyetlere Katılım Sayısı Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	97
Tablo 58: Faaliyetlere Katılım Sayısı Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler	97
Tablo 59: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Okudukları Sınıf Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	101

Tablo 60: Okunulan Sınıf Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler	101
Tablo 61: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin İkamet Edilen Yer Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	104
Tablo 62: İkamet Edilen Yer Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler	104
Tablo 63: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	107
Tablo 64: Gelir Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler	107
Tablo 65: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	110
Tablo 66: Yerleşim Birimi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	110
Tablo 67: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Doğa Sporlarında Beraber Olduğu Arkadaşları ile Diğer Zamanlarda Bir Araya Gelme Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	113
Tablo 68: Doğa Sporlarında Beraber Olduğu Arkadaşları ile Diğer Zamanlarda Bir Araya Gelme Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	113
Tablo 69: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Baba Mesleği Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	118
Tablo 70: Baba Mesleği Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler.....	118

Tablo 71: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin

Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları..... 121

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Toplum, insanları etkileyen gerçek ilişkiler bütünü¹⁰⁸, daha geniş anlamıyla; “Belirli bir coğrafi bölge üzerinde temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere örgütlenmiş, aralarındaki etkileşim ve iletişimi düzenleyen kuralları ve kurumsal ilişkileri olan, benzerlerinden farklı özellikler taşıyan, hem biyolojik hem de kültürel olarak kendisini yeniden üretecek mekanizmalara sahip, görece büyük insan topluluğu” olarak tanımlanmaktadır³⁸.

İnsanlar yaşamlarını sosyal ilişkiler sistemleri içerisinde sürdüren toplumsal varlıklardır. İnsanı bu açıdan ele alarak toplum içinde yer alan sosyal grupları, sosyal sınıfları, siyasal, sosyal, ekonomik, dinsel ve hukuksal kurumları, nüfusu, örf, adet, değer ile inançları ve bunlar arasındaki ilişkileri; değişimleri inceleyen bilim dalına sosyoloji ya da toplumbilimi denir¹⁰⁹.

“Bir grubu oluşturan insanların rol, statü, yetki ve sorumluluklarının yan yana veya üst üsteliğinden meydana gelen bütünü ifade eden Sosyal yapı”¹³, bir toplumun fiziki ve kültürel yapı özelliklerini kapsamaktadır. Fiziki yapı, nüfus, yerleşim birimi, ekonomik ve eğitim yapısını, kültürel yapı ise, o toplumun yaşam tarzı, örf ve adetlerini içine almaktadır. Sosyal yapı her toplumda farklı özellikler göstermektedir. Bu farklılıklar toplumların gelişme düzeylerini ortaya çıkarmaktadır.

Sanayi devrimiyle toplumların sosyal yapılarında meydana gelen büyük değişiklikler ve bunlara karşılık ortaya çıkan karamsarlık ve çözümler, kendilerini toplumların bilimsel incelemelerine vermiş sosyologların dikkatini bütünleşme üzerine çekmiştir.

Sosyolojinin en önemli konularından birisi sosyal bütünleşmedir. Bütünleşme terimi genellikle dayanışma, birlik ve paylaşım terimleriyle eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Sosyal bütünleşme ise gruptaki insanların bazı duyguları paylaşması, birlikte hareket etmesi şeklinde tanımlanabilir.

İlk defa 1922 yıllarında birlikte anılmaya başlayan spor ve sosyoloji terimleri, spor olaylarını toplumsal açıdan ele almaya başlamıştır. 1950’lerden sonra “spor sosyolojisi” spor bilimleri arasına girmiştir⁹¹.

Sporun gün geçtikçe yaygınlaşması ve popülerliğinin artması, değişik kültürlerdeki insanların ilgi duyduğu bir uğraş haline gelmesi sporun gerçekten bir toplumsal olgu olduğunu göstermektedir.

Sporun bir rekreatif değer olarak yaygınlaşması genellikle yarışmak ve kazanmak amaçlı sporların dışında gelişen ve hızla yayılan macera, sağlık, yeni vücut bilinci gibi değişen değerlere dayalı bireysel veya karşılıklı vücut temasının az olduğu branşlara bağlanabilir. Yani “sporda yeni yönelişler”, sporun rekreatif değerinin yüksekliğini ortaya koymaktadır⁸².

Daha çok insanın sosyal ilişkiler kurmasında ve geliştirmesinde büyük rol oynayan, grup olarak gerçekleştirilen rekreatif faaliyetler, yeni arkadaşlıkların oluşması, grup içinde yer edinme, diğer grup üyelerini tanıyabilme gibi çabalar, kişinin sosyal yaşantısını etkileyerek olgunlaşmasını ve toplum hayatına alışmasını sağlar. Rekreatif faaliyetler yoluyla bir araya gelen insanlar, aynı konuda hevesli ve istekli diğer insanlarla bir uğraşı içinde bulunmak, kişilerin sosyal çevresinin artmasına, yeni arkadaşlar edinmesine yardımcı olmaktadır⁸⁴.

Gönüllü kuruluşlara katılımın bir toplumu oluşturmak için başlangıç noktası olduğu ve eğer başarılı olursa sosyal bütünleşmenin temeli olacağı fikri hazır ve kesin gibi görünmektedir¹¹⁷.

Rekreatif bir faaliyet olan doğa sporları, doğada yapılan, insana heyecan, veren ve insanı doğayla bütünleştiren bir spor dalıdır.

Fiziksel ve ruhsal olarak gençliğin yetişmesinde doğa sporlarının da etkili olduğu, sağlıklı toplumlar oluşturulmasında gençliğe yapılacak yatırımların geri dönüşümünün olacağı söylenebilir. Toplumların daha iyi bir yaşam seviyesine ulaşmasında, gençliğin önemli bir yeri bulunmaktadır.

Sporun farklı din, dil, ırk ve ideolojilerdeki insanları kaynaştıracığı, insanlar arasında bir bütünlük sağlayacağı, toplumsal barışa katkı sağlayacağı düşüncesi çalışmanın temel hareket noktasını teşkil etmektedir.

Türkiye'deki literatüre bakıldığında, sosyal bütünleşme ile ilgili çalışmaların azlığı dikkati çekmektedir. Var olan çalışmalarda ise genellikle dinin sosyal bütünleşme üzerindeki etkisi¹¹⁸, göçün sosyal bütünleşme üzerindeki etkisi^{104,85}, siyasetin sosyal bütünleşmeye etkisi³³, eğitim sisteminin sosyal bütünleşmeye etkisi², sivil toplum örgütlerinin sosyal bütünleşme üzerindeki etkisi¹⁴³ şeklindedir. Ancak son yüzyılın son çeyreğinde insan yığınlarını arkasından sürükleyen spor olaylarının, sosyal bütünleşme ile ilişkisini araştıran çalışmaların eksikliği göze çarpmaktadır.. Bu alanda ölçek kullanılarak yapılan başka bir çalışma olmaması ve üyelerinin değişik kültürlerden gelen üniversitelerin doğa sporları topluluklarının nasıl bir bütünleşme içinde oldukları

ve toplumsal bütünlüğümüze nasıl bir katkı sağladığının araştırılması çalışmamızın önemini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın amacı, üye profili farklı sosyo-ekonomik yapı ve değişik illerden gelen üniversite öğrencilerinden oluşan doğa sporları topluluklarının, bu farklılıklara rağmen kişilerin kendi aralarında ve toplumda sosyal olarak bütünleşmelerine ne derece katkı sağladıklarını ortaya koymaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sosyoloji ve Sosyal Kavramlar

2.1.1. Sosyoloji

Sosyoloji, konusu ve incelediği alan itibari ile diğer sosyal bilim dallarından farklılık gösteren bir sosyal disiplindir¹⁴². Latince eş, arkadaş, birliktelik (companion) anlamına gelen “socius” ile Yunanca inceleme (study) anlamına gelen “logos” sözcüklerinin bir araya getirilmesinden oluşmuştur. Kelime anlamı itibariyle, “Toplumsal üyeliğin temellerinin incelenmesi” olarak tanımlanabilir³.

Sosyoloji farklı sosyologlar tarafından çeşitli biçimlerde tanımlanmaktadır. Lester Frank Ward ve William Graham Summer sosyolojiyi “toplum bilimi”, Franklin Henry Giddings ise “toplumsal olayların bilimi”, Durkheim “kurumların bilimi”, Kovalevsky “toplumsal örgütlenme ve toplumsal değişimler bilimi” ve Simmel ise “insan ilişkilerini inceleyen bilim” olarak tasavvur etmektedir⁸⁹.

Sosyoloji insanların birbirleriyle ilişkilerinin bilimsel açıdan incelenmesidir. İnsan birlikteliği gerçeği üzerinde odaklaşır. Toplumun her yerinde var olan sosyal etkileşimin bağlantılarını inceler; bilgi gövdesi olarak insan ilişkileri gerçeğini ele alır ve bu gerçek üzerine merkezileşir⁵⁹.

Wössner de “sosyal süreçler tarafından belli bir kültürün ve toplumun grup müesseselerinde şekillendirilmiş olan insan davranışlarının ilmidir.” şeklinde tanımlamaktadır¹³⁷.

Sosyoloji sosyal ilişkilerin zorunlu bağlantılarını keşfetmeye çalışır. İnsanlar, aileler, cemaatler, dernekler, şirketler, sendikalar, üniversiteler, spor kulüpleri vb. topluluk ve kuruluşlar oluşturarak gruplar halinde birlikte yaşamaktadırlar. İnsanların “gruplar” halinde beliren varlıklarını incelemek ve insan grupları ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplandırmak sosyolojinin konusudur. İnsan grupları hangi biçimlerde örgütlenmişlerdir ve nasıl faaliyette bulunmaktadırlar? Grup, kendisine bağlı olan bireylerin hayatlarını ve ilişkilerini nasıl ve ne yolla etkilemektedir? Bireyler, mensubu bulundukları grubu nasıl etkilemektedirler? Gruplar nasıl, ne için, ne şekilde değişmektedirler? Bazı gruplar büyüyüp yayılmakta iken bazıları niçin zayıflamakta ve yok olmaktadır¹⁴².

Bu tür soruları cevaplandırmak ancak, sosyal sistemleri, kurumları ve bunların sosyal yapılarını, insanı ve insan gruplarını ile ilgili bilgileri toplayıp sentezleştirerek yoğurmakla mümkün olabilir.

Sosyolojinin içeriği genellikle “sosyal olgular” olarak belirtilir. Ama bu bulanık bir ifadedir. Onun yerine, insan ilişkilerine ilişkin günlük deneyimlerimiz için, insan etkileşimini incelediğimizi söylemek daha doğru olur. Bu ilişkiler aile, arkadaş, düşman veya yabancılar ile kurulmuş olabilir. Bütün bunlar sosyolojinin temel konularıdır⁵⁹.

Sosyoloji toplumun bilimi olduğuna göre, sosyolojinin ilgi kuracağı alan da toplumun kendisidir. Sosyoloji, toplumun bütününe yönelik ve bütünü kavrayan bilimin adıdır. O halde sosyolojinin ilgi kurduğu alan toplumun içinde yer alan her türlü kurum, sosyal ilişki ve sosyal olaylardır. Sosyoloji toplumun

bütününü göz önünde tutar, ona işleyen bir sistem gözüyle bakar. Ancak, bu bütün içinde yer alan ve ona hayatiyet kazandıran unsurları ayrı ayrı ele almaktan da vazgeçmez. Sosyoloji bununla da yetinmez, aynı zamanda bütünü oluşturan unsurlar arasındaki gerek fonksiyonel gerek anlamlı ilişkiyi ortaya koymaya çalışır. Bu ilişkiyi ele alırken toplumu meydana getiren sosyal kurumlar, sosyal gruplar ve bireyler arasındaki anlamlı ilişkiyi sebep sonuç açısından inceler. Toplumun bilimi olan sosyolojinin faaliyet gösterebilmesi için her şeyden önce örgütlenmiş insan topluluklarına ve onun bünyesinde sosyal gruplara ihtiyaç vardır. Sosyal grupların bulunması, bunların kendi içlerinde örf, adet veya yazılı hukuk kurallarına göre ilişkilerinin yürümesi ve sosyal gruplar arasında bulunan ilişkilerde sosyoloji açısından önemlidir⁵⁵.

2.1.2. Sosyalleşme

Her insan, biyolojik bir organizma olduğu kadar toplumsal bir varlık, bir kültürün taşıyıcısı ve içinde yaşadığı toplumun bir ürünüdür. Şüphesiz, toplumsal kültür ancak insan davranışlarıyla kendilerini gösterir ve bu davranışları sayesinde var olurlar. Tüm bireyler bir grup içinde doğarlar ve toplumsal niteliklerini bu gruplarda kazanırlar. Bir toplumun yaşam biçimiyle, o toplumda yaşamak için gereken bilgilerle değerler, gruplar aracılığıyla bireye aktarılır. Bu bilgi ve değerlerin benimsetilmesiyle birey, belirli, bir toplumun üyesi olma özelliği kazanır¹⁴².

Sosyolojide sosyalleşme kavramı sosyologlar tarafından değişik şekillerde tanımlansa da, genel olarak sosyalleşme kavramı, bireylerin sosyal

hayata hazırlanma, onunla bütünleşme ve uyum gösterme süreci olarak kabul edilir⁷. Daha genel bir tanımla sosyalleşme; bireyin ya da bireylerin içinde bulunduğu sosyal grubun değer ve normlarını öğrenerek ya da öğrenme çabasında bulunarak, o sosyal grupta kendine düşen sosyal rolleri yerine getirmesini sağlayacak bilgi ve davranışlara sahip olması ve ait olduğu sosyal gruba uyum göstererek aktif bir üyesi haline gelme sürecidir⁴⁵.

Sosyalleşme, insanın başka insanlarla karşılıklı etkileşim sonunda belli bir toplumun “yapma”, “duyma” ve “düşünme” biçimlerini öğrenmesi ve benimsetilmesi sürecidir¹²³.

Bireyin bir sosyal gruba katılmasının olgusu olan sosyalleşme, bireyin bir gruba girerken o grupta geçerli olan sosyal normları, o grup içinde girişte ve ileride alacağı rolleri, ulaşacağı sosyal mevkileri, bu rol ve mevkilerin kendisinden beklediği davranış, beceri ve inançları öğrenip benimsemek durumundadır. Sosyalleşme olgusu doğumdan hemen sonra başlar. Bireyin toplumda geçerli olan değerleri, inançları, vaziyet alışları, davranış kalıplarını öğrenip özümsemesi, çocukluk ve gençlik döneminde girdiği gruplarda geçerli değer, tavır ve rol beklentilerine göre sosyokültürel şahsiyetini kazanması ile devam eder. Bütün hayatı boyunca çeşitli roller üstlendiği için, sosyalleşme de hayat boyu devam eder⁵³.

Hayata gözlerini açan çocuk sosyalleşme süreci ile sosyal davranışları öğrenip toplumsal sistemin bir üyesi haline gelir. Çocuğun sosyalleşmesini sağlayan araçlar, ailesi, komşuları, oyun arkadaşları, okul arkadaşları,

öğretmenleri ve kitle iletişim araçlarıdır¹⁰⁷. Sosyalleşme toplum açısından bir kontrol süreci ve grup yaşamında düzenlilik sağlama yoludur⁴⁵.

Toplumun birey üzerindeki etkilerini ve bireyin sosyalleşmesinin önemini Gökalp³⁰ şöyle açıklıyor: “Birey dünyaya geldiği zaman, sosyal olmayan bir varlıktır. Ancak, toplum öyle bir muhittir ki bu sosyal olmayan varlıkları, içine girdiği andan itibaren kendine benzetmeye çalışır. Bireylerin sosyalleşmesi, toplumun bekası için gereklidir. Bir toplum bireylerine dilini, ahlakını, kültürünü, ilmini aşamazsa o toplum yaşayamaz”.

İnsan biyo-kültürel ve sosyal bir varlıktır. Kültürel koşullar içinde sosyal ilişkiler, hem toplumun, hem kültürün, hem de bireyin yapısını etkiler. Bireyin tüm yaşamı çevresine uyum sağlama çabası içinde geçer. Bu uyum çabası doğumdan başlayarak bir gelişim göstermektedir. Sosyalleşme birçok karmaşık faktörün etkilediği bir oluşumdur. Bireyin sosyalleşmesinden, bir anlamda yaşadığı kültürü ve dolaylı olarak bu kültürle bağlantılı diğer kültürleri öğrenmesi kastedilmektedir. Bir diğer anlamda ise, sosyalleşme, kişinin, grubun kural ve değerlerine uymayı öğrenmesi, bu değerler düzenini benimsemesidir¹⁴¹.

Sosyalleşme ilk olarak ailede başlar, daha sonra sosyal çevre ve okulda devam eder ve ömür boyu sürer. Sosyalleşme sayesinde birey, toplumun gelenek, görenek, dilini, düşünme biçimlerini, öğrenmektedir. İnsanlar hayatlarını devam ettirebilmek için diğer insanlarla iş birliği yapmak zorundadır. Bu ilişkiler neticesinde aralarında soysa-kültürel bütünleşme doğmaktadır.

Aile insan yaşamında en önemli ve ilk sosyalleşme kurumunu oluşturur. Çocuk konuşmayı, duygusal paylaşımı ve toplumsal dünyayı ilk defa aile içinde

öğrenmeye başlar⁶². Yeni doğan bir çocuk önce aile ve çevresiyle sosyalleşme sürecine girmektedir. Anne bebeğin yaşamında önemli bir kişidir. Çocuğun beslenmesi, bakımı ve ona gösterdiği şefkat ve sevgi ile çocuk başkalarına olan güven hissini kazanır. Çocuk sosyalleşmeyle ilgili ilk mesajları bu devrede alır¹⁰⁸.

Ailede başlayan sosyalleşme okulda devam eder. Özellikle ilkokula başlayan çocuklar için, aynı zamanda, katı toplumsal kuralların öğrenildiği yerdir. Çocuk okulda kendini kontrol etmeyi, dakik olmayı ve rekabet etmeyi öğrenir²⁷.

Ayrıca arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde kavga, paylaşma, mücadele, başarı ve sevgiyi öğrenmektedir.

Okul döneminde, yabancı birçok yüzle karşılaşmasından dolayı diğer insanlarla ilişkiler kurmayı öğrenir. Öğretmenleri sayesinde beceri, davranış ve kişilik özelliklerini öğrenmeye başlar. Küçük yaşlarda aile bireylerini model alan çocuk, okul çağında öğretmenini model olarak seçer.

Çocuğun sosyalleşmesinde kitle iletişim araçlarının da önemli bir payı vardır. Kitle iletişim araçları aile içinde, komşuluk ilişkilerinde, okulda çocuğun üstlenmesi gereken bir dizi rol örnekleri sunmaktadır. Medyada yer alan kahramanlar, çocuklar için model olmaktadır⁴⁸.

Medya araçlarının hemen hepsi önemli olmakla beraber, televizyonun toplumsallaşma sürecinde önemli bir yere sahiptir. Amerika da altı aylık bir bebek, günde ortalama bir, bir buçuk saat televizyonun karşısında kalmaktadır. Belirli bir yaştan sonra çocuklar televizyondan kendi programlarını seçmeye başlamaktadırlar⁷⁹.

Bireyin sosyalleşmesinin erken yaşlarda söz konusu olması, beden eğitimi ve spor aktivitelerinde de, çocukluk ve gençlik çağında alışkanlık haline getirilmesi ihtiyacı, spor ile sosyalleşmeyi aynı dönemlerde birlikte ele almayı gerekli kılmaktadır. Çeşitli oyunlar ve spor toplumun yansıtıcılarıdır. Çünkü bir toplumda sosyalleşme için gerekli süreçlerin pek çoğu oyun ve spor ortamında vardır. Rol oynama, statü tabakalaşma, onaylama, liderlik etme, disipline uyma, dayanışma, yarışma, iş birliği gibi sosyalleşmenin tüm alanları, oyun ve spor dünyasını verimli bir eğitim alanı haline getirir. Her türlü beden eğitimi ve spor etkinliği sosyal bir deneyimdir ve çoğu zaman duyguları içerir. Sportif etkinliklere katılan birey, oyun ve hareketler arayıcılığıyla duygularını ifade etme imkânı bulur¹⁴². Aynı zamanda birey oyun ve spor yoluyla sosyal çevre içerisinde kendisine yer bulmaya çalışır⁸⁶.

2.1.3. Sosyal Bütünleşme

Sosyal bütünleşme toplumbilimciler tarafından değişik şekillerde tanımlanabilen bir kavramdır. Bazıları sosyal bütünleşmeden sanayi sektöründeki bütünleşmeyi⁴⁵, bazıları emek ile sermaye arasında kurulacak dengeyi anlarken²², bazıları da fertlerin ve sosyal grupların dünya görüşleri arasındaki farkların cemiyetteki milli kültürden minimum seviyede faydalanmış olması halidir^{55,90}, şeklinde tanımlamaktadır.

Birleşmek, kaynaşmak, birlik, ahenk ve denge içinde bulunmak, yekvücut olmak gibi manalara gelen “bütünleşme” sosyolojide, toplumdaki küçük yâda alt gruplar, cemaatler, menfaat birlikleri, müesseseler gibi sosyal yapının

çeşitli unsurları arasındaki tamamlama ve kaynaşma durumunu ifade etmektedir^{21,67}.

Bütünleşme “grubun varlığını sürdürmesi, yani üyelerin grup içinde bir arada kalabilmeleri için etki yapan ve faaliyette bulunan kuvvetlerin tümü” dür. Bütünleşme, birbirinden ayrı parçaların tek bir fert haline gelmelerini sağlayan süreçtir. Bu bakımdan bir tür teşkilatlanma sürecidir. Toplumun çeşitli faaliyetlerinin birbiri ile ahenkli olma derecesidir⁵⁸. Kongar’a⁹⁰ göre “değerlerin, inançların ya da insanların, grupların, bir sistem ya da bütün meydana getirecek şekilde etkileşim içinde olmalarıdır”.

Ougburn-Nimkoff’a göre ise bütünleşme, “grubun varlığını sürdürmesi, yani üyelerin grup içinde bir araya kalabilmeleri için etki yapan ve faaliyette bulunan kuvvetlerin tümü”dür. Bütünleşme birbirinden ayrı parçaların tek bir birey haline gelmelerini sağlayan süreçtir. Bu bakımdan bütünleşme bir tür örgütlenme sürecidir. Toplumun çeşitli faaliyetlerinin birbiri ile ahenkli olma derecesidir⁴⁵.

Sosyal bütünleşme, cemiyetteki her bir sosyal grubun kendi hakkında vardığı şuurun, kendi birliği hakkındaki şuurun yoğunluğunun, toplumdaki bütünleşmeyi bozmayacak seviyede olmasıdır⁵⁵.

Bilgiseven’e göre sosyal bütünleşme ise; bir cemiyette maddi ve manevi kültür unsurlarının bir araya gelerek bir mana ifade edecek ve işleyen bir bütün meydana getirecek tarzda birbirlerini tamamlamalarıdır²².

Görüldüğü gibi sosyal bütünleşme hakkında değişik tanımlar yapılmaktadır. Tanımlardan da anlaşılacağı gibi mutlak bir bütünleşmeden söz

etmek mümkün değildir. Aslında hiçbir toplum tam bir sosyal bütünleşme düzeyine ulaşması mümkün olmadığı için amaç, toplumdaki sosyal bütünleşme düzeyini mümkün olduğunca üst düzeyde gerçekleştirmektir.

Sanayi Devrimi, sosyologların dikkatini bütünleşme konusu üzerine çekmiş ve sosyal bütünleşme konusunun büyük öncüsü Durkheim'e⁴⁵ göre; “bireylerin bağlı bulundukları gruplar içinde kalmalarını sağlayan faktörlerin başında benzerlik, yani kişilerin aynı karakteristiklere sahiptir”. Durkheim küçük bir toplumda bütün üyelerin aynı asli karakteristikleri taşımalarından ortaya çıkan bu dayanışmaya “mekanik dayanışma” adını vermiştir. Mekanik dayanışma, ortak değerler ve inançlar marifetiyle yerleşen dayanışmadır. Bu değerler ve inançlar kişinin ve grupların başarılı olarak işbirliği yapabilmelerini sağlar. Buna karşılık, iş bölümünden doğan dayanışma “organik dayanışma” olarak adlandırılmıştır.

Organize (düzenli) sosyal hayatta katılım (paylaşım) sapma ve aksaklıkları (işlev bozukluklarını) önler fikri Durkheim'dan bu yana sosyolojik düşüncenin merkezini oluşturmuştur. Ona göre birbirine bağlı ve yapılanmış guruplar savunmasız (kolay incinebilir) bireyleri stresten ve intihardan koruyan kolektif düşünceyi, duyarlılığı ve maneviyatı ortaya çıkarır. Durkheim'ın bakış açısına göre iki faktör bu koruyucu etkiyi sağlar; Birincisi bütünleşmiş bir toplum bireylerini sınırlayan ve eğer yanlış davranışlar yapmaya teşebbüs ederlerse müdahale eden bir sosyal kontrol mekanizmasına sahiptir. Bütünleşmiş bir toplum bireylerini sadece dışarıdan değil aynı zamanda içeriden de kontrol eder, çünkü “bizi (bütünleşmiş toplumu) kendi imajına (görünümüne) uydurur, davranışlarımızı kontrol eden dini, politik ve ahlaki değerlerle donatır”. İkincisi,

bütünleşmiş toplumda bireyler fikirlerini, hislerini paylaşarak ve yorulduklarında birbirlerine destek vererek “ahlaki destek” sağlarlar. Sonuç olarak, başkalarından yeterli desteği ve kontrolü almayan ve egoist olan bireyler o kadar çok zorluklarla karşılaşır ki, yaşama gayelerini ve cesaretlerini kaybederler ve umutsuz ve depresif bir hale düşerler⁴⁷. Durkheim sosyal bütünleşmeyi sosyal kontrol ve destek formatında ve stresi ve intiharı ve diğer problemleri doğrudan etkileyen bir etken olarak görür¹³⁴.

2.1.3.1. Bütünleşme Tipleri

2.1.3.1.1. Yersel Bitişiklik

Bir kültürün unsurları durumunda olan gayeler, değerler, fikirler, temayüller, müesseseler ve bunları benimsemiş olan gruplar arasındaki tek birleştirici bağ mekân birliğinden ibaret ise böyle bir kültürün asla bütünleşmemiş olduğu ifade edilebilir. Böyle bir kültürde müesseseler arasında bir ahenk ve tamamlanış durumu mevcut olmadığı gibi küçük gruplar arasında da gaye ve hedef tezatları göze çarpar²¹.

Bu tip bütünleşme coğrafi mekândan kaynaklanan bütünleşmedir. Milliyet ve din farklılıkları gösteren büyük grupların aynı devlet içinde yaşamaları gerçek bir sosyal bütünleşmeyi değil, mekân bitişikliğini ifade etmektedir.

Spor açısından bakıldığında, farklı din, dil veya ırka mensup oyuncuların aynı takımın başarısı için bir araya gelmeleri örnek olarak verilebilir.

2.1.3.1.2. Dış Tesirlerle Bir Araya Gelme

Dışarıdan kaynaklanan baskılar ve tehlikeler sosyal bütünleşme düzeyini artırmaktadır. Örneğin Çanakkale savaşında dış güçlerin Anadolu'yu ele geçirmek istemeleri toplumumuzdaki çeşitli grupların topyekün olarak bütünleşmesini sağlamış ve Çanakkale'de düşmana geçit verilmemiş benzer şekilde Galatasaray'ın Avrupa'da elde ettiği başarılar, Türk Milleti tarafından desteklenmiş ve toplumda bir bütünleşme oluşmasına neden olmuştur.

2.1.3.1.3. Fonksiyonel Bütünleşme

Fonksiyon, işleyiş anlamına gelen bir kelimedir². Teknik anlamda işbölümü demektir, yani herhangi bir ürünün üretim esnasında çeşitli safhalardan geçerken, ayrı ayrı kişilerce değişik işlemlere tabi tutularak meydana getirilmesi işbölümünü gösterir. Bu duruma biz teknik işbölümü diyoruz. Modern iş bölümünün temelinde mekanik dayanışma vardır. İşler birbirine öylesine bağlıdır ki, birinin aksaması sistemin önemli bir kısmının ya da tamamının aksamasına sebep olur. İşte cemiyetteki işbölümü, işbirliği ve bunun sağladığı bütünleşme tipine fonksiyonel bütünleşme diyoruz².

Modern toplumu kendine ait bir gerçekliğe sahip organik bir bütün olarak gören ve sosyolojiye toplumsal bütünleşme anlayışını taşıyan Durkheim, tam ve gerçek bir bütünleşmeyi toplumsal iş bölümü ile açıklamak istemiştir. Ona göre, iki türlü dayanışmadan söz edilebilir: Mekanik ve Organik Dayanışma

Mekanik dayanışma, iş bölümünün az geliştiği, akrabalık bağlarının esas olduğu. okur-yazarlık oranının düşük bulunduğu toplumları temsil eder. Bu tür toplumlarda birbirine benzeşme ve homojenlik söz konusudur; dolayısıyla mekanik dayanışma bir benzeşme dayanışmasıdır. İş bölümünün artmasıyla, mekanik dayanışma yerine organik dayanışma biçimi gelişmeye başlar²³, Durkheim'e göre toplumsal bütünleşme için tek başına coğrafi birliktelik yetmemektedir. Fonksiyonel bütünleşme için toplumsal iş bölümü zorunludur. Gelişmiş iş bölümünün bulunduğu toplumlarda bireyler farklılaşmışlardır. Organik bütünleşmenin karakteristik özelliği, iş alanlarından birisinin fonksiyonunu getirmesiyle, tüm toplumu etkilemesidir. Öte yandan, sanayileşen bir toplum farklılaştığı ölçüde ve herkesin kendi rolünü en iyi biçimde yerine getirdiği, iş bölümü ve maddi refahla birlikte, karşılıklı ilişki ve dayanışma, toplumsal bütünleşmeyi birlikte getirecektir.

Kültür unsurlarının her birinin ayrı birer fonksiyon ifa ederek, cemiyeti işleyen bir bütün haline getirmek üzere bir araya gelmeleri halinde fonksiyona dayanan bütünleşme söz konusudur. “bir otomobilin monte edilmeksizin bir kutu içine konulmuş olan parçalarının sadece bir (yersel birlik) mekanik birlik teşkil ettiklerini, fakat bir otomobil teşkil edecek tarzda birleştirildikten sonra fonksiyonel bir birlik (işleyen bir bütün) meydana getirdiklerini ifade edebiliriz”. Böyle işleyen bir bütünden herhangi bir parça çıkarıldığı zaman bütün faaliyeti durur, çıkarılan parça ise başka bir bütün'e dâhil edilemez, dahil edilse de işe yaramaz²¹.

Modern endüstri toplumlarında işbölümü kaçınılmaz bir olgudur. İşbölümü endüstrinin bünyesinde doğar. Endüstri faaliyetleri ihtisaslaşmayı öngörür. İş kollarına ayrılmanın ardından, genel işin bütünlüğü gereği tekrar birbirini tamamlamak zorundadır. Böylece fonksiyonel bir bütünleşme meydana gelmiş olur. Spor bugün endüstri dalı haline gelmiştir ve diğer birçok endüstri kolları ile sıkı bir ilişki içindedir. Örneğin; spor kıyafetleri endüstrisi, ayakkabı endüstrisi, turizm endüstrisi gibi⁹². Turizm endüstrisine örnek verecek olursak, 25 Mayıs 2005 tarihinde yapılan, Milan-Liverpool Şampiyonlar Ligi maçı hem gelir getirmesi hem de ülkemizin yurt dışında tanıtılması bakımından çok önemlidir.

Fonksiyonel nitelikli bir bütünleşmenin hakim olduğu toplumlardaki şahsiyet tipi; faydacı, mukaveleci ve mekanik alakalara yöneliktir. Ferdin bu yönelişlerini kapsayan şahsiyet tipi, günümüzde sanayileşmiş ve modernleşmiş toplumlarda yaygındır. Aynı toplumlarda görülen dayanışma eksikliği, manevi çöküntü, çözülme belirtileri, bazı sosyal hastalıklar ve anomi hali, sadece fonksiyonel şahsiyet tipinin bütünleşme için yetersizliğini ortaya koyar⁵⁵.

Bütünleşme için ihtiyaç duyulan şahsiyet tipi, faydacı olduğu kadar, dayanışmacı ve toplumcu, fert ve toplum menfaatlerinin zıt olmayacağını benimsemeli, toplumdaki manevi tatminden de pay almalıdır. Toplumun moral değerleri etrafında manalı-mantıki bir bütünleşme sağlandığı takdirde, fonksiyonel bütünleşme bir anlam taşır⁵⁵.

2.1.3.1.4. Mana Etrafında Bütünleşme

Sosyologlar tarafından kabul gören bütünleşmenin bir diğeri manevi değerler etrafında bütünleşmedir.

Manevi bütünleşme, insanın en yüksek seviyesinde, şekil, kalıp veya görünüş farklılıkları kendisini meydana getiren kültürel değerler arasında uyum ve ahenk sağlayarak fert ve cemiyetin kuvvet halindeki bütünlüğünü realize eder²⁰.

Toplumsal değerler, toplumun olumlu buldukları ortak duygu ve düşüncelerin bütünü olmaktadır. Birey, toplum tarafından arzu edilen değerleri sosyalleşme sürecinde hazır bulur ve onları tekrarlamak suretiyle toplumsal davranış kalıpları haline koyar. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçları karşılamaya yönelik değerlerin, statü ve rol belirleme gibi işlevlerinin yanında önemli bir görevi de toplumsal bütünleşmeye olan katkılarıdır. Toplumda normatif değerlerin etkinliğini kaybetmesi, o toplumda birlik ve bütünlüğün sağlanmasına engel olur. Bu bakımdan toplum için üyelerinin karşılıklı ilişkileri içerisindeki değerlerin yansımından oluşan ortak tutum ve davranışların azlığı ya da çokluğu toplumsal bütünleşme açısından önemlidir. Toplumsal sistem bir taraftan değişime uğrarken, diğer taraftan istikrar ve dengeyi amaçlar. Öte yandan, toplumun hayat biçimini belirleyen örf adet ve geleneklerin, istikrarın sağlanmasında önemli görevleri olduğu görülür¹¹⁸.

Mana etrafında bütünleşme durumunun göze çarptığı cemiyetlerde çeşitli unsurlar sadece bir fonksiyon icabı değil, ihtiva ettikleri öz karakter itibarı ile birbirlerini tamamlamaktadırlar. Böyle bir kültürün unsurları, mesela bir

konçertonun yapraklar halinde dağılıp parçalanmış notaları gibi dağınık durumda görünseler bile, birlikte ifade ettikleri anlam, böyle bir müzik parçasının her birinin özel yeri belli olan beste bölümleri gibidir. Benzer şekilde “gotik” mimari tarzında inşa olunmuş bir binanın her kısmı nasıl bir manevi bütünlükle birbirini tamamlıyorsa ve ahenk meydana getiriyorsa, manevi olarak bütünleşmiş toplumların kültür unsurları da taşıdıkları manevi karakteristikleri dolayısıyla böyle bir bütün teşkil etmektedir. Bir milli ülkü çevresindeki birleşme buna bir örnek olarak verilebilir²¹. Milli ülkü etrafında birleşmeden kasıt, milli futbol takımının maçı sırasında, farklı kültür ve düşünceye sahip bireylerin milli takımı desteklemesi mana etrafında bütünleşmeye örnek olarak verilebilir.

Durkheim’e⁵⁵ göre, geçici de olsa buhran ve savaş dönemlerinde toplum daha çok bütün haline gelmektedir. İşbölümü teorisinden hareket eden Durkheim işbölümünün artışı ile bütünleşmenin gerçekleşebileceğini belirtmektedir. Bu konuya eğilen Srokin’e⁵⁵ göre ise işbölümünün artışı önemli bir olaydır, ancak ekonomik, kalkınma ve modernleşmeye rağmen, toplumda çeşitli bunalımların ve krizlerin ortaya çıkışını azaltmamaktadır. Bu bakımdan Srokin Fonksiyonel bütünleşmenin yetersizliğini gidermek ve sosyal değişimin sürekliliği içindeki gelişmeleri de göz önünde tutarak “mantıki-manalı” bir bütünleşme görüşünü ileri sürmektedir.

2.1.3.2. Sosyal Bütünleşme İle İlgili Temel Kavramlar

Sosyal bütünleşme konusu sosyolojinin hemen hemen bütün temel kavramlarını kapsamasına rağmen önemli olan konular aşağıda sıralanmıştır..

2.1.3.2.1. Kültür

Konusu sosyolojinin belli başlı konuları arasında yer alan kültür, sosyologlar tarafından değişik şekillerde tanımlanmaktadır.

Aslı Latince olan kültür kelimesi, Fransızca “culture” kelimesinin Türkçe okunuşudur. Latince “cultura” tarlaya ekin ekmek, sütü mayalamak anlamlarına gelmektedir. Bu nedenle Türkçe karşılığı “ekin” veya “maya” şeklinde tercüme edilebilir^{13,35}.

Tylor^{70,101} kültürü; “bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, örf ve adetlerden ve insanın toplumun bir yesi olarak elde ettiği bütün yeteneklerden oluşan karmaşık bir bütün”, Erkal⁵⁵ aynı birikim ve geleneği paylaşan insanların çocuklarına yeni nesillere aktardıkları bir grup öğrenilmiş davranışlar bütünü, Yamanlar¹³⁹ ise toplumların geçmişten devraldıkları ve kendileri de katkıda bulunarak sonraki kuşaklara aktardıkları maddi ve manevi öğelerin toplamı şeklinde tanımlamışlardır

Kültür insan davranışına ve davranış yoluyla meydana getirilen değer, fikir ve diğer sembolleşmiş mana sistemlerinin, devredilen ve yaratılan muhtevasıdır¹⁰².

Gökalp’e¹³² göre kültür, “bir toplumun vicdanında yaşayan değer yargılarının tümüdür. İşte din, ahlak, zevk, dil gibi değer yargılarıdır ki, kültürü meydana getirir”.

Bu tanımlamalardan hareketle kültür için; öğrenilir, sürekli, toplumsal, idealleştirici, doyum verici, uyum yapıcıdır, değişen, bütünleştirici ve bir soyutlamadır⁷¹ denilebilir.

Görüldüğü gibi kültürün değişik tanımları bulunmakla birlikte, sosyologlar Tylor'un kültür tanımını benimsemektedirler.

Kültürün iki temel fonksiyonu vardır. Birincisi, koruyuculuk (muhafazakârlık) diğeri ise, gelişme ve yenilemedir. Aslında iç içe olan bu fonksiyonlar birbirlerini tamamlarlar. Her toplumda gerçekleştirilen değişikliklerin kökleşmesi, yaşaması ve gelişmesi gerekir. Bu bakımdan, sürekli değişiklik düzensizliğin ve istikrarsızlığın adıdır. Değişme sadece değişik olduğu için kabul edilecek bir olay ve olgu değildir. Toplumlar değişme sürecinde daha çok işbölümüne, dayanışmaya, refaha, orta sınıflaşmaya ve bütünleşmeye geçebilmelidir. Millet halinde yaşayan bir toplumun kalabalık haline gelmesi bir değişmedir. Ancak; kalabalık durumdan zamanla sömürge niteliğine kavuşması olumlu bir değişme (gelişme) değildir⁵⁵.

Kültür unsurları maddi ve manevi olarak iki grupta toplanabilir.

Maddi kültür; bir kültürün oluşturduğu yapılar, yollar, teknikler, üretim ve ulaşım gibi gözle görülen maddi unsurlardır.

Manevi kültür ise bir milleti diğer milletlerden ayırt etme özelliği veren inançlar, ahlak kuralları, hukuk kuralları, örf ve adetler ve değer yargılarıdır. Örneğin; bir dikiş makinesi maddi kültürdür, bu dikiş makinesinde dikilen elbiseler ise manevi kültürü yansıtır. Çünkü bu elbiseler toplumun renk ve zevklerini yansıtır.

Maddi kültür, milletlerarası bir özelliğe sahiptir; manevi kültüre oranla çok daha çabuk değişir. Onun içinde bütün insanlık tarafından alınıp kolayca işlenebilir. Manevi kültür ise millidir çok yavaş değişiklik gösterir. Bir kültürün maddi ve manevi bakımdan zenginleşmesi hazır bir birikimden güç alır. Bu birikim onun zenginleşmesini sağlar. Maddi kültürü alıcı durumda olan toplumların milli kültürü yeteri derecede güçlü ve üretken ise, yabancı maddi kültür unsurlarını bir hammadde gibi işleyebilir¹³¹.

Bir toplumda etkileşim formlarının işleyişinde kültürün etkisi önemlidir. Kültür aynı zamanda belli bir toplumun sınırlarını tayin eder. Bu nedenle kültür ve toplum arasında en alt düzeyde de olsa bir koordinasyon ve bütünleşmenin bulunması gerekir. Kültür ve toplum birlikte var olan gerçeklerdir. Ancak bütünleşmeye etkileri eşit değildir. Bir sosyal yığını belli bir hiyerarşik düzene koyup bir otorite etrafında birleştirebilirsiniz. Ancak otorite zayıfladığı zaman bu grup dağınık ve asli gurubuna geri döner. Örneğin Osmanlı ve Sovyetler birliği bu süreci yaşadı ve dağıldı. Her toplum kendi öz benliklerine döndü. Bu nedenle toplumun bütünleşmesi için öncelikle kültürün bütünleşmesi gerekir. Kültürün bütünleşmesi toplumun bütünleşmesinden önce gelir. Kültür bir toplumun en önemli unsurudur. Kültürel bütünleşmenin olmadığı toplumlarda sosyal çözülme ortaya çıkar¹⁴.

Sosyal boyutu olan her alanı kucaklama özelliğine sahip görülen kültür, bu çerçevede sportif faaliyetleri de kapsar. Çünkü spor, yoğun kişiler arası ilişkiler yanında yaygın grup yaşantıları sergileyen bir olgu olarak hem sosyal bir nitelik taşımakta hem de sosyal bir ihtiyaç sayılmaktadır. İşte bu nedenle sporun

doğrudan kültürün veya onun her toplumda ayrı şekil ve muhtevada ortaya çıkardığı kültürel yapı elamanlarının etkisi altında olduğu söylenebilir¹⁴².

Kültür konusunda karşımıza çıkan kavramlardan diğerleri ise yüksek kültür (seçkin kültür) ve popüler kültürdür.

Popüler kültür, toplumdaki pek çok bireyin kültürel ve eğlenceli aktivitelerini tanımlar. Spor özellikle toplum bilimlerinde bir yada daha fazla yapıda bulunabilme özelliği taşıdığından popüler kültürün parçasıdır. Aynı zamanda spor üretildiği, tekrar şekillendirildiği ve sıradan iletişim sistemleri ile aranılabildiğinden genel anlamda kültürün bir parçasıdır. Yüksek kültür ise klasik müzik, tiyatro, bale, şiir ve güzel sanatlarla ilgilenir⁹⁷.

Spor kültürün bir parçası olarak hem ondan etkilenmekte hem de popülerliği nedeniyle onu etkileyebilmektedir. Sporun bireysel bir uğraş olmanın ötesinde toplumsal bir nitelik kazanmasına bağlı olarak, spor giyim insanların günlük giyim kuşamı arasında yer almaya başlamış, elit sporcuların konuşma ve hareketleri geleneksel günlük yaşamda taklit edilmeye başlanmıştır. Önceleri eşofmanla toplum içinde dolaşma yadırganırken, günümüzde normal karşılanmaktadır¹⁰⁹.

Günümüzde uluslar arası platformda üstünlük yarışı ve propaganda araçlarından biri haline gelen spor, ruh ve fizik üstünlüğünden, milli bütünlüğe uzanan geniş bir etki alanına sahiptir. Sosyal değerlerden oluşan kültürün sporla ilişkisi, hem toplumsal hem de uluslar arası bir nitelik taşır. Bir ülkenin sporcuları, uluslararası müsabakalarda birer kültür elçisi sayılabilirler. Çünkü aldıkları

başarılarla ülkelerinin reklamını yapmaktadırlar. Bu durum, toplumların tabanında da birlik ve bütünlüğün kuvvetlenmesine katkıda bulunmaktadır¹⁴².

Spor kültürün bir unsuru olarak kişilerin ve toplumların düşünce ve davranışlarını şekillendirmekte ve diğer kültür unsurlarını etkileyerek milli özellikler kazandırmaktadır. Spor faaliyeti içerisinde görülen bedensel hareketler toplumsal gerçekleri de yansıtmaktadır⁶⁹.

2.1.3.2.2. Sosyal Yapı

Sosyal bütünleşme ile ilgili kavramlardan biri de toplumsal yapıdır. Sosyologlar toplumsal yapı ile ilgili çeşitli tanımlar yapmışlardır. Toplumsal yapı geniş kapsamlı bir kavram olup, toplumu oluşturan başlıca ögeleri, bunların birbirleriyle ve toplum bütünüyle olan ilişkilerini, işleyiş ve değişmelerindeki düzenlilikleri içermektedir

Sosyal yapı bir toplumdaki çeşitli zümre, grup, tabaka, kurum ve organizasyonların tarihi bir zaman içerisinde ve kültürel-coğrafi zemin üzerinde yoğunlaşmasıyla ortaya çıkan ilişkiler kompleksidir. Sosyal düzen ve sistemlerin arkasındaki güç olarak da tanımlanabilir¹⁴².

Yiğit'e¹⁴⁷ göre toplumsal yapı; temel çıkarlarını gerçekleştirmek için işbirliği yapan insanlardan oluşan toplumda da dinamik ilişkiler ve bu ilişkilerin karşılıklı etkileşimi içerisinde oluşan örgütlenmiş grup ve kurumların tümü biçimlenip düzenlenir. Bu biçimleme ve düzenlenme toplumsal yapı olarak tanımlanır.

M. Ginsberg²⁵ toplumsal yapıyı; “toplumu oluşturan temel kümelerin ve kurumların belirlediği bir kompleks”, Yasa¹⁴⁰ “toplumbilimsel açıdan toplumsal yapı, bir topluluğun toplumsal düzeni, kuruluşu, kuruluşun işleyişi ve bir dizi görevleri yerine getiriş yolu” olarak tanımlamaktadır.

Her toplumda farklı, farklı özellikler gösteren sosyal yapı, bu farklı özellikleri sayesinde toplumun fiziksel ve kültürel yapı gelişmişliğini ortaya çıkarmaya yardım eder. Bu özellikler sayesinde, dünya ülkeleri gelişmiş, yarı gelişmiş ve gelişmemiş toplumlar olarak gruplara ayrılabilir¹⁸.

Toplumsal yapı oluşumunda geleneklerin, dinin, tarihin, nüfusun, folklor’ün, eğitim ve öğretimin, siyasetin, ailenin ve ekonomik yapının büyük bir önemi vardır. Bu terimler aynı zamanda sosyal bütünleşmenin de içeriğini oluşturmaktadır.

2.1.3.2.3. Sosyal Tabakalaşma

Genel olarak tabakalaşma, belli bir toplumu meydana getiren nüfusun hiyerarşik sıralamasını ifade eden bir kavramdır. İnsanlararası sosyal ilişkilerin, eşitsizlik esasına dayanması yüzünden, her toplumun nüfusu hiyerarşik bir şekilde üst üste tabakalar halinde dizilmiş durumdadır. Bütün bireylerin eşit olduğu ve aynı imkânlarla sahip olduğu bir toplum örneği mevcut değildir. Bu bakımdan tabakalaşma bütün insan gruplarında var olan sosyal bir hadisedir⁵⁶.

Toplumbiliminde, toplumsal tabakalaşma denilince, genellikle, toplumu oluşturan bireylerin ya da kümelerin, çeşitli ölçütlere göre hiyerarşik biçimdeki bir sıralanmaları anlatılmak istenilmektedir. Toplumsal tabakalaşma, otorite,

prestij, statü veya ekonomik güç durumlarına göre nüfusun farklılaşmasını, hiyerarşik olarak sıralandırılmasını içeren önemli bir toplumsal olgudur⁷⁰.

Kısacası, Toplumsal tabakalaşma genel olarak, bireylerin ve kümelerin belirli veya genelleştirilmiş karakteristiklere göre aşağı ve yukarı statülere, rollere sahip ve sınıflara mensup olarak anlaşılmaları ve derecelendirilmeleri anlamına gelmektedir⁴⁶.

Dünyada farklı biçimlerde ortaya çıkan tabakalaşma sistemleri bulunur. Bunlar politik güçten, prestije, lisana, mal mülk sahipliğine göre farklılık taşımaktadır. Ancak sosyal bilimciler toplumsal tabakalaşmayı dört ana guruba ayırırlar. Bunlar, kölelik, kast, zümre (estate) ve toplumsal sınıf ve statü sistemleridir¹⁰⁸. Toplumsal sınıf ve statü açık sistem, kölelik,kast ve zümre kapalı sistemlerdir. Kapalı sistemlerde geçiş süreci yoktur. Açık sistemlerde ise geçiş süreci vardır.

2.1.3.2.4. Sosyal Hareketlilik

Genel manada toplumsal hareketlilik, toplum içinde bireylerin gelir kümesini ya da toplumsal sınıfını değiştirmesi, başka bir değişle toplumsal hareketlilik, bireylerin toplum içinde hiyerarşik bir düzene göre sıralanmış olan pozisyonların birisinden ötekisine geçmelerini kapsayan sosyal bir gerçektir. Kısacası, toplumsal hareketlilik, bireyleri, ailelerin ya da kümelerin, toplum içinde sahip oldukları bir statüden ötekisine, toplumsal bir sınıftan diğer toplumsal sınıfa doğru olan hareketliliğidir⁷⁰.

Toplumsal hareketlilik dikey ve yatay olmak üzere iki gruba ayrılır.

Dikey hareketlilik; fertlerin veya sosyal grupların gelir seviyelerinde, yaşam tarzlarında ve sosyal çevrelerinde meydana gelen değişikliğe denir. Dikey hareketlilik, toplumsal sınıf değişimiyle ilgili olup, yukarı ve aşağı hareketlilik şeklinde olabilir. Yukarı dikey hareketlilik; kişinin veya grubun, gelir seviyesinde ve yaşam tarzında iyi yönde bir gelişme olmasıdır. Bir asistanın sırasıyla Doktor, Doçent ve sonunda Profesör olması yukarı dikey hareketliliğe örnek olarak gösterilebilir. Aşağıya Dikey Hareketlilik ise; kişinin gelir seviyesinde ve yaşam tarzında düşüş meydana gelmesi olarak belirtilebilir. Zengin bir işadamlarının iflas etmesi sonucu sosyal hayatında meydana gelen değişim aşağıya doğru dikey hareketliliğe örnek verilebilir.

Yatay Hareketlilik ise; Bir kimsenin hayat tarzında ve gelir seviyesinde bir değişiklik olmamasıdır. Bir memurun, bir kurumdan aynı standartlardaki diğer bir kuruma geçmesi, yatay hareketliliğe örnek olarak verilebilir.

Sporda aynı ligde yer alan bir takımdan diğerine geçiş yatay hareketliğe, bir üst ligde yer alan takıma geçiş ise dikey hareketliğe örnek olarak verilebilir. Dikey hareketlilikte genellikle maddi açıdan yada sosyal prestij bakımından kazanç söz konusudur. Ancak dikey hareketlilik aşağıya doğru da olabilir. Maddi ve manevi kayıplar söz konusu olabilir. Spor sadece sporcuların değil aynı zamanda spor dışından kişilerin de dikey hareketliliğine olanak sağlar. Örneğin; bir işadamlarının ünlü bir kulübün başkanı olması gibi¹⁰⁹.

2.1.3.2.5. Sosyal Değişme

Değişme, her insan toplumunun esas niteliği olup, toplumsal sistemlerde sürekli işleyen ve karşı konulamaz bir süreçtir. Bir başka anlatımla, hiçbir toplum durağan olmayıp, tarihsel süreç içinde sürekli nitelik değişmesine uğramaktadır. Değişim süreci içinde eski toplumsal dengeler bozulmakta, yeni koşullara uygun yeni denge ve uyumluluk durumları ortaya çıkarak, toplumsal bütünlük sağlanmaktadır⁷⁰.

Sürekli bir hareket içerisinde bulunan, sürekli olarak yenilenen, yapılaşan ve yapısızlaşan toplum, kendi bünyesinde bulunan ve farklı özellik ve etkinliklere sahip olan toplumsal ögeler tarafından değişmeye zorlanır. Bu ögeler, genellikle ekonomideki nicel ve nitel gelişmelerin, teknolojiye ilerlemelerin ve demografik oluşumların birer sonucu olarak ortaya çıkarlar¹²⁸. Sosyolog için sosyal değişme, sosyal yapıda meydana gelen önemli değişimlerdir. Bu tanımın içerisine yeni normlar, değerler, maddi kültür unsurları ve sembollerde meydana gelen değişimler girer. Sosyolog için küçük gruplarda meydana gelen değişimler ve moda gibi geçici değişimler önemli değildir; bunun yerine aile, ekonomi, hukuk vb. kurumlardaki değişimler, sosyal rollerdeki değişimler ve sosyal ilişkilerde meydana gelen değişimler önemlidir⁸⁷.

Sosyal değişme, geniş anlamlar içeren ve sosyal yapı ile birlikte sosyolojinin tamamını ifade eden bir kavramdır. Sosyal yapı, toplumda yeri olan bütün kurumlar ve değerler sistemini kapsayan statik bir durumu belirtirken; sosyal değişme, bu kurumlar ve değerler sisteminin gösterdiği dönüşümleri

anlatan dinamik bir kavramdır. Sorokin'in ifadesiyle “fizyolojide kan dolaşımı ne ise sosyolojide de Değişme odur”¹³.

Sosyal değişme, sosyal ilişkilerde, kurumlarda ve yapıda belirli bir durumdan ya da varlık biçiminden bir başka durum ya da biçime geçiş olarak tanımlanabilir¹²³.

Bütün toplumlar sosyal değişme süreci içindedir. Değişmeyen hiçbir toplum yoktur. Sosyal Değişmenin nedenleri olarak, icatlar, keşifler, teknoloji, fikirler, inançlar, endüstriyel gelişmeler, nüfus artışı, kültürel etkileşimler, savaşlar, doğal afetler, tarihi olaylar vb. gösterilebilir¹⁴².

Kısaca sosyal değişme toplumun yapı ve ilişkilerinde meydana gelen değişmeye denir. ve sosyal değişme bütün toplumlarda kendisini gösteren bir olgudur.

Sosyal değişmeyi sağlayan faktörleri ikiye ayırabiliriz.

- **İç faktörler:** Nüfus, teknoloji, kültürel değerler ve ideoloji
- **Dış faktörler:** Buna kısaca fiziki faktörler diyebiliriz.

Bunlara; deprem, sel, salgın hastalıklar örnek verilebilir.

Toplumsal değişme sürecinde, değişmenin içeriğine bağlı olarak spor da değişiklik göstermiştir. Çünkü spor insanlık tarihinin her döneminde yapılmış olan bir faaliyettir. Tarihteki ilk sporların, o zamanki yaşama bağlı olarak savunma, saldırı kökenli sporlar olduğu görülmektedir. Okçuluk, eskrim, güreş vb tunç çağının sporları arasında sayılabilir. Demir çağında ise daha çok taşıma, ulaştırma kökenli olan, binicilik, yelken, kürek vb sporlar karşımıza çıkar. Giderek köleci toplumlarda, köle sahiplerinin hiç üretim yapmaksızın üründen pay almaya

başlamalarıyla birlikte, bireysel boş zamandan sınıfsal boş zaman olanağının doğması da bireysel sporların yanı sıra takım sporlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur¹⁰⁹. Bunlarda sporda sosyal değişmeye örnek olarak verilebilir.

2.1.3.3. Sosyal Bütünleşmenin Gerçekleşmesi İçin Gerekli Temel Şartlar

Sosyal bütünleşmenin gerçekleşmesi için temel şartları şu şekilde sıralayabiliriz⁵⁵.

- Toplumda işbölümünün ve sosyal farklılaşmanın artışı,
- Zihniyet değişikliğine sebep olacak demokratikleşme sürecine (Demokratik müesseselere kavuşma, çoğulcu demokratik rejim ve demokratik mekanizmanın işlemesi) geçiş.
- Eğitimde kabiliyet esasına göre fırsat eşitliğinin sağlanması,
- Toplumda sosyal statünün doğuştan değil fakat ferdin başarısı sonucu kazanılması,
- Bölgeler arasında ve gelir grupları arasındaki sosyal adalet dengesini ekonominin genel kalkınma hızını aksatmayacak şekilde kurulması,
- Din ve mezhep ayrılıklarını giderici çalışmalarının yapılması ve kaliteli din adamı yetiştirilmesi için din eğitimine önem verilmesi,
- Irki şuurun ve bilhassa azınlık şuurunun yarattığı tahripçilerin azaltılması,
- Sosyal grupların ve cemaatlerin, toplumun bütününe dâhil olduklarına ait şuurun kültür politikası ile takviyesi ile kültürel yabancılaşmanın önlenmesi,

- Aileler müessesesinin güçlü olması, Türk aile yapısını yıpratıcı teşebbüslerden kaçınılması, eşlerden her birini diğerinden ayrı ve bağımsız düşünmemek. Sosyal müesseselerin bütünleşmesi esastır. Güçlü devlet ve milletin temeli olan ailede bu konuda önemli rol almaktadır.
- Sosyal politikanın uygulanması. (İşçi-işveren ilişkileri sosyal yardım, sendikacılık, iş mevzuatı, sosyal güvenlik vb.)
- Orta sınıflaşmanın mali ve ekonomik politikalarla teşviki,
- Kültür ve sanat alanlarında topluma birleştirici mesajların iletilmesi,
- Yaygın eğitime ve bilhassa yetişkinler eğitimine ağırlık verilmesi, fertlerin kendi kültürlerini tanımaları,
- Kültürün genç kuşaklara naklinde önemli araç olan dilin kültürel ve nesiller arası kopukluğa yol açmaması,
- Yeni şehirli dediğimiz büyük şehir nüfuslarının yaklaşık yarısını oluşturan gecekondü nüfusunun mesken ve istihdam gibi problemlerini çözerek sosyal çevreye uyum sağlamak,
- İskân, mekân ve ekonomik organizasyonun düzenlenmesi,
- Aydınların kimlik arayışından kurtulmaları, sosyal ve kültürel konu ve meselelerin netleşmesi, kavram tartışmalarının aşılması ve milli mutabakatların sağlanması. Tasada, kıvanç da ve kaderde bir olunması gerektiğinin anlaşılabilmesi. Yapay etkinleştirme gayretlerine ve etnik tuzaklara karşı dikkatli ve bilgili olunması gerektiğinin anlaşılabilmesi, yapay etnikleştirme gayretlerine ve

etnik tuzaklara karşı dikkatli ve bilgili olunması, milletleşme sürecinden kalabalıklaşma sürecine dönülmemesi.

2.1.3.4. Sosyal Bütünleşmeyi Engelleyici Faktörler

Sosyal bütünleşmeyi engelleyici kavramlara geçmeden önce, Sosyal bütünleşmenin önündeki engellere maddeler halinde bakıldığında⁵⁵;

- Hoşgörüsüzlük ve milli mutabakatların oluşamaması
- Milli topluma mensup olma şuuru yerine “yeni kabilecilik” adı verilen boy, aşiret ve kabile taassubunun dar anlamda biz duygusunun hissedilmesi,
- Mikro ırkçılık, biyolojik ve genetik esasların kültürel değerlerin önüne çıkarılması,
- İnsan haklarının milletlerarası sözleşmelere rağmen, amaç ve anlamının dışında ve ülkelerin iç işlerine müdahalede kullanılması,
- Yabancı kaynaklı nüfus kabul etmiş ülkelerde gettolaşmaya sebep olan yabancı düşmanlığı,
- Kendi dışındakileri dışlama,
- Mahalli değer ve özelliklerin toplum dışında ele alınması,
- Toplumun marjinal durumda olan grupların “bir kısım radikalde olabilir” sistem içinde tutulması ve kontrol edilmesi yerine, onları kitleleştirmek ve karşı kültür alanlarını genişletmek,
- Kavram kargaşası

- Milli kimliğı hesaba katmadan kimliğı sadece yalın hukuki bir bağı (hukuki vatandaşlık) veya ortak mekâna dayandırma, kültür birliğini ve ortaklığını gözden uzak tutmak.

Ayrıca sosyal bütünleşmeyi olumsuz yönde etkileyen iki kültür sapmasından da söz etmek gerekiyor. Bunlar zenginlik kültürü ve yoksulluk kültürleridir. Her iki kültürde milli kültürü erozyona uğratarak sosyal bütünleşmenin gecikmesini ve millet olma sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle gelişmiş ve millet olma sürecini tamamlamış toplumlar orta sınıfın güçlü olduğu toplumlardır denilebilir¹⁴.

Sosyal bütünleşmeyi engelleyen faktörleri maddeler halinde açıkladıktan sonra, sosyal bütünleşmeyi engelleyici kavramları; Yabancılaşma, Anomi ve İktisadi eşitsizlik olarak 3'e ayırabiliriz

2.1.3.4.1. Yabancılaşma

Günümüzde kavram olarak yabancılaşma yerine “yabancılaşmalar” geçmekte ve konuya çoğulcu bir yaklaşım görülmektedir. Bundan dolayı çeşitli yabancılaşma modelleri ile sosyal bütünleşme arasında münasebet aranmaktadır. Yabancılaşma şekilleri bize bütünleşme derecesi hakkında bilgi vermektedir. Sosyologlara göre yabancılaşma artık sadece çalışma hayatındaki şartların bir sonucu değildir. Bunun yanı sıra, toplumun genelindeki moral çöküntü, müesseselerin fonksiyonları dışına çıkması, ferdin çevrenin tesiriyle kendini güçsüz hissetmesi, sosyal tecrit (isolation) gibi örnekler “yabancılaşmalar”ın kapsamındadır⁵⁵.

Yabancılaşma, bireyin toplumun değerlerine, çevresine karşı ilgisinin yok olması, dünyaya karşı içine dönük bir tutuma girmesi halidir. Yabancılaşma kavramı güçsüzlük, iktidarsızlık, kuralsızlık ve sosyal yönden tecrit olunmayı da içerir¹⁴².

Toplumbilim yönünden yabancılaşma, kişini mensubu bulunduğu gruba karşı olmasıdır. Yabancılaşma süreci içindeki kişi, büyük gruba karşı husumeti dolayısıyla mensubu bulunduğu küçük grup ile tam bir bütünleşme içine girmektedir. Uyuşturucu madde kullanan gençlik grupları, hippiler, tüm düzene karşı yabancılaşmış tedhişçi grupların durumunda olduğu gibi⁴⁶.

Doğan⁴³; Toplumsal boyut içinde düşünülen yabancılaşma biçimlerini şöyle sıralamıştır;

- Kültürel Yabancılaşma,
- Bürokratik yabancılaşma,
- Aydın Yabancılaşma,
- Halk yabancılaşması,
- Sanatta Yabancılaşma,
- Sanayide Yabancılaşma,

Sanayileşmenin ve dolayısıyla makineleşmenin ilk dönemlerinde görülen yabancılaşma, sanayi toplumunun istikrara kavuşması, boş zaman faaliyetlerinin değerlendirilmesi, çalışma hayatının düzenlenmesi, siyasi katılma, yönetim ve kâra katılma şekillerinin gerçekleştirilmesi ile hafiflemiştir. Sanayi toplumlarında yabancılaşmanın sınıf şuurunu daha da keskinleştirerek sınıf

kavgalarını şiddetlendireceği varsayımı teorik bir yaklaşımdan öteye geçememiştir⁵⁵.

Yabancılaşmaya hem ferdi hem de sosyal açıdan bakmak mümkündür. Sosyal açıdan toplum hayatındaki bozulmalar sapmalar, dayanışma eksikliği gibi çevre faktörleri sayılabilir. Ferdi bakımdan yapılan değerlendirmelerde konuya alkol alışkanlığı ve bu alışkanlığı doğuran ferdi – ailevi sorunlar bakımından yaklaşılmaktadır¹¹.

Bazı meslekler vardır ki insanı monotonlaştırır. Monotonlaşan insan toplumdan uzaklaşabilir ve yabancılaşmaya uğrayabilir. Örneğin 8–5 mesaisi yapan devlet memuru, öğretim elemanları gibi benzer mesleklerle uğraşan insanlar monotonluktan ancak boş zamanlarını değerlendirme ile kurtulabilirler. Boş zamanların değerlendirilmesi yabancılaşmayı önleyeceği gibi insanların stresten uzaklaşmasını da sağlar.

Gelişmiş ülkelerde gerek devlet, gerekse özel kuruluşlar yabancılaşmayı ortadan kaldırarak, çalışanların verimlerinin yükseltilmesi için spor yatırımlarına öncelik verildiği görülmektedir. Spor faaliyetleri yoluyla yabancılaşmanın doğurduğu, işten soğuma, ilgisizlik ve izole oluş giderilmeye çalışılmaktadır. Sonuçta bireyin, çalışma hayatında daha etkili olduğu gibi, çalışma hayatının dışında, toplumla daha kolay bütünleşebilmesi gerçekleşebilmektedir. Dolayısıyla çalışma hayatındaki monotonluk spor faaliyetleri ilke giderilmektedir⁵⁴. Spor yaparken bulunulan ortamlar, yapılan spor çeşidine bağlı olarak günümüz insanının hasret kaldığı doğayla bütünleşmeyi sağladığı gibi, diğer insanlarla da kaynaşmayı sağlar⁵¹.

2.1.3.4.2. Anomi

Anomi bir toplumdaki mevcut kültürel değer ve sosyal amaçlar ile o toplumda yaşayan bireylerin söz konusu amaç, değer ve kurallara uygun olarak davranma ve yaşama istekleri arasında belirgin bir farklılaşmanın ortaya çıkması sonucu, toplumsal ilişkileri düzenleyen kural ve değerlerin aşınmasının doğurduğu karmaşa ve kuralsızlık durum anlamı taşımaktadır³⁸.

Kuralları geçerliliğini yitirmiş ve herkes tarafından benimsenecek yeni kurallar yaratamamış bir toplumda bireyleri toplumsal bütüne bağlayan bağların kopması haline anomie denir. Anomie, normların etkisizlik ve yokluğuna dayanmaktadır. Oysa normal olarak normlar kişiler arasındaki, ilişkilerin devamını ve düzenini sağlamak için vardır. İşte anomie bu dengenin kırılmasıdır. Bir uyumsuzluk halini ortaya koyar⁸⁸.

Durkheim'in "Anomik İntiharlar" konusundaki çalışmalarında anomie yer almıştır. Anomie dayanışmadan yoksunluktur; değişik sosyal fonksiyonlar, artık sosyal grubun denge ve ahengini korumak bakımından bir arada işleyememektedirler. İçinde benzerlikten doğan dayanışmanın zayıfladığı ve işbölümüne ve değişik mesleklerin varlığına dayanan farklılaşmaların meydana çıktığı çağdaş toplum anomieye adaydır⁴⁶. Sanayileşme ve kentleşmenin etkisinde artan farklılaşma, sosyal yapı ve kültürel unsurlar üzerinde yaptığı tahrip neticesinde, toplumsal ahlak gücünün azalmasıyla, birey bilincinin toplumsal bilinci giderek daha fazla etkilemesi ve zayıflatması anomik durumun nedeni olmaktadır¹²⁸.

Parsons'a göre anomi; "geniş sayıdaki fertlerin, ciddi derecede, kendi kişiliklerinin istikrarlı ve sosyal sistemin yumuşak bir biçimde işlemesi bakımından zaruri ve sabit müesseselerle bütünleşmeden mahrum bulundukları haldir"⁴⁶.

Genel olarak anomi kavramı, toplumlardaki normsuzluk ve kuralsızlık olarak kabul edilmektedir. Bütün toplumsal bunalımlar bir anomi tehlikesini içerir. Anomik bir toplumda kişiler hangi normu ya da kuralı izlemesi gerektiğini tayin etmekte zorlanırlar¹⁴².

2.1.3.4.3. İktisadi Eşitsizlik

İktisadi faaliyetlerin toplumsal yapının gelişmesinde, yapılanmasında katkı sağladığı gibi, toplumsal yapının da iktisadi gelişmeler üzerinde karşılıklı ve birbirine bağımlı ilişkileri görülmektedir. Bu nedenle ekonomik faktörün toplum bütünleşmesinde, ekonomi ve toplum ilişkilerinin incelenmesi ve açıklanmasında gerekli görülen bir husustur¹¹⁸.

K.Marx, dönemin toplumsal ekonomik problemlerine açıklık getirebilmek amacıyla, toplum-ekonomi ilişkilerinin analizine çalışmış, üretim araçlarının, yani altyapıyı oluşturan ekonominin üst yapıyı oluşturan bilim, din, ahlak gibi kurumların belirleyici olduğu kanaatine ulaşmıştır. Weber ise, Marx'ın toplumsal problem olarak ifade ettiği kapitalizmi, protestan ahlakı ile açıklamak diğer bir ifadeyle dinsel inançların bir ekonomik anlayışın doğuşunda önemli rol oynamış olduklarını göstermek istemiştir¹²⁸.

Üretimin sanayileşmesiyle birlikte, özellikle günümüz toplumları için gelir seviyesinin aşırı oranda farklılaşması neticesinde iktisadi dengesizlikler, toplumun asli kültürünün yaşatılması ve geliştirilmesinde olumsuz görev üstlenmiş olabilirler. Nitekim sınıf esasına dayalı toplumlarda iktisadi eşitsizliklerin anti-sosyal kişiliklerin artmasını desteklediği tespit edilmiştir⁷⁴.

2.2. Boş Zaman ve Rekreasyon ile ilgili Kavramlar

2.2.1. Zaman

Bilim ve Teknoloji çağı olarak adlandırılan günümüzde, insanoğlunu ilgilendiren her şeyin hızlı bir şekilde gelişmesine rağmen, bütün canlıların hayat ölçüsü olan ve insan hayatını önemli kılan zaman değiştirilememektedir. Yani zaman her şeyi değiştirdiği halde, henüz hiçbir şey zamanı değiştirme imkânına sahip olamamıştır. Bu nedenle zaman, tüm canlıların olduğu gibi özellikle insan oğlu için önemli bir varlık kaynağıdır¹²¹.

Günümüzde zaman kavramı ile ilgili değişik tanımlar yapılmaktadır. Zaman insanlar için en kıymetli şeydir ve kullanılma durumuna göre insanlara önemli yararlar getirebilir. Modern toplumlarda zaman, eğitimle doğru orantılı biçimde bilinçli ve yararlı kullanılmaktadır³⁴.

Birey ve toplum için ifade ettiği önem, zamanı tüm çağlar boyunca insan yaşamının önemli bir sorunsalı haline getirmiştir. Geçmişte olduğu gibi günümüzde ve gelecekte de bu önem anlamını ve etkisini sürdürmeye adaydır⁴³.

Zaman, bir iş yada oluşun, bir eylemin içinde geçmekte olduğu, geçtiği yada geçeceği süre¹¹² olarak tanımlamıştır. Türk Dil Kurumu ise zamanı; olayların

ardışıklığını görerek aklımızda yarattığımız ve olayların bundan sonra da içinde olup gideceklerini düşündüğümüz, başı ve sonu olmayan soyut kavram olarak açıklamaktadır¹²⁴.

Günlük hayatta karşılaşılan ve peş peşe gelişen bütün olaylar “zaman” denilen soyut bir kavramı düşünmeye zorlamaktadır. Çünkü, çok değerli olan bu kavram içinde, olaylar sıralanır, yaşanır, değerlendirilir. Zaman kavramı dışında meydana gelen hiçbir olay ve olgu olmaz¹²⁹.

Zaman, hayattır ve zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmek anlamını taşımaktadır¹⁷. Bir başka deyişle “zamanı kontrol edememek, hayatı kontrol edememektir”¹¹⁵.

Zaman kavramı bir eylemin geçtiği süredir. Bir an için yeryüzünde ve evrende hareket halinde olan her şeyin durduğu düşünülürse, böyle bir statik ortamda zaman olgusundan söz edilemez¹¹⁴. Geri döndürülmesi ve yerinin doldurulması imkânsızdır²⁸. Bu yüzden, zamanı dolu dolu hem de doya doya yaşamak amaçlanmalıdır. Çünkü yaşanan her dakika bir servettir¹¹⁴. Zaman elimizdeki en değerli kaynaktır⁷⁷.

Ne kadar zengin olduğunuz hiç önemli değildir. Çünkü, daha fazla zaman satın alamazsınız. Zamanı biriktiremezsiniz, ödünç alamazsınız, çalamazsınız, hiçbir şekilde değiştiremezsiniz. Tek yapabileceğiniz, sahip olduğunuz zamanı en iyi şekilde değerlendirmektir¹¹⁶.

Adair ve Adair⁵ zamanın önemini; “zaman, ender bulunan bir kaynaktır. Harcanan zamanın yerine yenisi konamaz, geriye de döndürülemez. Bizler için zaman kazanmayı ve bunu nasıl akıllıca kullanabileceğimizi öğrenmekten daha

önemli bir şey düşünemiyorum” sözleriyle vurgulamaktadır. Eren; “zaman tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan, kiralanamayan, satın alınamayan, çoğaltılamayan, sadece kullanılan soyut bir kavramdır”. Ayrıca, her hizmet ve her iş zaman kullanmayı gerektirir. Zamanın yerini alınacak bir mal bulunamamıştır. Durdurmak mümkün değildir, sürekli olarak akar ve yitirilir. Dünden bugüne gelen ve yarına giden, sürekli, geri dönmeyen tek yönlü akıştır” sözleriyle zamanın önemine değinmiştir⁵².

Zamanın iyi kullanımı günümüz insanı için kaçınılmaz bir gerekliliktir⁸¹. Bu bakımdan, zamanı iyi kullanan bir insan, yaşam kalitesini yükseltir ve diğer kaynaklar gibi kendisi ve amaçları için zamanı etkili bir biçimde değerlendirir veya harcayabilir⁹⁵. Sanılanın tersine, kendine ait zamanı tek bir konuda yoğunlaştırarak değil, çalışma yaşamı, özel yaşamı, bireysel zevkler gibi değişik etkinlikler arasında paylaştırabilen kişidir. Bu bağlamda zamanı yönetebilen kişi, dikkatini kolaylıkla yoğunlaştırabilen, organizasyon yeteneği gelişmiş, yaşamdan zevk alan ama yaşamını tesadüflere teslim etmeyen kişidir¹⁴⁹.

Zaman akıp giden, durdurulamaz bir kaynaksa, tek çare onu ekonomik kullanmak yani planlamaktır. Zamanı etkin kullanmak yaşam kalitesini arttırmak demektir¹¹⁴.

Zaman, insanların sonsuzluk ölçüsüdür. Şimdiye kadar zamanla ilgili doğal olarak kabul ettiğimiz her şey, insan düşüncesinin ürünüdür ve görecelidir. Bilinçaltının düşündüğümüz gibi bir zaman kavramı yoktur. Hayatımızı yönetmesine izin verdiğimiz zaman programları, kendi düşüncemizin ürünüdür⁶.

2.2.2. Boş Zaman

Boş zaman kavramı ile ilgili literatürde bir çok tanım mevcuttur. Bu kavramı yazarlar, özgür zaman^{64,66}, serbest zaman^{1,50} ve boş zaman^{72,84,142,149} kavramı olarak ele almışlardır. Bu tanımlara göre;

Boş zaman, kişinin çalışma saatleri ve zorunlu olarak kendisine ayıracağı zamanın dışında kalan ve özgürce kullanabilmek ve seçme şansına sahip olduğu bir zaman parçasıdır⁸⁰. Yetim (2005) boş zamanı; dinlenme, rahatlama, bilgi ve görgüsünü arttırma, psikolojik ve fizyolojik zevklerinde doyumu gerçekleştirme, toplumsal hizmet katkısında bulunarak ahlâki inancın gereğini yerine getirme, yaratıcı yeteneklerini geliştirme biçiminde ve tüm bu faaliyetlerde herhangi bir çıkar amacı gütmemek üzere gerçekleştirilen tamamıyla isteğe bağlı bir uğraşı bütünlüğü olarak açıklamıştır¹⁴².

Boş zaman; uyumak, yemek yemek, vücut temizliği yapmak, okula gidip gelmek, ders veya bir işte çalışmak dışında kalan zaman veya kişinin üretime yönelmiş faaliyetleri sırasında veya onu takiben girişmekte olduğu üretim dışında harcayabildiği süre olarak belirtmiştir¹.

Hazar ise, boş zamanı, insanların, sınırlı yaşam süresinin zorunlu davranışlar (iş, iş ile ilgili etkinlikler, yaşamı sürdürmek için gerekli etkinlikler vb.) dışında kalan zaman⁷² Demiray herhangi bir güdüyle kazandırılacak ihtiyaçlar için harcanan zaman dilimi³⁹ olarak tanımlamışlardır.

Boş zamanı serbest zaman olarak tanımlayan Arslantürk ve Amman'a göre boş zaman; yemek, uyku, ve cinsel ihtiyaçların karşılanması gibi fizyolojik, ev içinde yapılması zorunlu bazı işler gibi ailevi, iş hayatı gibi mesleki faaliyetlerin dışında kalan, tamamen ferdin tercihinine bağlı olarak tek başına ya da grup halinde özgürce yapılan faaliyetlere ayrılan zaman olarak tanımlanabilir¹⁴. Erbesler⁵⁰ boş zamanı serbest zaman şeklinde nitelendirerek; serbest zaman, günümüzde çağdaş yaşamın ve çalışma koşullarının insanlar üzerinde oluşturduğu baskı, yorgunluk ve monotonluğu gidermek veya dengeleme süreci olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın, toplumsal yapı içerisinde kendine özgü bir varlık alanı oluşturması, çalışmayı, diğer iş ve uğraşlardan kesin olarak ayırmaktadır. Bu durum çalışmaya benzemeyen yani zorunluluk ihtiva etmeyen, formel kural ve ilkelerle sınırlı olmayan uğraşlarında toplumsal yapı içinde, özerk bir yaşam alanı olarak belirmesine yol açmıştır. Bu bağlamda boş zaman, ilk kez zorunlu ve ilkesel çalışmadan farklı bir olgu olarak ortaya çıkmıştır¹⁵.

Boş zaman, günümüz toplumunda, önemi giderek artan sosyal fenomenlerden biridir¹⁵. Sanayi toplumuna geçmekte olan veya sanayileşmiş toplumlarda insan emeğinin yerini makineler almakta, buna paralel olarak üretim kapasiteleri artarken çalışma saatleri azalmaktadır¹². Örneğin endüstri ihtilalinin ilk dönemlerinde işçiler yılda 3500-4000 saat çalışırlarken, günümüzde bu rakam 1800 saatin altına düşmesiyle¹⁵; bunun sonucunda ise bireylerin boş zamanlarında önemli artışlar meydana gelmiştir. Ayrıca tatillerin uzunluğu ve çeşitli resmi

tatillerde boş zamanların artışında bir başka etmen olmuştur¹²⁶. Boş zamanların artması ise, boş zaman eğilimlerini gerekli kılmıştır⁶⁸

İnsanlar, genel olarak hayatlarını devam ettirebilmek, daha iyi koşullarda yaşamak, statü sahibi olmak, toplum içinde üretken konumda bulunmak için çalışmaya gereksinim duymaktadırlar. İnsanların yaşantıları adına daha iyiye yol almaları içinse, toplam zamanlarından önce kendi özel zamanlarını, diğer bir deyişle, “boş zamanlarını” olumlu yönde kullanmaları gerekmektedir¹⁰⁶.

Demokratik bir toplumda boş zaman bireyin bir ayrıcalığıdır. Boş zamanın doğru kullanımı ile bireyin davranış, tutum ve isteklerinde istendik değişiklikler meydana getirebilmek olasıdır. Boş zaman bu anlamda sadece bireyler için değil onların oluşturduğu toplumlar açısından da önemlidir. Kaliteli bir kültürün oluşturulması, iyi vatandaşlar yetiştirilmesi, başarılı bir öğretim süreci, boş zamanın doğru kullanımı ile yakından ilgilidir¹²⁵.

Şahin ve Şahin boş zamanların önemine değinerek; “boş zamanlar, yaşamımızın hayat enerjisi olmaktadır” sözünü vurgulamaktadır¹²². Bu görüş doğrultusunda; nasıl ki, çalışmaya ayrılan zaman yaşamımızı sürdürebilmek için önemli bir olguysa; tekrar yenilenmek, stresten uzaklaşmak için de boş zamanlara ihtiyaç duymaktayız. Bu görüşü Doug King, “arasıra ara vermeyi öğren yoksa değerli hiçbir şey elde edemezsin”¹⁴⁸ sözüyle desteklemektedir.

2.2.3. Rekreatyon

Rekreatyon, Latince “recreate” kelimesinden gelmekte ve “yenilenme, yeniden yaratılma” manasını taşımaktadır. Sözlük anlamına göre ise rekreatyon, “ruhsal ve manevi yönden yenilenme, yeniden doğuş” demektir. Rekreatyon, “çalışma ve günlük rutin işlerin sonrasında bir yenilenme yaşantısıdır”⁷⁶.

Rekreatyon kavramı ile insan iç içedir. Etkinlikler insanlar içindir. Bu da insanların yaşadığı yerlerde rekreatyon etkinliklerinin yapılabilmesi için ortamın hazırlanması demektir. İnsanlık tarihi bilinçli veya değil bu tür etkinliklerin günümüze de yansıyan örnekleriyle doludur³⁴.

Rekreatyonu, boş zamanda ve tek başına, grupla, araçlı, araçsız, açık veya kapalı alanlarda, kent içi veya kent dışında, bir organizasyon içinde veya dışında zorunlu olmadan seçilen zevk ve neşe verici her türlü etkinlikler şeklinde tanımlanabilir⁸⁴.

Rekreatyon, pasif veya aktif, grup veya ferdi olarak sporlarla, kültürel fonksiyonlarla, tabiat veya insan tarihinin değerlendirilmesine, gezilere, eğlencelere, zevk veren olaylara, resmi olmayan eğitime katılmayı içerir⁴². Rekreatyon, eğlence ve dinlenme gibi birçok faaliyetlere ayrılan boş zamanlardan oluşur³².

Rekreatyon, kişilerin çok yönlü olumlu gelişimlerini hedefler. Rekreatyon etkinlikleri, gönüllü katılımı içerir. İlgi, özgürlük ve verimlilik esastır⁹⁴. Rekreatyonun temel problemi, insanlarda memnuniyet oluşturacak temel gereksinimler ortaya çıkarmaktır⁹⁶.

Rekreasyonun temel özelliklerini şu şekilde sıralanabilir⁸⁴:

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Rekreasyon faaliyetleri özgürlük hissi verir.
- Faaliyetlere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon, boş zamanda yapılır.
- Rekreasyon faaliyetleri, her yaştaki ve cinsteki insanların katılımına imkân verir.
- Rekreasyon faaliyetlerinde inisiyatif, kişinin kendisine bırakılmalıdır.
- Rekreasyonel faaliyetler, her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon, bir faaliyeti gerektirir. Faaliyetler, fiziksel, zihinsel, ruhsal, toplumsal ya da bunlar içinden bazılarının kombinasyonu şeklinde olabilmektedir.
- Rekreasyon, çok çeşitli faaliyetler, alternatifler içerir.
- Rekreasyon, haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
- Rekreasyon, evrensel olarak uygulanmaktadır. Rekreasyonel faaliyetler, bütün insanlar için ortak bir lisan oluşturmaktadır.
- Rekreasyon, kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkân sağlayıcı faaliyetleri içermelidir.
- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.

- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine, ahlâki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon, bir faaliyet yapılırken, ikinci veya daha fazla faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkânı verir.
- Rekreasyon etkinlikleri, rekreasyonistler tarafından üstlenilir. Bu etkinlikler ve uğraşlar, başkası tarafından bir başkası için yerine getirilemez.
- Rekreasyon eylemi, planlı veya plansız, beceri sahibi kişilerle veya beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekânlarda yapılabilmektedir.
- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.

Rekreasyon aktiviteleri bireyde; arkadaşlık kurma, macera ve yeni deneyimler, başarı duygusu, yaratma zevki, fiziksel dayanıklılık, hizmet duygusu, güzellikten hoşlanma, zihinsel güçleri kullanma, duygusal deneyim ve dinlenme gibi doyumlar oluşturmaktadır¹²⁶.

Bireysellikten toplumsallığa geçiş sürecinde, bireyin en kalabalık topluluklarla bir arada olma süreci öğrencilik dönemlerinde görülmektedir. Bunun daha mantıklı ve bilinçli tercihlerle oluştuğu dönem, gelişim dönemi olarak da düşünüldüğünde, üniversitelerdir. Üniversite eğitimi sırasında, olası aile ortamından da uzaklaşan bireyin yeni eğilimler ve yeni arkadaş grupları edinme döneminde kazandırılacak bazı alışkanlıklar onun tüm yaşam kalitesini de olumlu yönde etkileyebilecektir.

Bu nedenle boş zamanların değerlendirilmesi gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerde, üzerinde en çok durulan ve önem verilen ortak problemlerdendir. Boş zamanı iki tarafı keskin bir kılıca benzetmek mümkündür. Olumlu kullanılırsa kişisel ve toplumsal gelişim, olumsuz kullanılırsa bunalım, başıbozukluk gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır⁸⁴.

Bernard Russel'in "boş vakitleri akıllıca değerlendirmek uygarlığın ortaya çıkardığı önemli bir üründür"¹⁴⁸ sözüyle, boş zamanları olumlu değerlendirmenin önemini vurgulamaktadır

Sosyal aktiviteler için en iyi fırsat boş zamanlarda oluşmaktadır. Yürüyüş, tırmanma, bisiklet sürme, kayma ve yüzme vücudun verim seviyesini arttırmaktadır. Manzaralı basit bir yürüyüşün verdiği memnuniyetle eğlence, macera, sağlık ve ilham sağlamaktadır³¹.

Günümüz modern toplumlarında insanlar gelirlerinin belli bir oranını özellikle sportif rekreasyon etkinlikleri için harcamaktadırlar. Bunun altında sağlık bilinci yatmaktadır. Devlet ve yerel yönetimler de bu etkinliklere destek olmakta ve ortam yaratarak teşvik etmektedirler³⁴.

Bazı araştırmalar özellikle stresten ve kalp-damar hastalıklarından korunmada, boş zamanların fiziksel aktivitelerle değerlendirilmesinin önemine işaret etmektedir⁸³.

Rekreasyon için yeterli imkan ve ortam sağlandığı takdirde toplumun yaşam kalitesi üzerinde önemli ölçüde katkı sağlayabilir¹⁴⁶.

Bireylerin ve toplumların sosyal yaşantılarında önemli bir yeri olan rekreatif faaliyetlerin organizasyonunda üniversitelerin daha fonksiyonel olmasının gerektiği söylenebilir¹⁰⁰.

Gençlerin boş zamanlarını değerlendirmeleri ve rekreatif etkinliklere katılımları, üniversite eğitimleri sırasında okulların kendilerine sunduğu olanaklar kapsamında yarı örgütlü bir şekilde gerçekleşmekte; bu bağlamda üniversiteler öğrencilerinin resmî eğitimleri dışında kalan zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmeleri için de yönlendirici rol üstlenebilmektedirler. Üniversitelerin hazırladıkları rekreasyon programları ve buna ilişkin altyapı olanakları, gençlerin aralarındaki iletişimi artırırken diğer katılım nedenlerini de tatmin etmektedir¹⁶. Üniversitelerin doğa sporları ile ilgili örgütleri de ön plana çıkmaktadır.

Türkiye’deki üniversitelerde öğrenim gören gençlerin boş zaman etkinliklerine katılımları son yıllarda üniversite kampüslerinin gelişmesi ve yönetimlerin bu konudaki çabalarıyla gün geçtikçe artmaktadır¹⁶.

2.3. Spor ve Doğa Sporları

2.3.1. Spor

Modern toplumların en belirgin özelliği olan sosyal farklılaşma artan işbölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor aktif bir olgudur. Toplumun sosyal yapısı içinde uyma ve çatışma modellerinin yanı sıra, huzursuzlukların, sapma davranışların azaltılması ve bunların normlarla ahenkleştirilmesi, gerginliklerin toplum yararına yöneltilebilmesinde spor önemli faktörlerden biridir⁵⁴.

Fişek spor kavramını beş ana başlıkta toplamıştır. İlk tanım saldırganlık üzerine kurulmuştur. Buna göre insanın doğasında bulunan saldırganlık dürtüsünün sağlık ve emniyet amaçlı denetim altına alınmasıyla savaşın, barış amaçlı bir hazırlıktır. İkincisi çocuklarını disiplin altına almak, bireyin ruh ve beden halini sağlıklı kılmak için günlük yaşamın gerginliğini baskı altında tutan bir araçtır. Üçüncüsü insanları savaşa hazırlamaktır yani devletlerin kendi politikalarını yaymak için, ülke insanlarını her zaman savaşa hazır olmalarını sağlamak için bir araçtır. Dördüncüsü toplumu uyutmak için bir araç, son olarak oyun ve yarışmanın birleştiği, kas çalışmasının gerektiği, kazananların ödüllendirildiği bir uğraştır⁶⁰.

Spor, ferdin tabii çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı ve araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur⁵⁴. Spor psikolojik ve felsefe anlamı yanında ekonomik, sosyal, kültürel ve biyolojik boyutları da içermektedir

Günümüz dünyasında spor, din, dil, ırk, cinsiyet, yaş, meslek, tabaka ve benzeri herhangi biyolojik, sosyal ve kültürel ayrım kabul etmeden, tüm insanları ilgilendiren “evrensel bir olgu” ya dönüşmüştür⁹.

Fişek, sporu şöyle tanımlamıştır. Spor, yapan (sporcu) açısından kazanmaya dönük teknik ve fizik bir çaba; izleyen (seyirci) açısından yarışmaya dayalı estetik bir süreç; toplum geneline oluşturulan bütün içinde de, yerine göre

o toplumun çelişki ve özelliklerini olduğu gibi yansıtan bir ayna (ya da bağımlı değişken), yerine göre onu yönlendirebilen etkili bir amaç, ama, son tahlilde, önemli bir toplumsal kurumdur⁶¹.

Spor geçmişten günümüze, birçok fonksiyonu ile beraber amatör ve profesyonel düzeylerde gelişmiştir. Sporun profesyonel yönü, onun meslekleşmiş halini ifade eder ve bu, rekreasyonla olan ilişkisinin dışında kalan bir durum ortaya çıkarır. Sporun, amatör yönü ise, rekreasyonla çeşitli durumlarda ilişkilendirilebilir, ancak zaman zaman amatör görüntüsüne karşın meslekleşmiş bir durumun da oluşabildiğine dikkat etmek gerekir⁸⁴.

2.3.2. Doğa Sporları

Rekreatif bir etkinlik olarak spora ilginin artması çeşitli toplumsal kurumları bu konuda organizasyonlar yapmaya yöneltmektedir. Okullar, spor kulüpleri, çeşitli dernekler ve devlet kuruluşları müsabaka niteliği taşımayan rekreatif amaçlı sportif etkinlikleri düzenlemeye başlamışlardır. Trekking, kampçılık, rafting gibi yeni bir takım spor branşları bu organizasyonlarla gündeme gelmeye başlamış, böylece sporun yeni çeşitlerinin tanıtılması ve yaygınlaşması saėlanmıřtır¹⁰⁹.

Doğa sporları kişilerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarına olumlu katkı yapması, şehir hayatının kalabalık ve yoğun yaşam temposunun insanlar üzerindeki etkilerini azaltması ve insanlar arasında sosyal ilişkilerin artırması açısından önemli bir yer tutmaktadır.

Bilim adamları doğa sporlarının çok çeşitli tanımlarını yapmaktadırlar.

Doğa sporları insanları doğayla bütünleştiren uygulaması büyük zevk veren ve heyecan tutku yaratan, seyretmesi heyecanla birlikte doğa özlemini ortaya koyan spor dalıdır⁹⁹.

Diğer bir tanıma göre doğa sporu el değmemiş doğada herhangi bir motor gücü yardımı kullanmadan bilişsel, duyuşsal ve devinimsel yetilerimizi kullanarak yapılan spordur⁴⁰.

Doğa sporları üç ana grupta toplanmaktadır. Hava, su ve kara sporları.

Hava Sporları Havacılık belirli bir teknik ve uçuş araçları kullanılarak havada uçmaya dayanan spor dalıdır¹⁰³. Bunlara örnek olarak paraşüt, yamaç paraşütü, yelken kanat, delta kanat, para alpinizm ve planör örnek olarak verilebilir.

Su Sporları Su altı ve su yüzeyinde çeşitli şekillerde yapılan sporlara denir. Su sporları yelkencilik, uçurtma sörfü, rafting, kürek, kano, serbest dalış, sualtı, katamaran, su kayağı, ve windsurf,

Kara Sporları ise, doğa yürüyüşü, izcilik, doğa kampçılığı, bisiklet, dağcılık, mağaracılık, kaya tırmanışı, kanyon geçişi, zirve tırmanışı, orienteering, at biniciliği, kayak, snowboard.

Doğa sporları yapılışı gereği bireyi diğer bireylerle etkileşim içine sokmaktadır. Birey diğer bireylerle etkileşim içinde bulunduğundan, diğer bireylerle işbirliği ister istemez gelişmektedir.

Doğa sporları içinde yer alan Rafting bir yandan serüven ve macerayı içermesi diğer yandan katılımcıların enerjilerini boşaltarak deşarj olmalarını

sağlaması bakımından önemli bir rekreasyonel aktivitedir ve daha da önemlisi grup içerisinde yapılması nedeniyle işbirliği, dayanışma, kaynaşma ve paylaşma yeteneklerini artırmaktadır⁷³.

İzcilik metodunun üçüncü temel elamanı küçük guruplara ait olmadır (Oba sistemi). Gençlerin sosyal yaşamla bütünleşmesini sağlama küçük gurupların avantajları olarak, sosyal bilimciler tarafından uzun zamandır kabul edilmiş bulunmaktadır¹⁰³.

2.4. Sporun Sosyal Bütünleşmeye Etkisi

2.4.1. İlk Çağlarda Sporun Sosyal Bütünleşmeye Etkisi

Yaklaşık olarak dört bin yıldan eski bir geçmişe sahip olan Çin’de imparatorlar zaman zaman halkı bir arada tutmak ve halkın enerjisini faydalı işlere yöneltmek için spor hareketlerini kullandığı görülmektedir. Bir ara dağılmış olan Çin birliğini yeniden kuran imparator Ts’in (Chin) (M.Ö. 221-206) in devrinde silahların toplanmasıyla halkın mücadele tutkusu, güreşle giderilmiş, halk güreşe yöneltilmiştir⁸. Bir anlamda spor yoluyla halkın birliği sağlanmıştır.

Türk boyları ve Türk devletleri spor ve spor hareketlerine büyük önem vermişlerdir. Savaşların beden gücüne dayandığı ilk çağlarda savaşa yönelik işlevleri olan sporları yapmışlar ve desteklemişlerdir. Bu maksatla sporu savaşa hazırlayıcı bir vasıta olarak ve bir ön tatbikat olarak savaşlardan önce harp taklidi niteliğinde sporları uygulamışlardır. Türkler sporu savaş haline getirenlerden çok

farklıydı. Onlarda savaş bile spordur. Barışı amaçlayan ve barışa hizmet edecek spor, olimpiyat ruhu Türklerde başlangıçtan beri vardır. Türkler sporu eğlence şekline dönüştürmüşler, düğün törenleri ve gelenekleri içine katmışlardır⁶⁹. Sporla ilgili olarak yarışma ve şenlikler düzenlemişlerdir. Bu yarışmaların fiziksel faydasının yanında sosyal bakımdan da faydası olmuştur. Yapılan spor hareketlerinin gerek yarışmacılar açısından gerekse seyirciler açısından, başarının verdiği kıvanca, başarısızlığın verdiği üzüntüye ortak olunması yani heyecanın paylaşılması, toplumun eğitimi bakımından önem taşıdığı gibi, toplumun bütünleşmesini sağlaması bakımından da çok önemlidir¹⁴⁴.

Göktürkler Ergenekon dan çıkışlarını kutlamak ve totemlerine adak adamak amacı ile çeşitli eğlenceler düzenler idi. İşlerinden arta kalan zamanlarında, büyük alanlarda toplanan obalar Gökbörü oynar, yiyip içer, hem eğlenirler hemde obalar arası dayanışma sağlarlardı⁷⁵.

İnsanlık tarihinin önemli bir bölümünü oluşturan ve her toplumda görülen av, eski Türklerde, bir zorunlu gereksinme, bir tutku idi. Avcılık, önceleri, dinsel bir nitelikte iken, sonraları, ulusal bir gelenek halini aldı. Av sırasında, fizik, düşünce ve sosyal yönden katılımcıların gelişimi amaçlanırken, bireyin beden kültüründeki gelişimi de, ön plana çıkıyor, farklı arazi biçimlerinde ve doğa koşullarında ata hakimiyet hareketli hedefe hareket halinde ok atma, hedefin düzensiz hareketlerin önceden belirleyebilme, avı sürme ve yönlendirme ile kişilerin, bireysellikten toplum hareketlerine geçişte, gurupların, aşırı uyum içinde toplu hareket biçimleri uygulamaları göze çarpar¹⁴⁴.

Özellikle bugünkü batı uygarlığının kendisine çok şeyler borçlu olduğu eski Yunanlılar, çok üst seviyedeki bilimi, felsefesi, tefekkürü, topyekûn kültürü ile siyasal ve sosyal düzeni ile insanlık tarihinde gerçekten önemli bir yer tutmaktadır. Eski Yunan kültüründe spor hareketleri de önemli bir yer tutar. M.Ö.1000’li yılların başında Yunanlılar Akdeniz çevrelerine yayılmaya başlamışlar, burada beş yüz yıldan fazla site devletleri ve birlikleri oluşturarak refah içinde yaşamışlardır. Bu site devletleri bir araya gelerek çeşitli yarışma şenlikleri düzenlemişler bu sayede dil ve kültür birliğine sahip olmuşlardır. Yunan uygarlığında vücut kültürü çok önemli bir yer teşkil etmiştir. Devlet dinsel nitelikli bayramların bünyesine jimnastik hareketleri sokmuş bu spora geleneksel bir kutsallıkta kazandırmışlardır. Zamanla bu spor yunan kültürüyle kaynaşmış ve halkın milli duygularını birlikte geliştirmiştir⁸.

Yapılan şenlikler asırlarca yıldönümlerinde ve insan yaşamına bağlı olarak kutlanmıştır. Bu şenlikler psikolojik ve sosyal sübap görevi görmekteydi. Seremoniler, ritüeller, şöenler, şarkılar, oyunlar ve sportif yarışmalar yoluyla şenliklere katılanlar sevinç ve umut gibi duygular yanında dinsel duyguları da yaşamaktaydılar. Şöen günü işler bırakılır, kazançlardan vazgeçilirdi¹³⁵.

Yunan halkının yaptıkları şenlikleri dört guruba ayırmak mümkündür. Bunlar; Olympia, Pythia, Nemea ve İsthmia oyunlarıdır. Siteler arası savaşların devam ettiği dönemler Olympia şenliklerine rastlarsa çoğu zaman bu savaşlara ara verilirdi. O zamanın site devletleri Elis Krallığı, Isparta Krallığı ve Pisa Krallığı “Tanrı Barışı”, “Kutsal Fasıla” anlamlarına gelen “Ekecheiria” adlı bir anlaşma yapmışlardı. Bu anlaşmaya göre Olympia kutsal bir bölge kabul ediliyor, bu

bölgeye silahla girmek suç sayılıyordu⁸. Yunan site devletleri olimpiyatlara üç ay kala silah bırakır, beş gün sürecek yarışmalar için özgür insanlar arasından en iyilerini seçer, Olympia'ya gönderirdi. Barış olimpiyatlar bittikten sonra sporcuların ülkelerine dönmelerine imkân verecek kadar uzatılırdı⁶⁰. Kutsal Barış sırasında Olympia'ya yarışçı ve seyirci olarak gelenlerin dokunulmazlıkları vardı ve bu güvenliği yol üzerindeki siteler sağlıyordu. Olympia şenlikleri başlayacağı zaman, memlekete dağılan haberciler bunu halka duyururlardı. Şenlikler boyunca düşmanlıklar durur, kardeşlik ve dostluk havası hakim olurdu. Aykırı davranışta bulunanlar cezalandırılırdı. Daha önceleri sekiz yılda bir yapılan şenlikler, yunan sitelerinin birbirleriyle kaynaşması sonucu dört yılda bir yapılmaya başlanmıştır⁸.

Yukarıda da görüldüğü gibi Yunan siteleri arsındaki yapılan şenlikler siteler arasında savaşları durdurmuş, bu sayede insanlar bir araya gelmiş, zaman zaman sorunlar çözülmüş insanların birbirleriyle kaynaşması ve bütünleşmesi sağlanmıştır.

Şölenler spor şenlikleri politika, din, eğitim, kültür ve askeriye gibi yaşamın farklı toplumsal alanlarında bir kesişme noktası oluştururdu¹³⁵.

Bu kesişme noktasının halkta birlik ve beraberliği arttırdığı, toplumsal bir bütünleşme sağladığı söylenebilir.

Roma'da halkın büyük bir bölümünü toprakla uğraşan köylüler teşkil etmektedir. Bunlar Yunanlılarda olduğu gibi, sistemli bir şekilde değil, fakat iş ve güçlerinin gereği olarak açık havada, doğal koşullar içinde geçen vücut çalışmaları dolayısıyla güçlü, dayanıklı ve sağlıklı kalabilmişlerdir. Romalılar sporu daha çok yararları için değil halkı oyalamak için kullanmışlardır.

Egemenlikleri altına aldıkları Yunanlılara hoş görünmek için onların geleneksel yarışma şenliklerini sürdürme hevesine de kapılmışlardır. Nitekim bunda da muvaffak olmuşlar Akdeniz de yüzyıllar süren barışı gerçekleştirmişlerdir⁸.

2.4.2. Orta Çağlarda Sporun Sosyal Bütünleşmeye Etkisi

Yunan ve Roma devletlerinin çöküşü eski Yunan cimnastiğinin bin yıldan fazla bir zaman unutulmasına sebep olmuştur. Orta çağda Hristiyanlığın zaferinden sonra din adamları yunan vücut kültürünü dinsizliğin bir belirtisi saymışlardır⁸.

Büyük Roma imparatorluğunun yıkılmasından sonra başlayan ortaçağ; eğitim, bilim, kültür, sanat alanlarında olduğu gibi spor alanında da, Avrupa'nın bir kısmı için karanlık bir çağ idi. Bu çağda spor da günah sayılmış ve yasaklanmıştır.

Ortaçağ Avrupa'sında binicilik ve kılıç sporları en önemli sporlardı. Büyük toprak sahipleri, derebeyleri şövalye edinirlerdi ve bu şövalyeleri yarıştırdılar. Amaçları kimin daha güçlü olduğunu göstermek idi⁷⁵.

Ortaçağda Avrupa'da yaşayan insanlar çeşitli sınıflara ayrılmışlardır. Bunların içinde şövalyeleri içine alan bir sınıf vardı. Şövalyeler iyi silah kullanabilen, yiğit, fakirleri koruyan kişilerdi. Bu oyunların en gözdeleri silahlı vuruşmalardı. Bu yarışmalara halktan büyük katılım olurdu⁸. İlk zamanlar centilmenlik içinde geçen şövalye gösterileri, daha sonraları ölümlere neden olmuştur. Başlangıçta sporun amacına uygun yapılan bu hareketler, sportif anlayışın dışına çıkmıştır. Bu olaylar toplumda sosyal bütünleşmeyi engellemiştir⁷⁵.

Koşu, atlama, taş fırlatma, cirit atma gibi spor çeşitleri, şövalyelerin olduğu kadar halkında ilgisini çekmiştir. Asiller ve şövalyeler nasıl kendi aralarında örgütlenmişlerse, şehirlerde kendi aralarında örgütlenmişlerdir. Onüç, ondört ve onbeşinci yüzyıllarda ticaret ve el sanatlarının gelişmesiyle şehirlerde teşekkül eden loncalar, halkı bu teşekküller etrafında toplamak suretiyle birliğin doğmasına imkân sağlamıştır. Hatta şehirler kendi aralarında turnuvalar düzenleyerek şövalyelerden geri kalmadıklarını ispat etmişlerdir⁸. Bu yapılan turnuvalar halkın bir araya gelmesini neden olmuş, dolayısıyla toplumsal bir bütünleşme sağlanmıştır.

Norveç ve İzlanda bölgesinde 9 ve 11. yüzyıllardaki top oyunları organizasyonları sportif bir şenlik idi. Top oyunları Cermenler'in yaşamın etki alanına yani savaşa ya da geçinmeye ait olmayan bir beden kültürü vardı. Top oyunları, Cermenlerin adalet meclisinin toplanması dolayısıyla bir konuğun şerefine ya da bayramlarda yapılırdı. Uzun süren bölgelerarası oyunlar bir yada iki hafta sürer, genellikle uzun, karanlık bir kıştan sonra düzenlenir, psiko-sosyal sübap görevi görür ve boyları aşan bir topluluk ruhunun oluşmasına katkıda bulunurdu¹³⁵. Bu ruhun oluşması, insanlar arsında birlik ve beraberliğin sağlanmasına etki ettiği söylenebilir.

2.4.3. Yeni Çağdan Günümüze Sporun Sosyal Bütünleşmeye Etkisi

İnsan eğitimi üzerinde orta çağı yeniçağa bağlayan Hümanizm akımının da etkisi vardır. Eski Yunan ve Roma sanat ve kültürünü soylu tarafları ile yeniden yaşatmak için İskolastik Kilise eğitimi yerine tamamen insani olan bir

eğitimde ruh ve fikir kadar vücudu da geliştirmenin gerekliliğini ileri sürerek vücut egzersizlerini oyunları kendi etkinlikleri altındaki gençlere tavsiye etmişlerdir. Bu akımın temsilcilerini çağlar arasında bir köprü görevi yapan tutumları ile iki çağ arasında görmekteyiz. Her alanda olduğu gibi eğitimde de bir uyanışın temelini atan hümanistleri 14. yy. dan başlayarak 18 .yy. a kadar İtalya başta olmak üzere bir çok Avrupa ülkesinde görmek mümkündür. Hemen hepsi eğitime dair yazdığı eserlerinde vücut eğitimine önem verilmesinin gerekliliğini ortaya koymuşlardır⁸.

16. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu askerlerinin savaş dışında kalan boş zamanlarında orduyu savaşa hazır tutmak amacı ile çeşitli spor etkinlikleri yapmış, zamanla bu etkinlikler, gösteri haline getirilerek hem askerlerin daha azimle çalışmalarını hem de halkı için şenliklere dönüştürülmesine sebep olmuştur. Bu etkinlikler imparatorluğun duraklama ve gerileme dönemlerinde halk için bir ilgi kaynağı olurken ordu için gövde gösterisine dönüştü. Bu etkinliklerin en görkemlisi padişah huzurunda yapılan şenlik ve törenlerde görülürdü. şenlikler içerisinde en uzun ve en görkemlisi 1450 yılında sultan II. Murat'ın Şehzade Mehmet'i, Sitti Hatunla evlendirdiği düğün şenlikleridir. Bu şenlik türlü gösterilerle üç ay sürdü. Bu dönem İstanbul'a gelen bir Alman elçi onuruna düzenlenen şenlikle ilgili anılarını yazarken, gösterilere 11 bin kişinin türlü gösterici olarak katıldığını belirtir. Ayrıca II. Murat oğlu Abdülmecit'in eğitime başlama etkinliklerine 24 bin askerin güvenlik görevlisi olarak görev aldığını ve bu etkinliklerde 150 bini aşkın seyircinin olduğu görüşü kesindir¹⁴⁴. bu

bilgiler ışığında yapılan şenliklerde bu insan topluluklarının bir arada olması birlik beraberliğin, kaynaşmanın, aynı zamanda sosyal bütünlüğün bir göstergesidir.

Osmanlının güreş kültüründe “Panayır Güreşler” adı altında yapılan bazı sportif faaliyetler vardı panayırlar 600 yıl devam etti. Bu panayırlarda değişik milletlerden insanlar birbirleri ile kaynaşmış; panayırlar çeşitli spor gösterilerinin ve ticari alışverişlerin yapıldığı merkezler haline gelmiştir. Farklı milletlerden oluşan Osmanlı toplumunun kaynaşması ve sosyal bütünlüğün sağlanmasında bu tür faaliyetlerin önemi büyüktür. Yine Osmanlı geleneğinde olan “düğün güreşleri” önemli bir güreş faaliyeti ve halkın değer verdiği toplumsal bir olaydı. Bu güreşlerde fakir, zengin, binlerce insan bir araya gelir, farklı statüdeki insanlar arasında birliktelik sağlanırdı⁷⁸.

İnsanlık tarihiyle başlayan spor hareketleri her zaman seyirci bulmuştur. Eski Türk toplumlarında ve Osmanlı İmparatorluğunda spor hareket ve etkinlikleri her zaman ilgi uyandırmış ve halk tarafından yapılarak, bütünleşerek ilgiyle seyredilmiştir.

Avrupa da meydana gelen endüstri inkılâbı ile günümüzün modern anlayışına uygun kitle sporları doğarken özgürlük ve hürriyet fikirlerinin yayılması ile İngiltere de sosyal hayata tanınan özgürlük, spor oyunlarını severek ve isteyerek yapmalarına olanak sağlamıştır. Fransa da ihtilalden sonra yasaklar kalkmış insanlar beden egzersizlerine önem vermiştir⁷⁵. Basedow Almanya da jimnastik hareketlerini okullara sokarak kitlelere yayılmasını sağlamıştır. Salzman ise çocukların beden eğitimine önem vermiştir. Almanya da sporun babası olarak

bilinen Jimnastiği halka tanıtarak onların duygularına hitap ederek topyekûn spor yapmalarını sağlayan kişi Ludwig Jhan dır⁸.

Büyük ulusal “Alman Jimnastik Şenliklerine” onbirlerce Jimnastikçi katılırdı. Şenlik akşamı nutuklar atılır, şarkılar söylenir ve amatör tiyatro oyunları sahnelenirdi. Bu tür şenlikler kamusal halk bayramı ile bir şenliğe ilişkin topluluk yaşantısının bir karışımıydı. Halk şenliklere önem verir şenlik akşamlarına dansları ve şarkılarıyla katılırdı. Şenlikler yoluyla halk arasında dayanışma ve kaynaşma sağlanırdı¹³⁵.

Spor tarihinin ilk profesyonel sporcu, seyirci ve takımlarının kömür ocaklarıyla fabrikalardan çıkması spor tarihçilerine göre “çağdaş sporun fabrika bacalarının ve işsizliğin gölgesinde geliştiğinin” açık belirtisidir. Liman işçilerinin Liverpool, Woolwich’ teki kraliyet, silah fabrikası işçilerinin Arsenal, kömür işçilerinin Nottingham Forest, Derby County ve Blackpool, Manchester’li dokuma işçilerinin de Manchester United futbol takımlarının çevresinde toplanması, bunlarla özdeşleşmesi buna örnektir⁶⁰.

Sosyal bütünleşme konusunu futbol açısından ele alırsak, çağımızın en popüler sporu olan futbol herkesin hem oynamaktan hem izlemekten zevk aldığı bir oyundur. 1800’lü yılların sonunda ülkemizde ilk defa futbol oynanan şehrimiz İzmir’dir. 1910’lu yıllarda İzmir de kurulan spor kulüplerimizin kuruluş amaçlarından en önemli nedeni sosyal sebeplerdir. 1912 yılında Karşıyaka Momaresei Bedeniye Kulübü adı altında kurulan Karşıyaka spor kulübü o devirde İzmir de güçlü konumları olan azınlıklara karşı tamamen milli hislerle milli bir tepki ile kurulmuştur⁷.

19. yüzyıl sonlarında Türkiye de Rum Ermeni ve İngiliz gibi azınlıkların kurduğu futbol takımların sadece izlemekle yetinen Türk gençleri milli kültürlerini ayakta tutmak isteyen azınlıklara karşı milli bütünleşme aracı olarak futbolu seçerek Beşiktaş, Galatasaray, Fenerbahçe, Black Stoking gibi takımların yanında 1912 yılında Karşıyaka spor kulübünü daha sonrada 1914 yılında Altay kulübünü kurdular. Bundan da anlaşıldığı gibi ülkemizde kurulan ilk sportif takımların amacı spordan çok milli bir bütünlüğü sağlamaktır.

Bu gelişmelerin dışında 1922 yılında Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı, 1936 yılında Türk Spor Kurumu, 1938’de Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Bu gelişmelere paralel olarak 1959 yılında ulaşım imkânlarının gelişmesi ve futbolun yurt çapında gelişmesi neticesinde, tek kümeli “milli lig kuruldu”⁶⁰. Milli ligin kurulması ülke bütünlüğünün teyit edilmesi açısından önemlidir. Lig ve turnuvaları ülke çapında yaymak, milletin bütünlüğünü sağlamak açısından etkili bir yoldu. Ayrıca Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray sevgilerinin ülke bütününe yayılması da olayın bir başka boyutuydu. Devletin ve Milletin bütünleşmesinde bu üç büyük kulübümüz milli bir görev üstlenmişlerdir²⁴.

Günümüzde yapılan Kırkpınar güreşlerinin, milletimizin yakınlaşması, dayanışması bakımından toplumsal bir işlevi vardır¹⁰. Bu güreşlerin her sene yinelenen bir süreklilik özelliği vardır. Bu sürekliliği sağlayan gelenekselliğidir. Toplumun her kesiminden katılan insanlar, sosyal dayanışma ve kaynaşmanın en güzel örneğidir. Bu yönü ile güreşler moral ve dinamizm açısından önemlidir. Bu

güreşlerde seyredenlere ve güreşenlere davranış örnekleri göstererek, yaşadığı Türk milleti ile kaynaşmasını sağlamak için şartlandırmalarda verilmektedir. Her şeyden önce yaşadığı Türk milletinin ananelerini, milli ve dini duygularını sembollerini (Bayrak, mehter ve milli marşlarımız, mitolojimizdeki kahramanlar, tören ve merasimler) ahlaki değerlerini ve kültürünü birlikte yaşatmaktadır. Toplumsal duygular uyarılarak bireyi toplumla bütünleştiriyor, toplumsallaştırıyor, toplumu bir bakıma eğitiyor. Kültürün gelecek nesillere ulaşmasını sağlayarak milli kimliğimizi kazandırıcı işlevi de yerine getirmektedir⁶⁹.

Sporun topluma etkilerini gösterecek birkaç tane daha örnek verecek olursak;

Papa II. Jean Paul: “sporun aslında bir eğlence değildir, bu yöndeki çabaların insanlık için çok ciddi bir konu olduğunu insanlara inandırmak için çalışmalısınız. Spor, dinlerin, inançların, her çeşit insanca özelliklerin ayrılıklarını ortadan kaldıran, insanları birleştiren bir semboldür”⁴⁹, diyerek sporun bütünleşme üzerinde ne kadar etkili olduğunu vurgulamıştır

Antonio Salazar: “Portekizi kırk yıl süreyle 3 F, fiesta (şölen), fadima (örgütlü din) ve futbol ile yönettim”. Spiro Agnew: “spor toplumumuzu bir arada tutan tutkaldır”⁶¹ sözleri sporun toplumların yönetilmesinde ne kadar büyük bir güce sahip olduğunun göstergesidir.

Almanya Cumhurbaşkanı Köhler 2006 Almanya Dünya Futbol Şampiyonasında hürriyet gazetesine verdiği demeçte “yalnız son haftalarda değil, daha önceki aylarda da Almanya’nın çeşitli kesimlerinde çok sayıda Türk kökenli

insanla bir araya geldim. Kızlı erkekli Türk kökenli gençlerle konuştum. Hepsi de Dünya Futbol Şampiyonası sırasında Alman Milli Takımını desteklediklerini söyledi. Ben Türklerin ve Türk kökenli Alman vatandaşlarının ellerinde veya otomobillerinde Alman ve Türk bayraklarıyla Almanya'nın başarısını kutlamasını çok sevindirici bir gelişme olarak değerlendiriyorum. Bu davranış benim için sürpriz olmadı. Bu durum Almanya'daki Türk kökenli insanların bu ülke ve Almanlar ile bütünleştiğinin, bütünleşmek istediğinin önemli bir işaretidir” dedi⁹³. Köhler'in bu demeci farklı din, dil, ırk'a mensup insanların, spor yoluyla bütünleşmelerine güzel bir örnek olarak gösterilebilir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma tarama yöntemi kullanılmış ve araştırma grubuna anket uygulanmıştır.

Çalışma evreni, 2005–2006 öğretim yılında Ankara’daki yükseköğrenim kurumlarındaki üniversitelerin doğa sporları topluluklarına aktif olarak katılan yaklaşık 3500 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise toplulukların faaliyetlerine aktif olarak katılan toplam 587 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. (Ankara Üniversitesi (53), Atılım Üniversitesi (49), Başkent Üniversitesi (40), Bilkent Üniversitesi (22), Gazi Üniversitesi (144), Hacettepe Üniversitesi (113), Orta Doğu Teknik Üniversitesi (100), Türkiye Odalar Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (18), Jandarma Astsubay MYO (15), Polis Akademisi (23) ve Gülhane Askeri Tıp Akademisi (10)).

Araştırmada bilgi toplama aracı olarak Yılmaz, Karlı ve Yetim¹⁴⁵ tarafından geliştirilen sporun sosyal bütünleşmeye etkisini değerlendiren 7 alt boyutlu Sporda Sosyal Bütünleşme Ölçeği (SSBÖ) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. İki ana bölümden oluşan ölçeğin birinci bölümde, katılımcıların kişilik özelliklerine ilişkin 18 madde, ikinci bölümde ise katılımcılar açısından sporun sosyal bütünleşmeye etkisini değerlendiren 32 maddelik bir ölçek yer almaktadır.

İkinci bölümdeki anket sorularının değerlendirilmesinde 5’li Likert Tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Her bir soru için 1: “Hiç Katılmıyorum”, 2: “Katılmıyorum”, 3: “Kararsızım”, 4: “Katılıyorum”, 5: “Tamamen Katılıyorum”,

seçenekleri sunulmuş ve araştırma grubundan görüşlerine en uygun seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

İkinci bölümü oluşturan anket soruları 7 alt boyut altında toplanmaktadır. Bu boyutları sırasıyla; birinci alt boyut (kişisel gelişim) 9., 10., 11., 16., 17.,18. ve 20. maddelerden, ikinci alt boyut (sosyalleşme)19., 21., 22., 25., 26., 27. ve 28. maddelerden, nc alt boyut (fiziksel fayda) 2., 12., 13., 14. ve 15. maddelerden, dördüncü alt boyut (bütünleşme) 29., 30., 31. ve 32. maddelerden, beşinci alt boyut (psikolojik gelişim) 1., 4., 7. ve 8. maddelerden, altıncı boyut (ahlaki gelişim) 6., 23. ve 24. maddelerden ve yedinci alt boyut (duygusal gelişim) 3. ve 5. maddelerden oluşmaktadır.

Faktörlerin Cronbach's alfa iç tutarlılık değerleri birinci faktör için 0.80, ikinci faktör için 0.82, nc faktör için 0.80, dördüncü faktör için 0.82, beşinci faktör için 0.71, altıncı faktör için 0.75 ve yedinci faktör için 0.55 olarak tespit edilmiştir. Toplam leğin Cronbach's alfa iç tutarlılık değeri ise 0.91 ıkmıřtır¹⁴⁵

Araştırmada kullanılan anket, 2005-2006 eğitim-ğretim yılının bahar döneminde, doğa sporlarına katılan öğrencilerin faaliyet yaptıkları yerlerde veya toplantılarında araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapılarak anketler gönüllülük esaslarına göre katılımcılara uygulanmıştır. Anketlerin uygulanması ve toplanması aşamasında gizlilik ilkesine kesinlikle bağlı kalınmıştır. Anketlerin uygulanması her ğrenci için ortalama 8–10 dakika srmştir.

Araştırmada toplanan veriler aşağıda belirtildiği gibi değerlendirilmeye alınmıştır.

Öğrencilere dağıtılan 856 anketten 647 anket geriye dönmüştür. Bu anketler kontrol edilerek, yanlış ve eksik doldurulanlar değerlendirilme dışı bırakılmış olup değerlendirilen geçerli anket sayısı 587 olarak belirlenmiştir. Daha sonra toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve istatistiksel işlemler SPSS (Statistical Package for Social Science) 13,0 programı ile yapılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde, anketlerden elde edilen bilgilerin genel dağılım özelliklerini belirlemek için tanımlayıcı istatistik türlerinden frekans ve yüzde dağılımları kullanılmıştır. Doğa sporlarının sosyal bütünleşmeye etkisini ölçen alt boyutlar ile yaş, sınıf, ailenin gelir durumu, yerleşim birimi, ikamet ettiği yer, faaliyetlere katıldıkları arkadaşlarla diğer zamanlarda bir araya gelme durumu ve faaliyetlere katılım sayısı değişkenlerine göre farklılığı tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda ortaya çıkan istatistiksel farkın hangi gruplardan kaynakladığını belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Katılımcıların doğa sporlarının faydalarına ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerinin farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için t-Testi uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda, $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

4. BULGULAR

Tablo 1: Katılımcıların Öğrenim Gördüğü Yükseköğretim Kurumlarına Göre Dağılımı

Değişkenler	f	%
Ankara Üniversitesi	53	9,0
Atılım Üniversitesi	49	8,3
Başkent Üniversitesi	40	6,8
Bilkent Üniversitesi	22	3,7
Gazi Üniversitesi	144	24,5
Hacettepe Üniversitesi	113	19,3
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	100	17,0
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	18	3,1
Jandarma Astsubay MYO	15	2,6
Polis Akademisi	23	3,9
Gülhane Askeri Tıp Akademisi	10	1,7
Toplam	587	100,0

Tablo 1’deki verilere göre, katılımcıların %24,5’inin “Gazi Üniversitesi”, %19,3’ünün “Hacettepe Üniversitesi”, %17,0’sinin “Orta Doğu Teknik Üniversitesi” %1,7’sinin ise “Gülhane Askeri Tıp Akademisi”nde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

Değişkenler	f	%
17-20 yaş	208	35,4
21-24 yaş	300	51,1
25-28 yaş	60	10,2
29 ve üzeri yaş	19	3,2
Toplam	587	100,0

Tablo 2’ye bakıldığında, katılımcıların %51,1’inin “21-24 yaş” grubunda, %35,4’ünün “17-20 yaş” grubunda ve %3,2’sinin ise “29 ve üzeri yaş” grubunda olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Değişkenler	f	%
Bay	341	58,1
Bayan	246	41,9
Toplam	587	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların %58,1’inin “bay”, %41,9’unun ise “bayan” olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Sınıflarına Göre Dağılımı

Değişkenler	f	%
Hazırlık	59	10,1
1. sınıf	104	17,7
2. sınıf	150	25,6
3. sınıf	112	19,1
4. sınıf	81	13,8
5 ve 6. sınıf	18	3,1
Lisansüstü	63	10,7
Toplam	587	100,0

Tablo 4’deki verilere göre, katılımcıların %25,6’sının “2. sınıf”, %19,1’inin “3. sınıf” ve %3,1’inin ise “5. ve 6. sınıf”ta okudukları tespit edilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların En Fazla Yaşadıkları Yere İlişkin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Köy ve ilçe	96	16,3
Şehir	224	38,2
Büyükşehir	267	45,5
Toplam	587	100,0

Tablo 5’e bakıldığında, katılımcıların %45,5’inin “büyükşehirde”, %38,2’sinin “şehirde” ve %16,3’ünün ise “köy ve ilçede” yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların Ailelerinin Gelir Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Çok iyi	27	4,6
İyi	236	40,2
Orta	314	53,5
Zayıf	10	1,7
Toplam	587	100,0

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların ailelerinin %53,5'inin “orta” gelir grubunda, %40,2 'sinin “iyi” gelir grubunda ve %1,7'sinin ise “zayıf” gelir grubunda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Annelerinin Mesleklerine İlişkin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Ev hanımı	303	51,6
Memur	92	15,7
İşçi	16	2,7
Serbest meslek	45	7,7
Emekli	131	22,3
Toplam	587	100,0

Tablo 7'deki verilere göre, katılımcıların annelerinin %51,6'sının “ev hanımı”, %22,3'ünün “emekli” ve %2,7'sinin ise “işçi” olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8: Katılımcıların Babalarının Mesleklerine İlişkin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Memur	153	26,1
İşçi	40	6,8
Serbest meslek	181	30,8
Emekli	213	36,3
Toplam	587	100,0

Tablo 8'e bakıldığında, katılımcıların babalarının mesleklerinin %36,3'ünün "emekli", %30,8'inin "serbest meslek" %26,1'inin "memur" %6,8'inin "işçi" olduğu görülmektedir

Tablo 9: Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Okur-yazar değil	19	3,2
Okur-yazar	18	3,1
İlkokul	117	19,9
Ortaokul	64	10,9
Lise	178	30,3
Üniversite	174	29,6
Lisansüstü	17	3,0
Toplam	587	100,0

Tablo 9 incelendiğinde, katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına ilişkin olarak, %30,3'ünün "lise", %29,6'sının "üniversite", %2,9'unun "lisansüstü" mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10: Katılımcıların Babalarının Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Okur-Yazar Değil	8	1,4
Okur-Yazar	12	2,0
İlkokul	72	12,3
Ortaokul	46	7,8
Lise	167	28,4
Üniversite	249	42,4
Lisansüstü	33	5,6
Toplam	587	100,0

Tablo 10’a bakıldığında, katılımcıların babalarının eğitim durumlarına ilişkin olarak, %42,4’ünün “üniversite”, %28,4’ünün “lise” mezunu olduğu, %1,4’ünün ise “okur-yazar” olmadığı görülmektedir.

Tablo 11: Katılımcıların İkamet Ettikleri Yere (Barınma Durumuna) Göre Dağılımı

Değişkenler	f	%
Yurt	169	28,8
Bekarevi	147	25,0
Aile ve akraba ile Birlikte	271	46,2
Toplam	587	100,0

Tablo 11’deki verilere göre, katılımcıların %46,2’sinin “aile ve akraba ile birlikte”, %28,8’inin “yurtta”, %25,0’inin ise “bekarevinde” kaldığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: Katılımcıların Doğa Sporları Faaliyetlerine Yılda Kaç Kez Katıldıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	f	%
1-3 kez	172	29,3
4-7 kez	143	24,4
8-11 kez	90	15,3
12 kez ve yukarı	182	31,0
Toplam	587	100,0

Tablo 12 incelendiğinde, katılımcıların doğa sporları faaliyetlerine %31'inin yılda "12 kez ve daha yukarı", %29,3'ünün yılda "1-3 kez", %24,4'ünün yılda "4-7 kez" ve %15,3'ünün ise yılda "8-11 kez" katıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 13: Katılımcıların Doğa Sporları Faaliyetlerine Ayırdıkları Bütçenin Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Evet	147	25,0
Hayır	170	29,0
Kısmen	270	46,0
Toplam	587	100,0

Tablo 13'e bakıldığında, katılımcıların doğa sporları faaliyetlerine ayırdıkları bütçenin %25,0'inin "yeterli olduğu", %29,0'unun "yeterli olmadığı" ve %46,0'sının ise "kısmen yeterli olduğu" cevabını verdiği görülmektedir

Tablo 14: Katılımcıların Doğa Sporları Faaliyetlerinde Herhangi Bir Kurumdan Destek Alıp-Almamalarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Malzeme Desteği Alıyorum	178	30,3
Para Desteği Alıyorum	37	6,3
Hiçbir Destek Almıyorum	372	63,4
Toplam	587	100,0

Tablo 14'deki verilere göre, katılımcıların kurumlardan destek alıp almamalarına ilişkin %30,3'ünün "malzeme desteği aldığı", %6,3'ünün "para desteği aldığı" ve %63,4'ünün ise "hiçbir destek almadığı" tespit edilmiştir.

Tablo 15: Katılımcıların Doğa Sporlarıyla Hangi Derecede Uğraştıklarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Fazla risk içermeyen etkinliklere katılım	323	55,0
Kaya veya duvar tırmanışlarına katılım	91	15,5
Ulusal ve uluslararası düzeyde doğa sporlarına katılım.	22	3,7
Amatör olarak doğa sporları organizasyonlarına katılım	121	20,7
Yüksek riskli zirve dağcılığına katılım	29	4,9
Diğer	1	,2
Toplam	587	100,0

Tablo 15'e bakıldığında, katılımcıların "doğa sporlarıyla hangi derecede uğraşıyorsunuz" sorusuna ilişkin, %55,0'inin "fazla risk içermeyen etkinliklere katılım", %20,7'sinin "amatör olarak doğa sporları organizasyonlarına katılım" ve %3,7'sinin ise "ulusal ve uluslararası düzeyde doğa sporlarına katılım" şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

Tablo 16: Katılımcıların Tercih Ettikleri Doğa Sporları Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Doğa yürüyüşü ve kampçılık	373	63,5
Rafting, kano vb akarsu sporları	55	9,4
Kayak, snowboard gibi kar sporları	77	13,1
Su kayağı, windsurf, vb deniz sporları	34	5,8
Dağcılık	174	29,6
Sualtı sporları	82	14,0
Yamaç paraşütü	82	14,0
Binicilik	26	4,4
Orienteering	117	19,9
Yapay duvar tırmanışı	107	18,2
Kaya tırmanışı	109	18,6
Mağaracılık	37	6,3
Dağ bisikleti	98	16,7
Paintball	52	8,9
İzcilik	77	13,1

N=587

Tablo 16 incelendiğinde, katılımcıların doğa sporlarındaki tercihlerinin %63,5'inin “doğa yürüyüşü ve kampçılık”, %29,6'sının “dağcılık”, %4,4'ünün “binicilik” olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 17: Katılımcıların Doğa Sporlarında Beraber Olduğu Arkadaşları ile Diğer Zamanlarda Bir Araya Gelip Gelmemelerine İlişkin Görüşlerinin Dağı.

Değişkenler	f	%
Evet	379	64,6
Hayır	50	8,5
Bazen	158	26,9
Toplam	587	100,0

Tablo 17'ye bakıldığında, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun %64,6' doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya geldiği, %26,9'unun bazen bir araya geldiği ve %8,5'inin ise bir araya gelmediği görülmektedir.

Tablo 18: Katılımcıların Doğa Sporlarının Hangi Yönünün Önemli Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Doğa Sporlarının Hangi Yönünün Önemli Olduğu	Önem Dereceleri					
	1		2		3	
	f	%	f	%	f	%
Sosyal Yönü	263	44,8	183	31,2	141	24,0
Psikolojik Yönü	184	31,3	208	35,4	195	33,2
Fiziksel Yönü	140	23,9	196	33,4	251	42,8
Toplam	587	100,0	587	100,0	587	100,0

Tablo 18’deki verilere göre, katılımcıların “doğa sporlarının hangi yönünün önemli olduğu” sorusuna ilişkin olarak, 1. derecede %44,8’inin “sosyal yönü”, %31,3’ünün “psikolojik yönü” ve %23,9’unun ise “fiziksel yönü” önemlidir şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 19: Katılımcıların Doğa Sporları Faaliyetlerinde Gerekli Tüm Harcamaları Kendilerinin Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	f	%
Evet	298	50,8
Hayır	80	13,6
Kısmen	209	35,6
Toplam	587	100,0

Tablo 19 incelendiğinde, katılımcıların doğa sporları faaliyetlerinde gerekli tüm harcamaları %50,8’inin kendilerinin yaptığı, %35,6’sının kısmen yaptığı ve %13,6’sının ise harcamaları kendilerinin yapmadığı tespit edilmiştir

Tablo 20: Katılımcıların Boş Zamanlarında Yaptığı Etkinlik Türlerine İlişkin Dağılımları

Boş Zamanlarda Yapılan Etkinlik Türleri	Önem Dereceleri					
	1		2		3	
	f	%	f	%	f	%
Kitap, dergi ve gazete okurum	106	18,1	77	13,1	74	12,6
Spor yaparım	96	16,4	70	11,9	46	7,8
Televizyon izlerim	13	2,2	20	3,4	37	6,3
Sinema ve tiyatroya giderim	29	4,9	42	7,2	51	8,7
Alışveriş yaparım	7	1,2	8	1,4	15	2,6
Lokal-kahveye giderim	3	,5	5	,9	4	,7
El işleri ve sanatla ilgilenirim	4	,7	3	,5	5	,9
Spor müsabakalarını izlerim	7	1,2	24	4,1	20	3,4
Doğa sporları etkinliklerine katılırım	108	18,4	90	15,3	69	11,8
Sosyal faaliyetlerle uğraşırım	38	6,5	41	7,0	35	6,0
İlmi ve kültürel faaliyetlere katılırım	10	1,7	7	1,2	17	2,9
Müzik dinlerim	47	8,0	72	12,3	82	14,0
Eğlence yerlerine giderim	15	2,6	21	3,6	32	5,5
Bağ bahçe işleriyle uğraşırım	2	,3	8	1,4	2	,3
Gezerim	36	6,1	44	7,5	53	9,0
Bilgisayar kullanırım	66	11,2	55	9,4	45	7,7
Toplam	587	100,0	587	100,0	587	100,0

Tablo 20’deki verilere göre, katılımcıların, “boş zamanlarınızda yaptığınız etkinlik türleri nelerdir” sorusuna ilişkin olarak, 1. derecede %18,4’ünün “doğa sporları etkinliklerine katılırım”, %18,1’inin “kitap, dergi ve gazete okurum”, %16,4’ünün “spor yaparım” ve %1,2’sinin ise “spor müsabakalarını izlerim” şeklinde cevap verdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 21: Katılımcıların “Doğa Sporlarına Katılımım Öz Güvenimin Gelişmesine Katkı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Öz Güvenimin Gelişmesine Katkı Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	4	,7
Katılmıyorum	10	1,7
Kararsızım	18	3,1
Katılıyorum	254	43,3
Tamamen Katılıyorum	301	51,3
Toplam	587	100,0

Tablo 21’deki verilere göre, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım öz güvenimin gelişmesine katkı sağlar” maddesine ilişkin olarak, %94,6’sının “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %3,1’inin “kararsızım” ve %2,4’ünün ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 22: Katılımcıların “Fiziksel Olarak Kendimi Çok Sağlıklı Hissetmemi Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Fiziksel Olarak Kendimi Çok Sağlıklı Hissetmemi Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	1	,2
Katılmıyorum	7	1,2
Kararsızım	33	5,6
Katılıyorum	259	44,1
Tamamen Katılıyorum	287	48,9
Toplam	587	100,0

Tablo 22’ye bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım fiziksel olarak kendimi çok sağlıklı hissetmemi sağlar” maddesine ilişkin olarak, %93,0’ünün “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %5,6’sının “kararsızım” ve %1,4’ünün ise “Hiç Katılmıyorum-Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 23: Katılımcıların “Başarma Duygusu İle Aldığım Haz Doruğa Ulaşır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Başarma Duygusu İle Aldığım Haz Doruğa Ulaşır	f	%
Hiç Katılmıyorum	3	,5
Katılmıyorum	23	3,9
Kararsızım	81	13,8
Katılıyorum	271	46,2
Tamamen Katılıyorum	209	35,6
Toplam	587	100,0

Tablo 23 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım başarma duygusu ile aldığım haz doruğa ulaşır” maddesine ilişkin olarak, %81,8’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %13,8’inin “kararsızım” ve %4,4’ünün ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 24: Katılımcıların “Grup İş Birliği Becerimi Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Grup İş Birliği Becerimi Geliştirir	f	%
Hiç Katılmıyorum	2	,4
Katılmıyorum	10	1,7
Kararsızım	55	9,4
Katılıyorum	282	48,0
Tamamen Katılıyorum	238	40,5
Toplam	587	100,0

Tablo 24’e bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım grup işbirliği becerimi geliştirir” maddesine ilişkin olarak, %88,5’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %9,4’ünün “kararsızım” ve %2,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 25: Katılımcıların “Macera Duygumu Artırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Macera Duygumu Artırır	f	%
Hiç Katılmıyorum	5	,9
Katılmıyorum	21	3,6
Kararsızım	53	9,0
Katılıyorum	240	40,8
Tamamen Katılıyorum	268	45,7
Toplam	587	100,0

Tablo 25 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım macera duygumu artırır” maddesine ilişkin olarak, %86,5’sinin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %9’unun “kararsızım” ve %4,5’inin ise “Hiç Katılmıyorum-Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 26: Katılımcıların “Diğer İnsanlara Saygımı Artırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Diğer İnsanlara Saygımı Artırır	f	%
Hiç Katılmıyorum	14	2,4
Katılmıyorum	57	9,7
Kararsızım	118	20,1
Katılıyorum	263	44,8
Tamamen Katılıyorum	135	23,0
Toplam	587	100,0

Tablo 26’ya bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım diğer insanlara saygımı artırır” maddesine ilişkin olarak, %67,8’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %20,1’inin “kararsızım” ve %12,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 27: Katılımcıların “Haberleşme ve İletişim Becerimi Artırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Haberleşme ve İletişim Becerimi Artırır	f	%
Hiç Katılmıyorum	12	2,0
Katılmıyorum	39	6,6
Kararsızım	93	15,8
Katılıyorum	286	48,7
Tamamen Katılıyorum	157	26,7
Toplam	587	100,0

Tablo 27 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım haberleşme ve iletişim becerimi artırır” maddesine ilişkin olarak, %75,4’ünün “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %15,8’inin “kararsızım” ve %8,6’sının ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 28: Katılımcıların “Bir Gruba Aitlik Duygumu Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Bir Gruba Aitlik Duygumu Geliştirir	f	%
Hiç Katılmıyorum	10	1,7
Katılmıyorum	26	4,4
Kararsızım	89	15,2
Katılıyorum	261	44,5
Tamamen Katılıyorum	201	34,2
Toplam	587	100,0

Tablo 28’e bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım bir gruba aitlik duygumu geliştirir” maddesine ilişkin olarak, %78,7’sinin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %15,2’sinin “kararsızım” ve %6,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 29: Katılımcıların “Liderlik Becerilerimi Geliştirmeme Yardımcı Olur” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Liderlik Becerilerimi Geliştirmeme Yardımcı Olur	f	%
Hiç Katılmıyorum	7	1,2
Katılmıyorum	38	6,5
Kararsızım	110	18,7
Katılıyorum	248	42,2
Tamamen Katılıyorum	184	31,3
Toplam	587	100,0

Tablo 29 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım liderlik becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.” maddesine ilişkin olarak, %73,5’ünün “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %18,7’sinin “kararsızım” ve %7,7’sinin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 30: Katılımcıların “Problemleri Tespit Etme Yeteneğimi Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Problemleri Tespit Etme Yeteneğimi Geliştirir	f	%
Hiç Katılmıyorum	7	1,2
Katılmıyorum	31	5,3
Kararsızım	104	17,7
Katılıyorum	294	50,1
Tamamen Katılıyorum	151	25,7
Toplam	587	100,0

Tablo 30’a bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım problemleri tespit etme yeteneğimi geliştirir” maddesine ilişkin olarak, %75,8’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %17,7’sinin “kararsızım” ve %6,5’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 31: Katılımcıların “Problem Çözme Becerimi Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Problem Çözme Becerimi Geliştirir	f	%
Hiç Katılmıyorum	9	1,5
Katılmıyorum	18	3,1
Kararsızım	98	16,7
Katılıyorum	281	47,9
Tamamen Katılıyorum	181	30,8
Toplam	587	100,0

Tablo 31 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım problem çözme becerimi geliştirir.” maddesine ilişkin olarak, %78,7’sinin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %16,7’sinin “kararsızım” ve %4,6’sının ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 32: Katılımcıların “Çalışma Alışkanlığı Kazandırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Çalışma Alışkanlığı Kazandırır	f	%
Hiç Katılmıyorum	11	1,9
Katılmıyorum	47	8,0
Kararsızım	131	22,3
Katılıyorum	246	41,9
Tamamen Katılıyorum	152	25,9
Toplam	587	100,0

Tablo 32’ye bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım çalışma alışkanlığı kazandırır” maddesine ilişkin olarak, %67,8’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %22,3’ünün “kararsızım” ve %9,9’unun ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 33: Katılımcıların “Kilo Kontrolümü Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Kilo Kontrolümü Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	38	6,5
Katılmıyorum	81	13,8
Kararsızım	135	23,0
Katılıyorum	222	37,8
Tamamen Katılıyorum	111	18,9
Toplam	587	100,0

Tablo 33 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım kilo kontrolümü sağlar” maddesine ilişkin olarak, %56,7’sinin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %23’ünün “kararsızım” ve %20,3’ünün ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 34: Katılımcıların “Spor Becerimi Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Spor Becerimi Geliştirir	f	%
Hiç Katılmıyorum	4	,7
Katılmıyorum	19	3,2
Kararsızım	72	12,3
Katılıyorum	277	47,2
Tamamen Katılıyorum	215	36,6
Toplam	587	100,0

Tablo 34’e bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım spor becerimi geliştirir” maddesine ilişkin olarak, %83,8’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %12,3’ünün “kararsızım” ve %3,9’unun ise “Hiç Katılmıyorum-Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 35: Katılımcıların “Vücut Şekli mi Korur ve Zindelik Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Vücut Şekli mi Korur ve Zindelik Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	9	1,5
Katılmıyorum	30	5,1
Kararsızım	79	13,5
Katılıyorum	277	47,2
Tamamen Katılıyorum	192	32,7
Toplam	587	100,0

Tablo 35 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım vücut şeklimi korur ve zindelik sağlar” maddesine ilişkin olarak, %79,9’unun “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %13,5’inin “kararsızım” ve %6,6’sının ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 36: Katılımcıların “Fiziksel Gücümü Artırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Fiziksel Gücümü Artırır	f	%
Hiç Katılmıyorum	5	,9
Katılmıyorum	9	1,5
Kararsızım	47	8,0
Katılıyorum	291	49,6
Tamamen Katılıyorum	235	40,0
Toplam	587	100,0

Tablo 36’ya bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım fiziksel gücümü artırır” maddesine ilişkin olarak, büyük bir çoğunluğun %89,6’sının “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %8’inin “kararsızım” ve %2,4’ünün ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 37: Katılımcıların “Stresten Uzaklaşmama Yardımcı Olur” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Stresten Uzaklaşmama Yardımcı Olur	f	%
Hiç Katılmıyorum	4	,7
Katılmıyorum	6	1,0
Kararsızım	25	4,3
Katılıyorum	209	35,6
Tamamen Katılıyorum	343	58,4
Toplam	587	100,0

Tablo 37 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım stresten uzaklaşmama yardımcı olur” maddesine ilişkin olarak, tamamına yakınının (%94) “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %4,3’ünün “kararsızım” ve %1,7’sinin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 38: Katılımcıların “Denge ve Koordinasyonumu Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Denge Koordinasyonumu Geliştirir	f	%
Hiç Katılmıyorum	3	,5
Katılmıyorum	8	1,4
Kararsızım	80	13,6
Katılıyorum	290	49,4
Tamamen Katılıyorum	206	35,1
Toplam	587	100,0

Tablo 38’e bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım denge ve koordinasyonumu geliştirir” maddesine ilişkin olarak, %84,5’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %13,6’sının “kararsızım” ve %1,9’unun ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 39: Katılımcıların “Zamanı İyi Kullanma Becerimi Artırır” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Zamanı İyi Kullanma Becerimi Artırır	f	%
Hiç Katılmıyorum	9	1,5
Katılmıyorum	33	5,6
Kararsızım	119	20,3
Katılıyorum	260	44,3
Tamamen Katılıyorum	166	28,3
Toplam	587	100,0

Tablo 39 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım zamanı iyi kullanma becerimi artırır” maddesine ilişkin olarak, %72,6’sının “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %20,3’ünün “kararsızım” ve %7,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 40: Katılımcıların “Güçlü Arkadaşlık Bağları Kurmamı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Güçlü Arkadaşlık Bağları Kurmamı Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	6	1,0
Katılmıyorum	24	4,1
Kararsızım	94	16,0
Katılıyorum	269	45,8
Tamamen Katılıyorum	194	33,0
Toplam	587	100,0

Tablo 40’a bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım güçlü arkadaşlık bağları kurmamı sağlar” maddesine ilişkin olarak, %78,8’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %16’sının “kararsızım” ve %5,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 41: Katılımcıların “Yazılı Haber ve Bilgileri Anlamada Yardımcı Olur” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Yazılı Haber ve Bilgileri Anlamada Yardımcı Olur	f	%
Hiç Katılmıyorum	34	5,8
Katılmıyorum	126	21,5
Kararsızım	209	35,6
Katılıyorum	154	26,2
Tamamen Katılıyorum	64	10,9
Toplam	587	100,0

Tablo 41 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım yazılı haber ve bilgileri anlamada yardımcı olur” maddesine ilişkin olarak, %37,1’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %35,6’sının “kararsızım” ve %27,3’ünün ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 42: Katılımcıların “Birçok Görevin Üstesinden Gelebilme Becerimi Geliştirir” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Birçok Görevin Üstesinden Gelebilme Becerimi Geliştirir	f	%
Hiç Katılmıyorum	4	,7
Katılmıyorum	41	7,0
Kararsızım	110	18,7
Katılıyorum	316	53,8
Tamamen Katılıyorum	116	19,8
Toplam	587	100,0

Tablo 42’ye bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım birçok görevin üstesinden gelebilme becerimi geliştirir” maddesine ilişkin olarak, %73,6’sının “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %18,7’sinin “kararsızım” ve %7,7’sinin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 43: Katılımcıların “Grupla İş Bölümü Yapmamda Fayda Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Grupla İş Bölümü Yapmamda Fayda Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	6	1,0
Katılmıyorum	15	2,6
Kararsızım	57	9,7
Katılıyorum	322	54,9
Tamamen Katılıyorum	187	31,9
Toplam	587	100,0

Tablo 43 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım grupla iş bölümü yapmamda fayda sağlar” maddesine ilişkin olarak, %86,8’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %9,7’sinin “kararsızım” ve %3,6’sının ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 44: Katılımcıların “Arkadaşlarımla Dayanışma İçinde Olmamı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Arkadaşlarımla Dayanışma İçinde Olmamı Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	5	,9
Katılmıyorum	13	2,2
Kararsızım	51	8,7
Katılıyorum	313	53,3
Tamamen Katılıyorum	205	34,9
Toplam	587	100,0

Tablo 44’e bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım arkadaşlarımla dayanışma içinde olmamı sağlar” maddesine ilişkin olarak, %88,2’sinin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %8,7’sinin “kararsızım” ve %3,1’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 45: Katılımcıların “Bilgili, Ahlaklı ve Yardımsever Olmama Katkı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Bilgili, Ahlaklı ve Yardımsever Olmama Katkı Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	19	3,2
Katılmıyorum	60	10,2
Kararsızım	147	25,0
Katılıyorum	258	44,0
Tamamen Katılıyorum	103	17,5
Toplam	587	100,0

Tablo 45 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım bilgili, ahlaklı ve yardımsever olmama katkı sağlar” maddesine ilişkin olarak, %61,5’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %25’inin “kararsızım” ve %13,4’ünün ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 46: Katılımcıların “Örf, Âdet ve Hukuk Kurallarına Uymam Yönünde Etki Yapar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Örf, Âdet ve Hukuk Kurallarına Uymam Yönünde Etki Yapar	f	%
Hiç Katılmıyorum	52	8,9
Katılmıyorum	135	23,0
Kararsızım	199	33,9
Katılıyorum	157	26,7
Tamamen Katılıyorum	44	7,5
Toplam	587	100,0

Tablo 46’ya bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım örf, adet ve hukuk kurallarına uymam yönünde etki yapar” maddesine ilişkin olarak, %34,2’sinin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %33,9’unun “kararsızım” ve %31,9’unun ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 47: Katılımcıların “Arkadaşlarımla Birlikte Olmamı ve İyi Zaman Geçirmemi Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Arkadaşlarımla Birlikte Olmamı ve İyi Zaman Geçirmemi Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	2	,3
Katılmıyorum	9	1,5
Kararsızım	33	5,6
Katılıyorum	295	50,3
Tamamen Katılıyorum	248	42,2
Toplam	587	100,0

Tablo 47 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım arkadaşlarımla birlikte olmamı ve iyi zaman geçirmemi sağlar” maddesine ilişkin olarak, %92,5’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %5,6’sının “kararsızım” ve %1,8’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 48: Katılımcıların “Yeni İnsanlarla Tanışmamı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Yeni İnsanlarla Tanışmamı Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	15	2,6
Kararsızım	28	4,8
Katılıyorum	271	46,2
Tamamen Katılıyorum	273	46,4
Toplam	587	100,0

Tablo 48’e bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım yeni insanlarla tanışmamı sağlar” maddesine ilişkin olarak büyük bir çoğunluğunun (%92,6) “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %4,8’inin “kararsızım” ve %2,6’sının ise “Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği, görülmektedir.

Tablo 49: Katılımcıların “Birey Olarak Gelişmeme Yardımcı Olur” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Birey Olarak Gelişmeme Yardımcı Olur	f	%
Hiç Katılmıyorum	3	,5
Katılmıyorum	7	1,2
Kararsızım	46	7,8
Katılıyorum	294	50,1
Tamamen Katılıyorum	237	40,4
Toplam	587	100,0

Tablo 49 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım birey olarak gelişmeme yardımcı olur” maddesine ilişkin olarak, %90,5’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %7,8’inin “kararsızım” ve %1,7’sinin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 50: Katılımcıların “Diğer İnsanlarla Ortak Bir Şeyleri Paylaşmamı Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Diğer İnsanlarla Ortak Bir Şeyleri Paylaşmamı Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	4	,7
Katılmıyorum	5	,9
Kararsızım	29	4,9
Katılıyorum	295	50,3
Tamamen Katılıyorum	254	43,3
Toplam	587	100,0

Tablo 50’ye bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım diğer insanlarla ortak bir şeyleri paylaşmamı sağlar” maddesine ilişkin olarak, %93,6’sının “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %4,9’unun “kararsızım” ve %1,6’sının ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 51: Katılımcıların “Farklı Siyasi Görüşteki İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Farklı Siyasi Görüşteki İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	30	5,1
Katılmıyorum	61	10,4
Kararsızım	142	24,2
Katılıyorum	218	37,1
Tamamen Katılıyorum	136	23,2
Toplam	587	100,0

Tablo 51 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım farklı siyasi görüşteki insanların bir araya gelmesini sağlar ” maddesine ilişkin olarak, %60,3’ünün “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %24,2’sinin “kararsızım” ve %15,5’inin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 52: Katılımcıların “Farklı Kültürlerden Gelen İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Farklı Kültürlerden Gelen İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	4	,7
Katılmıyorum	15	2,6
Kararsızım	66	11,2
Katılıyorum	297	50,6
Tamamen Katılıyorum	205	34,9
Toplam	587	100,0

Tablo 52’ye bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım farklı kültürlerden gelen insanların bir araya gelmesini sağlar ” maddesine ilişkin olarak, %85,5’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %11,2’sinin “kararsızım” ve %3,3’ünün ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 53: Katılımcıların “Farklı Ekonomik Yapıya Sahip İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Farklı Ekonomik Yapıya Sahip İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	13	2,2
Katılmıyorum	48	8,2
Kararsızım	106	18,1
Katılıyorum	263	44,8
Tamamen Katılıyorum	157	26,7
Toplam	587	100,0

Tablo 53 incelendiğinde, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım farklı ekonomik yapıya sahip insanların bir araya gelmesini sağlar” maddesine ilişkin olarak, %71,5’inin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %18,1’inin “kararsızım” ve %10,4’ünün ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 54: Katılımcıların “Farklı İnançtaki İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar” Maddesine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Farklı İnançtaki İnsanların Bir Araya Gelmesini Sağlar	f	%
Hiç Katılmıyorum	17	2,9
Katılmıyorum	25	4,3
Kararsızım	93	15,8
Katılıyorum	285	48,6
Tamamen Katılıyorum	167	28,4
Toplam	587	100,0

Tablo 54’e bakıldığında, katılımcıların, “doğa sporlarına katılımım farklı kültürlerden gelen insanların bir araya gelmesini sağlar ” maddesine ilişkin olarak, %77’sinin “Tamamen Katılıyorum-Katılıyorum”, %15,8’sinin “kararsızım” ve %7,2’sinin ise “Hiç Katılmıyorum- Katılmıyorum” şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

Tablo 55: Yaş Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Sıra	Yaş	N	$\bar{X}$	S
Kişisel Gelişim	1	17-20 yaş	208	4,0398	,5716
	2	21-24 yaş	300	4,0143	,5501
	3	25-28 yaş	60	4,1048	,4969
	4	29 ve üzeri yaş	19	4,0526	,6653
		Toplam	208	4,0398	,5716
Sosyalleşme	1	17-20 yaş	208	4,3049	,4735
	2	21-24 yaş	300	4,2200	,5320
	3	25-28 yaş	60	4,1881	,5151
	4	29 ve üzeri yaş	19	4,1579	,6225
		Toplam	587	4,2448	,5142
Fiziksel Fayda	1	17-20 yaş	208	4,1327	,5928
	2	21-24 yaş	300	4,0647	,6680
	3	25-28 yaş	60	3,8833	,7038
	4	29 ve üzeri yaş	19	4,1158	,8228
		Toplam	587	4,0719	,6538
Bütünleşme	1	17-20 yaş	208	3,8642	,8109
	2	21-24 yaş	300	3,8892	,7775
	3	25-28 yaş	60	3,9792	,6498
	4	29 ve üzeri yaş	19	4,2500	,5528
		Toplam	587	3,9012	,7731
Psikolojik Gelişim	1	17-20 yaş	208	4,1863	,5466
	2	21-24 yaş	300	4,1500	,6295
	3	25-28 yaş	60	4,2708	,5510
	4	29 ve üzeri yaş	19	4,1974	,7099
		Toplam	587	4,1767	,5959
Ahlaki Gelişim	1	17-20 yaş	208	3,5737	,7718
	2	21-24 yaş	300	3,3933	,8238
	3	25-28 yaş	60	3,3889	,8215
	4	29 ve üzeri yaş	19	3,6667	,9493
		Toplam	587	3,4656	,8131
Duygusal Gelişim	1	17-20 yaş	208	4,1683	,6920
	2	21-24 yaş	300	4,2117	,7043
	3	25-28 yaş	60	4,2000	,6391
	4	29 ve üzeri yaş	19	4,2632	,7704
		Toplam	587	4,1968	,6944

Tablo 56: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Tukey
Kişisel Gelişim	Gruplar Arası	,43	3	,144	,463	,708	
	Gruplar İçi	180,63	583	,310			
	Toplam	181,063	586				
Sosyalleşme	Gruplar Arası	1,27	3	,424	1,610	,186	
	Gruplar İçi	153,66	583	,264			
	Toplam	154,94	586				
Fiziksel Fayda	Gruplar Arası	2,95	3	,985	2,319	,074	
	Gruplar İçi	247,57	583	,425			
	Toplam	250,53	586				
Bütünleşme	Gruplar Arası	3,01	3	1,002	1,681	,170	
	Gruplar İçi	347,26	583	,596			
	Toplam	350,27	586				
Psikolojik Gelişim	Gruplar Arası	,77	3	,258	,724	,538	
	Gruplar İçi	207,33	583	,356			
	Toplam	208,10	586				
Ahlaki Gelişim	Gruplar Arası	5,12	3	1,706	2,603	,051	
	Gruplar İçi	382,27	583	,656			
	Toplam	387,39	586				
Duygusal Gelişim	Gruplar Arası	,32	3	,107	,220	,882	
	Gruplar İçi	282,20	583	,484			
	Toplam	282,52	586				

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,610$; $P > ,05$] (Tablo 56).

Katılımcıların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,610$; $P > ,05$] (Tablo 56).

Katılımcıların doğa sporlarının fiziksel fayda boyutuna ilişkin görüşleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 2,319$; $P > ,05$] (Tablo 56).

Katılımcıların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin görüşleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,681$; $P > ,05$] (Tablo 56).

Katılımcıların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = ,724$; $P > ,05$] (Tablo 56).

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 2,603$; $P > ,05$] (Tablo 56).

Katılımcıların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = ,220$; $P > ,05$] (Tablo 56).

Tablo 57: Faaliyetlere Katılım Sayısı Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Sıra	Faaliyetlere Katılım Sayısı	N	$\bar{X}$	S
Kişisel Gelişim	1	1-3 kez	172	3,9410	,5564
	2	4-7 kez	143	4,1189	,4708
	3	8-11 kez	90	4,0238	,5993
	4	12 kez ve yukarı	182	4,0597	,5855
		Toplam	587	4,0338	,5559
Sosyalleşme	1	1-3 kez	172	4,1528	,5678
	2	4-7 kez	143	4,3097	,4621
	3	8-11 kez	90	4,2810	,4570
	4	12 kez ve yukarı	182	4,2630	,5185
		Toplam	587	4,2448	,5142
Fiziksel Fayda	1	1-3 kez	172	4,0988	,6352
	2	4-7 kez	143	4,1035	,5701
	3	8-11 kez	90	3,9933	,6370
	4	12 kez ve yukarı	182	4,0604	,7374
		Toplam	587	4,0719	,6538
Bütünleşme	1	1-3 kez	172	3,8735	,8287
	2	4-7 kez	143	3,9178	,8102
	3	8-11 kez	90	3,9167	,7248
	4	12 kez ve yukarı	182	3,9066	,7155
		Toplam	587	3,9012	,7731
Psikolojik Gelişim	1	1-3 kez	172	4,1352	,6221
	2	4-7 kez	143	4,2570	,5348
	3	8-11 kez	90	4,1222	,6161
	4	12 kez ve yukarı	182	4,1799	,6041
		Toplam	587	4,1767	,5959
Ahlaki Gelişim	1	1-3 kez	172	3,4593	,8103
	2	4-7 kez	143	3,6154	,7865
	3	8-11 kez	90	3,3963	,8624
	4	12 kez ve yukarı	182	3,3883	,8017
		Toplam	587	3,4656	,8131
Duygusal Gelişim	1	1-3 kez	172	4,1860	,7257
	2	4-7 kez	143	4,2692	,6385
	3	8-11 kez	90	4,1889	,6116
	4	12 kez ve yukarı	182	4,1538	,7440
		Toplam	587	4,1968	,6944

Tablo 58: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Faaliyetlere Katılım Sayısı Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Tukey
Kişisel Gelişim	Gruplar Arası	2,65	3	,882	2,882	,035	1-2
	Gruplar İçi	178,42	583	,306			
	Toplam	181,06	586				
Sosyalleşme	Gruplar Arası	2,24	3	,745	2,844	,037	1-2
	Gruplar İçi	152,70	583	,262			
	Toplam	154,94	586				
Fiziksel Fayda	Gruplar Arası	,85	3	,282	,659	,577	
	Gruplar İçi	249,68	583	,428			
	Toplam	250,53	586				
Bütünleşme	Gruplar Arası	,20	3	,066	,110	,954	
	Gruplar İçi	350,07	583	,600			
	Toplam	350,27	586				
Psikolojik Gelişim	Gruplar Arası	1,49	3	,496	1,399	,242	
	Gruplar İçi	206,61	583	,354			
	Toplam	208,10	586				
Ahlaki Gelişim	Gruplar Arası	4,74	3	1,578	2,405	,066	
	Gruplar İçi	382,66	583	,656			
	Toplam	387,39	586				
Duygusal Gelişim	Gruplar Arası	1,11	3	,371	,768	,512	
	Gruplar İçi	281,41	583	,483			
	Toplam	282,52	586				

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri faaliyetlere katılım sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(3-583)} = 1,610$; $P > ,05$] (Tablo 58).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre 4-7 kez faaliyetlere katılan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 4,12$) ile 1-3 kez faaliyetlere katılan katılımcıların

görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,94$) arasında 4-7 kez faaliyetlere katılan katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 57).

Katılımcıların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri faaliyetlere katılım sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(3-583)}= 2,844$; $P< ,05$] (Tablo 58).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre 4-7 kez faaliyetlere katılan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,31$) ile 1-3 kez faaliyetlere katılan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,15$) arasında 4-7 kez faaliyetlere katılan katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 57).

Katılımcıların doğa sporlarının fiziksel fayda boyutuna ilişkin görüşleri faaliyetlere katılım sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)}=,659$; $P> ,05$] (Tablo 58).

Katılımcıların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin görüşleri faaliyetlere katılım sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)}= ,110$; $P> ,05$] (Tablo 58).

Katılımcıların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri faaliyetlere katılım sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)}= 1,399$; $P> ,05$] (Tablo 58).

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri faaliyetlere katılım sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)}= 2,405$; $P> ,05$] (Tablo 58).

Katılımcıların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri faaliyetlere katılım sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = ,768$; $P > ,05$] (Tablo 58).

Tablo 59: Öğrenim Gördükleri Sınıf Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Sıra	Okunulan Sınıf	N	$\bar{X}$	S
Kişisel Gelişim	1	Hazırlık	59	4,0315	,5482
	2	1. sınıf	104	4,1071	,5341
	3	2. sınıf	150	4,0210	,5269
	4	3. sınıf	112	4,0077	,5216
	5	4. sınıf	81	4,0212	,6651
	6	5 ve 6. sınıf	18	4,0397	,7524
	7	Lisansüstü	63	4,0068	,5230
		Toplam	587	4,0338	,5559
Sosyalleşme	1	Hazırlık	59	4,3656	,3773
	2	1. sınıf	104	4,3201	,4480
	3	2. sınıf	150	4,2429	,5165
	4	3. sınıf	112	4,2156	,4828
	5	4. sınıf	81	4,1922	,6477
	6	5 ve 6. sınıf	18	4,0873	,6845
	7	Lisansüstü	63	4,1769	,5136
		Toplam	587	4,2448	,5142
Fiziksel Fayda	1	Hazırlık	59	4,1763	,5161
	2	1. sınıf	104	4,1154	,6161
	3	2. sınıf	150	4,1000	,6391
	4	3. sınıf	112	4,0143	,6748
	5	4. sınıf	81	4,0914	,7184
	6	5 ve 6. sınıf	18	3,8778	,8121
	7	Lisansüstü	63	3,9683	,6883
		Toplam	587	4,0719	,6538
Bütünleşme	1	Hazırlık	59	3,7373	,7829
	2	1. sınıf	104	3,8942	,7826
	3	2. sınıf	150	3,8983	,8330
	4	3. sınıf	112	3,9018	,8021
	5	4. sınıf	81	3,9630	,6802
	6	5 ve 6. sınıf	18	4,0694	,8737
	7	Lisansüstü	63	3,9444	,6261
		Toplam	587	3,9012	,7731
Psikolojik Gelişim	1	Hazırlık	59	4,1864	,5602
	2	1. sınıf	104	4,2668	,5467
	3	2. sınıf	150	4,1533	,5615
	4	3. sınıf	112	4,1071	,6409
	5	4. sınıf	81	4,2315	,6005
	6	5 ve 6. sınıf	18	4,0556	,5975
	7	Lisansüstü	63	4,1627	,6915
		Toplam	587	4,1767	,5959
Ahlaki Gelişim	1	Hazırlık	59	3,5876	,7462
	2	1. sınıf	104	3,5641	,7704
	3	2. sınıf	150	3,5333	,7498
	4	3. sınıf	112	3,4702	,7427
	5	4. sınıf	81	3,2757	,9644
	6	5 ve 6. sınıf	18	2,9259	,9739
	7	Lisansüstü	63	3,4180	,8757
		Toplam	587	3,4656	,8131
Duygusal Gelişim	1	Hazırlık	59	4,2288	,5748
	2	1. sınıf	104	4,2837	,5819
	3	2. sınıf	150	4,1700	,7278
	4	3. sınıf	112	4,1473	,7028
	5	4. sınıf	81	4,2840	,7539
	6	5 ve 6. sınıf	18	3,9167	,8445
	7	Lisansüstü	63	4,1429	,7374
		Toplam	587	4,1968	,6944

Tablo 60: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Gördükleri Sınıf Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Tukey
Kişisel Gelişim	Gruplar Arası	,72	6	,120	,386	,888	
	Gruplar İçi	180,34	580	,311			
	Toplam	181,06	586				
Sosyalleşme	Gruplar Arası	2,51	6	,418	1,590	,148	
	Gruplar İçi	152,43	580	,263			
	Toplam	154,94	586				
Fiziksel Fayda	Gruplar Arası	2,72	6	,453	1,059	,386	
	Gruplar İçi	247,81	580	,427			
	Toplam	250,53	586				
Bütünleşme	Gruplar Arası	2,53	6	,421	,703	,648	
	Gruplar İçi	347,74	580	,600			
	Toplam	350,27	586				
Psikolojik Gelişim	Gruplar Arası	1,99	6	,332	,935	,469	
	Gruplar İçi	206,11	580	,355			
	Toplam	208,10	586				
Ahlaki Gelişim	Gruplar Arası	10,88	6	1,814	2,794	,011	1-6, 2-6, 3-6
	Gruplar İçi	376,51	580	,649			
	Toplam	387,39	586				
Duygusal Gelişim	Gruplar Arası	3,44	6	,573	1,191	,309	
	Gruplar İçi	279,09	580	,481			
	Toplam	282,52	586				

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(6-580)} = ,386$; $P > ,05$] (Tablo 60).

Katılımcıların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(6-580)} = 1,590$; $P > ,05$] (Tablo 60).

Katılımcıların doğa sporlarının fiziksel fayda boyutuna ilişkin görüşleri okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(6-580)} = 1,059$; $P > ,05$], (Tablo 60).

Katılımcıların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin görüşleri okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(6-580)}=,703$; $P>,05$], (Tablo 60).

Katılımcıların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(6-580)}=,935$; $P>,05$], (Tablo 60).

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(6-580)}= 2,794$; $P<,05$], (Tablo 60).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre hazırlık sınıfı grubundaki katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,59$) ile 5 ve 6. sınıf grubundaki katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=2,93$) arasında hazırlık sınıfı grubu lehine anlamlı farklılık, 1. sınıf grubundaki katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,56$) ile 5 ve 6. sınıf grubundaki katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=2,93$) arasında 1. sınıf grubu lehine anlamlı farklılık ve 2. sınıf grubundaki katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,53$) ile 5 ve 6. sınıf grubundaki katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=2,93$) arasında 2. sınıf grubu lehine anlamlı farklılık, bulunmuştur (Tablo 59).

Katılımcıların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri okudukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(6-580)}= 1,191$; $P>,05$], (Tablo 60).

Tablo 61: İkamet Edilen Yer (Barınma Durumu) Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Sıra	İkamet Edilen Yer	N	$\bar{X}$	S
Kişisel Gelişim	1	Yurt	169	4,0769	,5964
	2	Bekarevi	147	3,9621	,5651
	3	Aile veya akraba ile birlikte	271	4,0459	,5220
		Toplam	587	4,0338	,5559
Sosyalleşme	1	Yurt	169	4,2612	,5386
	2	Bekarevi	147	4,1895	,5330
	3	Aile veya akraba ile birlikte	271	4,2646	,4873
		Toplam	587	4,2448	,5142
Fiziksel Fayda	1	Yurt	169	4,1680	,6041
	2	Bekarevi	147	4,0190	,6230
	3	Aile veya akraba ile birlikte	271	4,0406	,6947
		Toplam	587	4,0719	,6538
Bütünleşme	1	Yurt	169	3,8683	,8220
	2	Bekarevi	147	3,9116	,7459
	3	Aile veya akraba ile birlikte	271	3,9161	,7584
		Toplam	587	3,9012	,7731
Psikolojik Gelişim	1	Yurt	169	4,1923	,5951
	2	Bekarevi	147	4,0901	,6025
	3	Aile veya akraba ile birlikte	271	4,2140	,5903
		Toplam	587	4,1767	,5959
Ahlaki Gelişim	1	Yurt	169	3,5385	,8333
	2	Bekarevi	147	3,3855	,8704
	3	Aile veya akraba ile birlikte	271	3,4637	,7657
		Toplam	587	3,4656	,8131
Duygusal Gelişim	1	Yurt	169	4,2870	,6674
	2	Bekarevi	147	4,0408	,7619
	3	Aile veya akraba ile birlikte	271	4,2251	,6604
		Toplam	587	4,1968	,6944

Tablo 62: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin İkamet Edilen Yer (Barınma Durumu) Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Tukey
Kişisel Gelişim	Gruplar Arası	1,11	2	,555	1,800	,166	
	Gruplar İçi	179,95	584	,308			
	Toplam	181,06	586				
Sosyalleşme	Gruplar Arası	,60	2	,301	1,138	,321	
	Gruplar İçi	154,34	584	,264			
	Toplam	154,94	586				
Fiziksel Fayda	Gruplar Arası	2,24	2	1,119	2,633	,073	
	Gruplar İçi	248,29	584	,425			
	Toplam	250,53	586				
Bütünleşme	Gruplar Arası	,26	2	,129	,215	,806	
	Gruplar İçi	350,01	584	,599			
	Toplam	350,27	586				
Psikolojik Gelişim	Gruplar Arası	1,52	2	,760	2,149	,118	
	Gruplar İçi	206,58	584	,354			
	Toplam	208,10	586				
Ahlaki Gelişim	Gruplar Arası	1,84	2	,921	1,395	,249	
	Gruplar İçi	385,55	584	,660			
	Toplam	387,39	586				
Duygusal Gelişim	Gruplar Arası	5,17	2	2,584	5,441	,005	1-2, 1-3
	Gruplar İçi	277,36	584	,475			
	Toplam	282,52	586				

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri ikamet ettikleri göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)} = 1,610$; $P > ,05$], (Tablo 62).

Katılımcıların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)} = 1,138$; $P > ,05$], (Tablo 62).

Katılımcıların doğa sporlarının fiziksel fayda boyutuna ilişkin görüşleri ikamet ettikleri yere anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)} = 2,633$; $P > ,05$], (Tablo 62).

Katılımcıların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin görüşleri ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)}=,215$; $P>,05$], (Tablo 62).

Katılımcıların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)}=2,149$; $P>,05$], (Tablo 62).

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)}=1,395$; $P>,05$], (Tablo 62).

Katılımcıların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(2-584)}=5,441$; $P<,05$], (Tablo 62).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre ailesi veya akraba ile birlikte kalan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,26$) ile bekarevinde kalan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,19$) arasında aileleriyle birlikte kalan katılımcıların lehine anlamlı farklılık ve yurttan kalan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,26$) ile bekarevinde kalan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,19$) arasında yurttan kalan katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 61).

Tablo 63: Gelir Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Sıra	Gelir Durumu	N	$\bar{X}$	S
Kişisel Gelişim	1	Çok iyi	27	3,9312	,4329
	2	İyi	236	4,0605	,5294
	3	Orta	314	4,0136	,5849
	4	Zayıf	10	4,3143	,4558
		Toplam	587	4,0338	,5559
Sosyalleşme	1	Çok iyi	27	4,0952	,5226
	2	İyi	236	4,2700	,4661
	3	Orta	314	4,2298	,5484
	4	Zayıf	10	4,5286	,3371
		Toplam	587	4,2448	,5142
Fiziksel Fayda	1	Çok iyi	27	4,1556	,4585
	2	İyi	236	4,1229	,6038
	3	Orta	314	4,0178	,7043
	4	Zayıf	10	4,3400	,4326
		Toplam	587	4,0719	,6538
Bütünleşme	1	Çok iyi	27	3,7963	,8521
	2	İyi	236	3,8475	,7956
	3	Orta	314	3,9323	,7493
	4	Zayıf	10	4,4750	,5062
		Toplam	587	3,9012	,7731
Psikolojik Gelişim	1	Çok iyi	27	3,9907	,5524
	2	İyi	236	4,2066	,5663
	3	Orta	314	4,1608	,6224
	4	Zayıf	10	4,4750	,3988
		Toplam	587	4,1767	,5959
Ahlaki Gelişim	1	Çok iyi	27	3,2593	,5257
	2	İyi	236	3,4534	,8207
	3	Orta	314	3,4777	,8262
	4	Zayıf	10	3,9333	,7337
		Toplam	587	3,4656	,8131
Duygusal Gelişim	1	Çok iyi	27	4,2222	,6841
	2	İyi	236	4,2712	,6090
	3	Orta	314	4,1338	,7528
	4	Zayıf	10	4,3500	,5798
		Toplam	587	4,1968	,6944

Tablo 64: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Tukey
Kişisel Gelişim	Gruplar Arası	1,37	3	,456	1,478	,219	
	Gruplar İçi	179,70	583	,308			
	Toplam	181,06	586				
Sosyalleşme	Gruplar Arası	1,63	3	,543	2,066	,104	
	Gruplar İçi	153,31	583	,263			
	Toplam	154,94	586				
Fiziksel Fayda	Gruplar Arası	2,44	3	,813	1,911	,127	
	Gruplar İçi	248,09	583	,426			
	Toplam	250,53	586				
Bütünleşme	Gruplar Arası	4,58	3	1,525	2,572	,053	
	Gruplar İçi	345,69	583	,593			
	Toplam	350,27	586				
Psikolojik Gelişim	Gruplar Arası	2,11	3	,704	1,994	,114	
	Gruplar İçi	205,99	583	,353			
	Toplam	208,10	586				
Ahlaki Gelişim	Gruplar Arası	3,42	3	1,140	1,730	,160	
	Gruplar İçi	383,97	583	,659			
	Toplam	387,39	586				
Duygusal Gelişim	Gruplar Arası	2,81	3	,935	1,949	,120	
	Gruplar İçi	279,72	583	,480			
	Toplam	282,52	586				

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,478$; $P > ,05$], (Tablo 64).

Katılımcıların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 2,066$; $P > ,05$], (Tablo 64).

Katılımcıların doğa sporlarının fiziksel fayda boyutuna ilişkin görüşleri gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,911$; $P > ,05$], (Tablo 64).

Katılımcıların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin görüşleri gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 2,572$; $P > ,05$], (Tablo 64).

Katılımcıların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,994$; $P > ,05$], (Tablo 64).

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,730$; $P > ,05$], (Tablo 64).

Katılımcıların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,949$; $P > ,05$], (Tablo 64).

Tablo 65: En Çok Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Sıra	Yerleşim birimi	N	$\bar{X}$	S
Kişisel Gelişim	1	Köy ve ilçe	96	4,0476	,6827
	2	Şehir	224	4,0740	,4857
	3	Büyükşehir	267	3,9952	,5599
		Toplam	587	4,0338	,5559
Sosyalleşme	1	Köy ve ilçe	96	4,2202	,6375
	2	Şehir	224	4,2787	,4546
	3	Büyükşehir	267	4,2253	,5123
		Toplam	587	4,2448	,5142
Fiziksel Fayda	1	Köy ve ilçe	96	4,0917	,6982
	2	Şehir	224	4,1473	,5426
	3	Büyükşehir	267	4,0015	,7148
		Toplam	587	4,0719	,6538
Bütünleşme	1	Köy ve ilçe	96	3,9635	,7897
	2	Şehir	224	3,8962	,7518
	3	Büyükşehir	267	3,8830	,7865
		Toplam	587	3,9012	,7731
Psikolojik Gelişim	1	Köy ve ilçe	96	4,2708	,5533
	2	Şehir	224	4,2121	,5344
	3	Büyükşehir	267	4,1133	,6522
		Toplam	587	4,1767	,5959
Ahlaki Gelişim	1	Köy ve ilçe	96	3,5521	,8568
	2	Şehir	224	3,5595	,7690
	3	Büyükşehir	267	3,3558	,8223
		Toplam	587	3,4656	,8131
Duygusal Gelişim	1	Köy ve ilçe	96	4,1458	,7777
	2	Şehir	224	4,2478	,6629
	3	Büyükşehir	267	4,1723	,6885
		Toplam	587	4,1968	,6944

Tablo 66: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin En Çok Yaşadığı Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Tukey
Kişisel Gelişim	Gruplar Arası	,778	2	,389	1,260	,284	
	Gruplar İçi	180,285	584	,309			
	Toplam	181,063	586				
Sosyalleşme	Gruplar Arası	,417	2	,209	,789	,455	
	Gruplar İçi	154,520	584	,265			
	Toplam	154,937	586				
Fiziksel Fayda	Gruplar Arası	2,635	2	1,318	3,104	,046	2-3
	Gruplar İçi	247,891	584	,424			
	Toplam	250,526	586				
Bütünleşme	Gruplar Arası	,468	2	,234	,390	,677	
	Gruplar İçi	349,802	584	,599			
	Toplam	350,269	586				
Psikolojik Gelişim	Gruplar Arası	2,204	2	1,102	3,006	,055	
	Gruplar İçi	205,896	584	,353			
	Toplam	208,100	586				
Ahlaki Gelişim	Gruplar Arası	5,913	2	2,956	4,526	,011	2-3
	Gruplar İçi	381,478	584	,653			
	Toplam	387,390	586				
Duygusal Gelişim	Gruplar Arası	,992	2	,496	1,029	,358	
	Gruplar İçi	281,532	584	,482			
	Toplam	282,524	586				

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)} = ,284$; $P > ,05$], (Tablo 66).

Katılımcıların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)} = 3,571$; $P > ,05$], (Tablo 66).

Katılımcıların doğa sporlarının fiziksel fayda boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(2-584)} = 2,078$; $P < ,05$], (Tablo 66).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre şehirde uzun süre yaşayan katılımcıların

görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,15$) ile büyük şehirde uzun süre yaşayan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,00$) arasında şehirde uzun süre yaşayan katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 65).

Katılımcıların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)}=,390$; $P>,05$], (Tablo 66).

Katılımcıların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)}=3,006$; $P>,05$], (Tablo 66).

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(2-584)}= 4,526$; $P<,05$], (Tablo 66).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre şehirde yaşayan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,56$) ile büyük şehirde yaşayan katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,36$) arasında şehirde yaşayan katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 65).

Katılımcıların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)}=1,029$; $P>,05$], (Tablo 66).

Tablo 67: Doğa Sporlarında Beraber Olduğu Arkadaşları ile Diğer Zamanlarda Bir Araya Gelip Gelmemeye Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Sıra	Diğer zamanlarda bir araya gelme durumu	N	$\bar{X}$	S
Kişisel Gelişim	1	Evet	379	4,1086	,5157
	2	Hayır	50	3,7943	,6745
	3	Bazen	158	3,9304	,5732
		Toplam	587	4,0338	,5559
Sosyalleşme	1	Evet	379	4,3200	,4821
	2	Hayır	50	3,9943	,5786
	3	Bazen	158	4,1438	,5280
		Toplam	587	4,2448	,5142
Fiziksel Fayda	1	Evet	379	4,0934	,6878
	2	Hayır	50	4,0520	,5567
	3	Bazen	158	4,0266	,5973
		Toplam	587	4,0719	,6538
Bütünleşme	1	Evet	379	3,9426	,7161
	2	Hayır	50	3,7650	1,0707
	3	Bazen	158	3,8449	,7909
		Toplam	587	3,9012	,7731
Psikolojik Gelişim	1	Evet	379	4,2223	,5906
	2	Hayır	50	4,0050	,7431
	3	Bazen	158	4,1218	,5440
		Toplam	587	4,1767	,5959
Ahlaki Gelişim	1	Evet	379	3,5339	,7977
	2	Hayır	50	3,2067	,8569
	3	Bazen	158	3,3840	,8167
		Toplam	587	3,4656	,8131
Duygusal Gelişim	1	Evet	379	4,2309	,6776
	2	Hayır	50	4,0500	,8763
	3	Bazen	158	4,1614	,6660
		Toplam	587	4,1968	,6944

Tablo 68: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Doğa Sporlarında Beraber Olduğu Arkadaşları ile Diğer Zamanlarda Bir Araya Gelip Gelmemeye Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Tukey
Kişisel Gelişim	Gruplar Arası	6,68	2	3,338	11,179	,000	1-2, 1-3
	Gruplar İçi	174,39	584	,299			
	Toplam	181,06	586				
Sosyalleşme	Gruplar Arası	6,90	2	3,447	13,600	,000	1-2, 1-3
	Gruplar İçi	148,04	584	,253			
	Toplam	154,94	586				
Fiziksel Fayda	Gruplar Arası	,52	2	,260	,607	,545	
	Gruplar İçi	250,01	584	,428			
	Toplam	250,53	586				
Bütünleşme	Gruplar Arası	2,08	2	1,039	1,742	,176	
	Gruplar İçi	348,19	584	,596			
	Toplam	350,27	586				
Psikolojik Gelişim	Gruplar Arası	2,74	2	1,369	3,89	,021	1-2
	Gruplar İçi	205,36	584	,352			
	Toplam	208,10	586				
Ahlaki Gelişim	Gruplar Arası	6,17	2	3,086	4,72	,009	1-2
	Gruplar İçi	381,22	584	,653			
	Toplam	387,39	586				
Duygusal Gelişim	Gruplar Arası	1,72	2	,858	1,784	,169	
	Gruplar İçi	280,81	584	,481			
	Toplam	282,52	586				

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişme boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(2-584)} = 11,179$; $P < ,05$], (Tablo 68).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların görüşlerinin ortalaması

($\bar{X}=4,11$) ile doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelmeyen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,80$) arasında doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların lehine anlamlı farklılık ve doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,11$) ile doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bazen bir araya gelen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,93$) arasında doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 67).

Katılımcıların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(2-584)}= 13,600$; $P< ,05$], (Tablo 68).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,32$) ile doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelmeyen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,00$) arasında doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların lehine anlamlı farklılık ve doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,32$) ile doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer

zamanlarda bazen bir araya gelen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,14$) arasında doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 67).

Katılımcıların doğa sporlarının fiziksel fayda boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)}= ,607$; $P> ,05$], (Tablo 68).

Katılımcıların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)}= ,176$; $P> ,05$], (Tablo 68).

Katılımcıların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(2-584)}= 3,892$; $P< ,05$], (Tablo 68).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,22$) ile doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelmeyen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,01$) arasında doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 67).

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(2-584)} = 4,727$; $P < ,05$], (Tablo 68).

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,53$) ile doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelmeyen katılımcıların görüşlerinin ortalaması ($\bar{X} = 3,21$) arasında doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 67).

Katılımcıların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(2-584)} = 1,784$; $P > ,05$], (Tablo 68).

Tablo 69: Baba Mesleği Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Boyut	Sıra	Baba Mesleği	N	$\bar{X}$	S
Kişisel Gelişim	1	Memur	153	4,0112	,4991
	2	İşçi	40	4,1607	,5753
	3	Serbest meslek	181	4,0047	,5433
	4	Emekli	213	4,0510	,5996
		Toplam	587	4,0338	,5559
Sosyalleşme	1	Memur	153	4,2288	,4691
	2	İşçi	40	4,3393	,5684
	3	Serbest meslek	181	4,2123	,5283
	4	Emekli	213	4,2663	,5230
		Toplam	587	4,2448	,5142
Fiziksel Fayda	1	Memur	153	4,0248	,6409
	2	İşçi	40	4,3200	,6321
	3	Serbest meslek	181	4,0718	,6636
	4	Emekli	213	4,0592	,6531
		Toplam	587	4,0719	,6538
Bütünleşme	1	Memur	153	3,9069	,7832
	2	İşçi	40	3,7063	,8787
	3	Serbest meslek	181	3,9047	,7483
	4	Emekli	213	3,9308	,7661
		Toplam	587	3,9012	,7731
Psikolojik Gelişim	1	Memur	153	4,1716	,5852
	2	İşçi	40	4,2188	,5286
	3	Serbest meslek	181	4,1381	,5907
	4	Emekli	213	4,2054	,6213
		Toplam	587	4,1767	,5959
Ahlaki Gelişim	1	Memur	153	3,4292	,7509
	2	İşçi	40	3,6083	,7694
	3	Serbest meslek	181	3,4383	,7986
	4	Emekli	213	3,4883	,8757
		Toplam	587	3,4656	,8131
Duygusal Gelişim	1	Memur	153	4,1699	,6643
	2	İşçi	40	4,3250	,5834
	3	Serbest meslek	181	4,1934	,7406
	4	Emekli	213	4,1948	,6959
		Toplam	587	4,1968	,6944

Tablo 70: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Baba Mesleği Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Tukey
Kişisel Gelişim	Gruplar Arası	,938	3	,313	1,012	,387	
	Gruplar İçi	180,125	583	,309			
	Toplam	181,063	586				
Sosyalleşme	Gruplar Arası	,686	3	,229	,864	,460	
	Gruplar İçi	154,251	583	,265			
	Toplam	154,937	586				
Fiziksel Fayda	Gruplar Arası	2,836	3	,945	2,225	,084	
	Gruplar İçi	247,691	583	,425			
	Toplam	250,526	586				
Bütünleşme	Gruplar Arası	1,713	3	,571	,955	,414	
	Gruplar İçi	348,556	583	,598			
	Toplam	350,269	586				
Psikolojik Gelişim	Gruplar Arası	,520	3	,173	,486	,692	
	Gruplar İçi	207,581	583	,356			
	Toplam	208,100	586				
Ahlaki Gelişim	Gruplar Arası	1,262	3	,421	,635	,593	
	Gruplar İçi	386,129	583	,662			
	Toplam	387,390	586				
Duygusal Gelişim	Gruplar Arası	,771	3	,257	,532	,661	
	Gruplar İçi	281,753	583	,483			
	Toplam	282,524	586				

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 1,012$; $P > ,05$], (Tablo 70).

Katılımcıların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = ,864$; $P > ,05$], (Tablo 70).

Katılımcıların doğa sporlarının fiziksel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = 2,225$; $P > ,05$], (Tablo 70).

Katılımcıların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin görüşleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = ,955$; $P > ,05$], (Tablo 70).

Katılımcıların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = ,486$; $P > ,05$], (Tablo 70).

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = ,635$; $P > ,05$], (Tablo 70).

Katılımcıların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F_{(3-583)} = ,532$; $P > ,05$], (Tablo 70).

Tablo 71: Katılımcıların Doğa Sporlarının Faydalarına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	X	S	t	P
Kişisel Gelişim	Bay	341	4,01	,5633	-1,350	,178
	Bayan	246	4,07	,5444		
Sosyalleşme	Bay	341	4,19	,5133	-3,005	,003
	Bayan	246	4,32	,5070		
Fiziksel Fayda	Bay	341	4,00	,6852	-2,977	,003
	Bayan	246	4,17	,5964		
Bütünleşme	Bay	341	3,85	,7868	-1,904	,057
	Bayan	246	3,97	,7495		
Psikolojik Gelişim	Bay	341	4,15	,6247	-1,443	,150
	Bayan	246	4,22	,5522		
Ahlaki Gelişim	Bay	341	3,41	,8389	-1,903	,058
	Bayan	246	3,54	,7713		
Duygusal Gelişim	Bay	341	4,21	,7167	,350	,727
	Bayan	246	4,19	,6634		

Araştırmaya katılanların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t_{(585)}=-1,350$; $P>0,05$]. Bu boyutta bay öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,01$) iken bayan öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,07$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Tablo 71).

Araştırmaya katılanların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$t_{(585)}=-3,005$; $p<0,05$]. Bu boyutta bay öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,19$) iken bayan öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,32$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan bayan öğrencilerin lehine anlamlı bulunmuştur (Tablo 71).

Araştırmaya katılanların doğa sporlarının fiziksel fayda gelişim boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir

$[t_{(585)}=-2,977; p< 0,05]$. Bu boyutta bay öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,00$) iken bayan öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,17$) olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan bayan öğrencilerin lehine anlamlı bulunmuştur (Tablo 71).

Araştırmaya katılanların doğa sporlarının bütünleşme boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir $[t_{(585)}=-1,904; P> 0,05]$. Bu boyutta bay öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,85$) iken bayan öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,97$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Tablo 71). Araştırmaya katılanların doğa sporlarının psikolojik gelişim boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir $[t_{(585)}=-1,443; P> 0,05]$. Bu boyutta bay öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,15$) iken bayan öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,22$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Tablo 71).

Araştırmaya katılanların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir $[t_{(585)}=-1,903; P> 0,05]$. Bu boyutta bay öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,41$) iken bayan öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3,54$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Tablo 71).

Araştırmaya katılanların doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir $[t_{(585)}=-0,350; P> 0,05]$. Bu boyutta bay öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,21$)

iken bayan öğrencilerin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=4,19$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (Tablo 71).

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada, 2005 – 2006 eğitim öğretim yılında Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören ve doğa sporlarına aktif olarak katılan 587 öğrenciye, doğa sporlarının sosyal bütünleşmeye etkisini ölçen bir anket uygulanmıştır.

Araştırma grubunun %45,5'inin "büyükşehirde", %38,2'sinin "şehirde" ve %1,7'sinin ise "köyde" yaşadıkları tespit edilmiştir (Tablo 5). Çolakoğlu ve Yenel'in (2003) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada katılımcıların %51,9'unun Büyükşehirde yetiştikleri tespit edilmiştir³⁶. Karaküçük'e (2005) göre; kent yaşantısı insanı, doğadan ve doğal ortamlardan da uzaklaştırmıştır. Teknolojik kullanım araçları ile yoğun çalışma ortamları, sıkıcı iş disiplini, katı kurallar, hareketsizlik ve tek düzelik yani monotonluğu yaşamaktadır. Kentin gürültüsü, yoruculuğu ve kirliliği insanı bunaltmaktadır⁸⁴. Buradan hareketle büyükşehirlerde yaşayan insanların doğaya duydukları özlem, doğa sporlarına daha çok katılmalarının sebebi olarak gösterilebilir.

Doğa sporlarına katılan öğrencilerin ailelerinin %53,5'inin "orta" gelir grubunda, %40,2 'sinin "iyi" gelir grubunda ve %1,7'sinin ise "zayıf" gelir grubunda olduğu tespit edilmiştir (Tablo 6). Turgut ve arkadaşlarının (2003) beden eğitimi ve spor öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, katılımcıların ailelerinin gelir durumlarının %83,8'inin orta gelir grubunda olduğu tespit edilmiştir¹³⁰. Orta gelir grubunun yüksek olması, Türkiye'nin ekonomik yapısıyla bağlantılı olduğu söylenebilir

Annelerinin eğitim durumlarına ilişkin olarak, %30,3'ünün "lise", %29,6'sının "üniversite", %2,9'unun "lisansüstü" mezunu olduğu, (Tablo 9) babalarının eğitim durumlarına ilişkin olarak ise, %42,4'ünün "üniversite", %24,4'ünün "lise" mezunu olduğu, %1,4'ünün ise "okur-yazar" olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 10). Yaman ve arkadaşlarının (2003) spor eğitimi veren yüksekokullarda yaptıkları çalışmada, katılımcıların annelerinin eğitim durumlarının %44,5'inin "lise", %17,8'inin üniversite", babalarının eğitim durumlarının %38,5'inin "lise", %41,4'ünün "üniversite" tahsili aldıkları tespit edilmiştir¹³⁸. Bu bulguya dayanarak, doğa sporlarına katılan bireylerin ailelerinin eğitim seviyelerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre, katılımcıların doğa sporları faaliyetlerine %31'inin yılda "12 kez ve daha yukarı", %29,3'ünün yılda "1-3", %24,4'ünün yılda "4-7" ve %15,3'ünün ise yılda "8-11 kez" katıldığı, doğa sporlarındaki tercihlerinin %63,5'inin "doğa yürüyüşü ve kampçılık", %29,6'sının "dağcılık", %4,4'ünün "binicilik" olduğu tespit edilmiştir (Tablo 16). Gencay ve arkadaşlarının (2003) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, Öğrencilerin üniversite içinde düzenlenmesini istedikleri rekreasyon amaçlı etkinlikler içerisinde %35,2 oranında doğa gezisi (trekking) görülmektedir⁶³. Pulur'un (2003) kredi yurtlarda kalan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin katılmak istedikleri spor etkinliklerinde %29,1 ile ilk sırada yürüyüş yer almaktadır¹¹¹. Bu bulgular, çalışmamızı destekler niteliktedir. Katılımcıların doğa yürüyüşünü seçmelerinin nedenleri arasında bu aktiviteye katılımda insanların diğer sportif etkinliklerin tersine özel bir donanıma ihtiyaç duymaması

gösterilebilir. Özel nitelikler taşımayan günlük giysi, ayakkabı, sırt çantası gibi malzemelerin yeterli olması insanların bu aktiviteye yönelmelerinde etkin bir unsur olduğu söylenebilir.

Katılımcıların “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya geliyor musunuz” sorusuna %64,6’nın “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya geldiği”, %26,9’unun bazen bir araya geldiği ve %8,5’inin ise bir araya gelmediği tespit edilmiştir (Tablo 17). Ulseth (2004) sağlık ve spor merkezleri ile spor kulüpleri üzerinde yaptığı çalışmada, spor kulüplerine giden katılımcıların arkadaşlarıyla %22’sinin yılda 2 defa, %23’ünün yaklaşık ayda bir defa, %17’sinin haftada yaklaşık bir defa, %12’sinin haftada birkaç defa, %7’sinin her gün görüştükleri, %19’unun ise hiçbir zaman görüşmedikleri ortaya konmuştur¹³³. Snyder ve arkadaşlarının (1983) raketbol oyuncularını üzerinde yaptıkları çalışmada, katılımcıların %92’si için sporun, arkadaşlarıyla birlikte olmanın ve iyi zaman geçirmenin yolu olduğunu tespit etmişlerdir¹²⁰. Araştırmamızla da paralellik gösteren çalışmalarda göz önünde bulundurulduğunda doğa sporları vasıtasıyla bir araya gelen insanların, normal günlük hayatta da bir araya gelerek kendi aralarında birleşme, kaynaşma ve bir bütünlük sağladıkları söylenebilir.

Verilere bakıldığında “Doğa sporlarının hangi yönünün önemli olduğu” sorusuna, araştırma grubunun %44,8’i “sosyal yönü”, %31,3’ü “psikolojik yönü” ve %23,9’u ise “fiziksel yönü” önemlidir şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir (Tablo 18). Ulseth’in (2004) yaptığı çalışmada, katılımcıların, %64’ünün sosyal yönün önemli olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir¹³³. Göktaş ve arkadaşlarının

(2006) vergi dairesinde çalışanlar üzerinde yaptıkları çalışmada vergi dairesinde çalışan personelin boş zaman etkinliklerinde hangi sorunlarını giderdiklerine ilişkin bulgularında %32,7'sinin sosyal, %26,3'ünün psikolojik, %13,5'inin fiziksel, geri kalanların ise kültürel ve diğerleri şeklinde görüş beyan ettiklerini tespit etmiştir⁶⁵. Bozatay (1998) devlet memurları üzerinde yaptığı çalışmada Çanakkale ilinde bulunan devlet memurlarının katıldığı boş zaman etkinliklerinin sorunlarının giderilmesindeki etkisine %27,5'inin psikolojik, %27,0'sinin sosyal, %18,0'inin fiziksel, %15,8'inin kültürel yönde etki yaptığını tespit etmiştir²⁶. Bu bulgular çalışmamızı destekler niteliktedir. Aktiviteler yoluyla arkadaşlık bağlarının kuvvetlendiği, grup ruhunun oluştuğu, dolayısıyla sosyal bütünleşme için gerekli ortamın sağlandığı söylenebilir.

Katılımcıların, “boş zamanlarınızda yaptığınız etkinlik türleri nelerdir” sorusuna ilişkin olarak, 1. derecede %18,4'ünün “doğa sporları etkinliklerine katılıyorum”, %18,1'inin “kitap, dergi ve gazete okurum”, %16,4'ünün “spor yaparım” ve %1,2'sinin ise “spor müsabakalarını izlerim” şeklinde cevap verdikleri tespit edilmiştir (Tablo 20). Öcalan'ın (2003) kredi yurtlar kurumunda kalan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, kredi yurtlar kurumunda kalan öğrencilerin boş zamanlarında tercih ettikleri etkinliklerde, %43,8'inin spor yaptığı, %77,0'sinin kitap, dergi vb okuduğu görülmektedir¹⁰⁵. Soyer ve Can'ın (2003) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin, %40,8'inin spor faaliyetlerine katıldıkları, %34,1'inin sosyal faaliyetlerle uğraştıkları, %17,1'inin kültürel faaliyetlerle uğraştıkları¹²¹. tespit edilmiştir. Bu bulgulara dayanarak üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını daha çok pasif nitelikli aktivitelerle

geçirdikleri söylenebilir. Bu durum daha önce yapılan boş zamanlarını değerlendirme çalışmalarıyla paralellik göstermektedir^{64,84}. Çalışmamızda, doğa sporları etkinliklerine katılım sonucunun birinci derecede çıkması, araştırma grubumuzun bu faaliyetlere katılan bireylerden oluşmasının etken olabileceğini göz ardı etmemek gerekir.

Katılımcıların, doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri, faaliyetlere katılım sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 57). Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre “4-7 kez faaliyetlere katılan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “1-3 kez faaliyetlere katılan” katılımcıların görüşleri arasında “4-7 kez faaliyetlere katılan” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulguya bakarak doğa sporlarına sık katılan bireylerin kişisel gelişimine katkı sağladığı söylenebilir. Bu bulgular göz önünde bulundurulduğunda, doğa sporlarına katılım sıklığının kişisel gelişimle doğru orantılı olduğunu söylemek mümkündür.

Veriler değerlendirildiğinde, doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşlerin faaliyetlere katılım sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür (Tablo 57). Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre “4-7 kez faaliyetlere katılan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “1-3 kez faaliyetlere katılan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “4-7 kez faaliyetlere katılan” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Snow ve arkadaşları, (1980) ve Dianı (1995) gönüllü kuruluşlar üzerinde yaptıkları

çalışmada, toplumsal harekete ve gönüllü kuruluşlara katılanların yaklaşık %70'inin varolan toplumsal ağlar yoluyla işbirliği içinde oldukları tespit edilmiştir^{119,41}. Bu tür toplumsal ağlar, hem sosyalleşme sürecinin belirgin biçimlerini içerdikleri için hem de kuruluşlar ve bireyler arasında somut ilişkiler kurdukları ve toplu harekete bağlı olarak oluşan problemlerle ilgili ikilemin aşılması işlevini gördüğü için, önemlidirler¹¹⁰. Fiziksel aktiviteye katılım bireyin sosyal gelişimini ve sosyal ilişkiler kurabilme yeteneğini olumlu olarak etkiler¹¹³. Bu bulgulardan hareketle doğa sporlarına sık katılan bireylerin az katılanlara oranla sosyal ilişkiler kurma yönünden daha aktif oldukları ayrıca arkadaşları arasında işbirliğine daha çok önem verdikleri söylenebilir.

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 59). Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre; “hazırlık sınıfı grubundaki” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “5 ve 6. sınıf grubundaki” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “hazırlık sınıfı grubu” lehine anlamlı farklılık, “1. sınıf grubundaki” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “5 ve 6. sınıf grubundaki” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “1. sınıf grubu” lehine anlamlı farklılık ve “2. sınıf grubundaki” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “5 ve 6. sınıf grubundaki” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “2. sınıf grubu” lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulguya ilişkin “hazırlık sınıfı, 1.sınıf ve 2.sınıf’ların” doğa sporlarının ahlak boyutuna ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Doğa sporlarının duygusal gelişim boyutuna ilişkin görüşleri ikamet ettikleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 61). Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre “ailesi veya akraba ile birlikte kalan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “bekarevinde kalan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “aileleriyle birlikte kalan” katılımcıların lehine anlamlı farklılık ve “yurtta kalan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “bekarevinde kalan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “yurtta kalan” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Seippel’e (2005) göre; aile içi ağların, daha güçlü bağlayıcı işlevi olan okul, kuruluş gibi kurumlara üyeliklerden daha güçlü bir sosyalleştirme işlevine sahip olduğunu söylemek mümkündür¹¹⁷. Bu bulgular ışığında doğa sporlarına katılan bireyler arasında “ailesi veya akrabası ile birlikte” ve “yurtta kalan” öğrencilerin, “bekarevinde kalan” öğrencilere göre daha duygusal bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. “Ailesi veya akrabası yanında kalan” bireylerin daha duygusal olmalarının sebebi ise sosyalleşmenin başladığı aile ortamının sıcaklığından kaynaklandığı söylenebilir.

Analizlere bakıldığında doğa sporlarının fiziksel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 65). Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre “şehirde uzun süre yaşayan” katılımcıların görüşleri ile “büyükşehirde uzun süre yaşayan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında, “şehirde uzun süre yaşayan” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulguya dayanarak, şehirlerde yaşayan katılımcıların fiziksel yapı ve sağlığa önem verdikleri söylenebilir.

Katılımcıların doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri yerleşim birimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 65). Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre “şehirde yaşayan” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “büyük şehirde” yaşayan katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “şehirde yaşayan” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulgu “şehirde yaşayan” katılımcıların “büyükşehirde” yaşayan katılımcılara göre, ahlaki yapıya daha çok önem verdikleri söylenebilir. Bunun nedeni olarak ise küçük yerleşim birimlerinin daha muhafazakâr yapıya sahip olması, örf, adet ve anane'lere daha bağlı bir yaşam tarzının benimsenmesi söylenebilir.

Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 67). Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelmeyen” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların lehine anlamlı farklılık ve “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bazen bir araya gelen” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulgu “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer

zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların, diğer zamanlarda bir araya gelmeyen ve bazen bir araya gelen katılımcılara göre, problemleri çözme, çalışma, ve zamanı iyi kullanma gibi kişisel gelişim yönünden daha etkin oldukları söylenebilir.

Doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 67). Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların görüşlerinin ile “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelmeyen” katılımcıların görüşlerinin arasında “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların görüşlerinin ortalaması ile “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bazen bir araya gelen” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında, “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal bütünleşme argümanına destek olarak, yetişkinler arasında spor aktiviteleri konulu bir araştırmaya göre sosyalleşme ve arkadaşlık, insanların neden spor yaptıklarını ve spor yapmaktan ne elde ettiklerini kısmen açıklar. Örneğin Snyder ve diğerlerinin (1983) raketbol oyuncularını üzerinde yaptıkları çalışmada, katılımcıların %92’si için sporun, arkadaşlarıyla birlikte olmanın ve iyi zaman geçirmenin yolu olduğunu tespit etmişlerdir¹²⁰. “Doğa sporlarında beraber olduğu

arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların, “diğer zamanlarda bir araya gelmeyen” ve “diğer zamanlarda bazen bir araya gelen” katılımcılara göre; güçlü arkadaşlık bağları kurmaya, grupla iş bölümü yapmaya, dayanışma içinde olmaya ve insanlarla bir şeyleri paylaşmaya diğerlerine göre daha fazla önemsedikleri ve sosyal ilişkilere diğerlerine göre daha fazla değer verdikleri söylenebilir.

Ayrıca arkadaşlar arası ağların çeşitli düzeylerde sosyalleştirme ve bütünleştirme işlevlerine sahip olduğunu da söylemek mümkündür¹¹⁷. Cawell ve arkadaşları²⁹ (1970) Sosyalleşme, Sosyal Bütünleşme, anti sosyal davranış ve saldırganlık gibi özellikleri test ettikleri araştırmada rekreasyon, spor, oyun gibi aktiviteleri toplumsal bütünleşme için önemli bir etkiye sahip olduğunu sosyalleşme ve sosyal etkileşimin, çeşitli aktivitelere katılım yoluyla desteklenip geliştirilebileceği sonucuna varmışlardır.

Doğa sporlarının “psikolojik gelişim boyutuna” ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 67). Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda da bir araya gelen” katılımcıların görüşlerinin ortalama değerleri ile “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşlarıyla diğer zamanlarda bir araya gelmeyen” katılımcıların görüşlerinin ortalaması arasında “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşlarıyla diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Benzer şekilde Berkman ve diğerleri (1979) çalışmalarında evli olan, yakın arkadaş ve akrabalarıyla ilişkileri olan, resmi ve

gayri resmi guruplarla bağlantıları olan bireylerin diğer insanlara göre yaşlılığa bağlı ölüm oranlarının 9 yıl daha uzun olduğunu ifade etmişlerdir¹⁹. Yine Williams ve arkadaşları (1981) Seatle yerli halkı üzerinde yaptıkları boylamsal çalışmada yakın tanıdık, arkadaş ve akrabaları olan, başkaları ile kontak (ilişki) kuran, resmi ve gayri resmi guruplarla bağlantısı olan bütünleşmiş bireyler zihinsel sağlık endeksinde diğer insanlara oranla daha yüksek skorlar elde etmektedirler¹³⁶. Benzer bir şekilde Donald ve arkadaşları (1982) çalışmalarında gurup katılımının (gurup aktivite ve gurup üyeliği) akraba ve arkadaşlar ile sosyal ilişkilerin iyi olma hali ve iyi genel sağlık ile pozitif bir şekilde ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır⁴⁴. Yine Kanada da yapılmış olan ulusal bir tarama çalışması fiziksel aktiviteye başkaları ile birlikte katılan bireylerin, fiziksel aktiviteye yalnız katılanlara oranla psikolojik olarak iyi olma indeksinde daha pozitif skorlar elde ettiğini göstermiştir⁹⁸. Yaptığımız çalışma örneğini verdiğimiz çalışmalarla paralellik arz etmektedir. Bu bulgular ışığında “arkadaşlarıyla diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların gelmeyenlere göre, psikolojik olarak kendilerini daha rahat hissettikleri söylenebilir.

Araştırma grubunun doğa sporlarının ahlaki gelişim boyutuna ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 67). Çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına bakıldığında “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların görüşlerinin ortalama değerleri ile “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelmeyen” katılımcıların görüşlerinin ortalama değerleri

arasında “doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelen” katılımcıların lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Durkheim’e (1951) göre, bütünleşmiş toplumda bireyler fikirlerini, hislerini paylaşarak ve yorulduklarında birbirlerine destek vererek “ahlaki destek” sağlarlar⁴⁷. Araştırma sonuçları Durkheim’in bu fikriyle paralellik arz etmektedir. Buna göre arkadaşlarıyla diğer zamanlarda bir araya gelen katılımcıların gelmeyenlere göre, ahlaki değerlere daha fazla önem verdikleri ifade edilebilir.

Araştırmaya katılanların doğa sporlarının sosyalleşme boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 71). Bu boyutta erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalama değeri $\bar{X}=4,19$ iken bayan öğrencilerin görüşlerinin ortalama değeri $\bar{X}=4,32$ olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan bayan öğrencilerin lehine anlamlı bulunmuştur. Sporun, cinsiyet, iş, aile gibi diğer toplumsal kurumlarda yer alan cinsiyet sosyalleştirmesi sürecinin örneklerini yansıttığı görülür: kadınlar bakıcı, diğerleri tarafından yönlendirilen, bastırılmış kişilikler; erkekler ise egemen, aktif, rekabeti seven kişiliklerdir^{4,127}. Bu varsayımlara bakarak, kadınların sporun daha çok sosyal yönlerine meyilli oldukları ve etkinliklerle ilgili yarışmalarla ilgilendikleri söylenebilir¹¹⁷. Bu bulgu doğa sporlarına katılan bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre doğa sporlarının bireyin sosyalleşmesinde daha olumlu düşünceye sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılanların doğa sporlarının fiziksel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (Tablo 71). Bu boyutta erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalama değerleri $\bar{X}=4,00$ iken bayan

öğrencilerin görüşlerinin ortalama değerleri $\bar{X}=4,17$ olarak gerçekleşmiştir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan bayan öğrencilerin lehine anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu doğa sporlarına katılan bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre doğa sporlarının fiziksel faydasına ilişkin daha olumlu düşünceye sahip oldukları şeklinde yorumlamak mümkündür.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma verileri, doğa sporlarının kişisel gelişime ve sosyalleşmeye katkısı olduğunu, ancak bu katkının üyelerin faaliyetlere katılım sayılarına göre değişkenlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, farklı sınıf düzeylerinin doğa sporu üyelerinin ahlaki gelişimlerinde farklılıklara neden olduğu, değişik ikamet yerlerinin doğa sporu üyelerinin duygusal gelişimlerini değerlendirdikleri boyutta farklılıklar görülmesinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Yine, sonuçlar ele alındığında, bireylerin doğa sporlarının fiziksel gelişime ve ahlaki gelişime katkısı ile ilgili değerlendirmelerinde yerleşim birimlerine bağlı olarak değişkenlik arz ettiği saptanmıştır. “Doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelip gelmeme” değişkenine bağlı olarak yapılan analizlerde, doğa sporlarına katılan bireylerin kişisel, psikolojik, ahlaki gelişimlerinde ve sosyalleşmelerinde farklılık olduğu, doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelenler, gelmeyen bireylerle kıyaslandığında, daha pozitif bir tutum sergiledikleri gözlemlenmiştir. Son olarak, bireylerin cinsiyet farklılıklarının, sporun sosyalleşmeye ve fiziksel gelişime katkısı ile ilgili değerlendirmelerde farklılığa neden olan bir unsur olduğu, bayanların erkeklere oranla sporun fiziksel ve sosyal gelişime katkısını daha fazla önemsedikleri görülmüştür.

Araştırma bulgularına göre, doğa sporlarına katılımın, bireylerin sosyal bütünleşmesine katkısının incelendiği bu çalışmada; sportif aktiviteler yoluyla bir araya gelen öğrencilerin, diğer zamanlarda da bir araya gelerek kaynaşma sağladıklarını, yaptıkları spor aktivitelerin öncelikli olarak sosyal yönüne önem

verdikleri söylenebilir. Bununla birlikte, grup işbirliği yapma, ortak bir şeyleri paylaşma, dayanışma içinde olma gibi bütünleşmenin gereği olan olgulara önem gösterdiklerini, spor aktiviteleri yoluyla sosyalleştiklerini ve bütün bunların sonucu olarak ta sosyal bütünleşme sağladıklarını söyleyebiliriz.

Sonuç olarak, gelişen ve değişen yaşam koşulları sonucunda önemi günden güne artan ve modern yaşamın vazgeçilmez bir parçası olan sporun sosyal gelişmeye ve bütünleşmeye olan katkısı göz ardı edilemez. Bu nedenle, doğa sporlarının, bireylerin sosyal bütünleşmesine olan katkısını değerlendirmek amacıyla yapılmış olan bu çalışmanın sonuçları sayıları her geçen gün artan bu tarz spor hizmeti veren tesis ve toplulukların aktivitelerini düzenlerken üye özelliklerini dikkate almaları gerektiğini ve sporun sosyal bütünleşmeye olan katkısında kişisel özelliklerin önemli rol oynadığını ortaya koymuştur.

Doğa sporlarının öğrencilerin kişilik gelişimi, sosyalleşme ve sosyal bütünleşmeye katkısı olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle doğa sporlarına öğrencilerin katılımını teşvik edici danışmanlık hizmetleri verilmeli, bu tip aktivitelere katılımı özendirici olanaklar sağlanmalıdır.

Üniversite öğrencilerinin birbirleriyle kaynaşmalarında önemli bir görevi yerine getiren doğa sporlarını da içerisinde bulunduran sportif ve rekreatif faaliyetlere gerekli finansal destek sağlanmalıdır.

Araştırmamız esnasında sporun sosyal bütünleşmeye katkısı ile ilgili yerli literatür de yeterli çalışma olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmayı müteakip olarak aşağıda belirtilen araştırma konularının ele alınması konunun derinlik kazanmasına yardımcı olabilir.

- Türkiye’de ilk defa doğa sporlarına uygulanan Sporda Sosyal Bütünleşme Ölçeğinin diğer spor dallarına da uygulanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. (Profesyonel sporla amatör sporun, takım sporlarıyla bireysel sporların sosyal bütünleşmeye etkisi incelenebilir.)
- Takip eden çalışmalarda sporun, farklı eğitim düzeylerine sahip insanların sosyal bütünleşmesine etkisi incelenebilir.
- Özel sağlık ve spor merkezlerine gidenlerle, kulüp sporcularına katılanların sosyal bütünleşme düzeyleri incelenebilir.

KAYNAKLAR

1. ABADAN, N.: Türk Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyeti, Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, Halk Sağlığı Eğitim Komitesi Yayını, İstanbul, 1966.
2. ABAY, A. R.: Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Sisteminin Sosyal Bütünleşmeye Etkileri., İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Yapı ve Sosyal Değişme Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, 1993.
3. ABERCROMBIE, N., HILL, S., & TURNER, B. S.: Dictionary of Sociology, Penguen, 1994.
4. ABRAHAM, A.: Geschlecht als Strukturdimension Sozialer Ungleichheit- auch im Sport, in: K. Cachayand I. Hartmann-Tews (Ed.) Sport und Soziale Ungeichkeit (Stuttgart: Verlag Staphanie Naglschmid), 1998.
5. ADAIR, J., ADAIR, T.: Zaman Yönetimi (Çeviren: Bengi Güngör), Öteki Yayınevi, Ankara, 1999.
6. ADDINGTON, J. E.: %100 Düşünce Gücü, (Çeviren: Birol Çetinkaya), Akaşa Yayınları, İstanbul, 1996.
7. AKSOY, M.: Sosyal Bilimler ve Sosyoloji, Alfa Yayım, İstanbul, 2000.
8. ALPMAN, C.: Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi, Can Matbaacılık, Ankara, 2001.
9. AMMAN, M. T.: Dünyada ve Türkiye’de Spor Sosyolojisi, M.Ü Dinamik Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 73-85, 1999.
10. AND, M.: Osmanlı Şenliklerinde Türk Sanatları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 529, Sanat Eserleri Dizisi : 2, Ankara 1982.

11. ANDERSON, C. S., SEMAN, M. “Alienation and Alcohol: The Role of Work, Mastery and Community in Drinking Behavior”, American Sociological Review, 48(1), 60-77, 1983
12. ARIKAN, A. N., YILDIRAN, İ.: “Farklı Branşlardaki Spor Seyircilerinin Spor Ortamına İlişkin Görüşleri”, Kastamonu Eğitim Dergisi, 12(2), 551-560, 2006.
13. ARSLANTÜRK, Z., AMMAN, T.: Sosyoloji, I. Basım, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2000.
14. ASLANTÜRK, Z., AMMAN, T.: Sosyoloji, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.
15. AYTAÇ, Ö.: Sosyoloji “Bir Giriş Denemesi”, Üniversite Kitabevi, Elazığ, 2002.
16. BALCI, V.: “Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 158, Bahar, 161-173, 2003.
17. BALTAŞ, A., BALTAŞ, Z.: Stres ve Başa Çıkma Yolları, 18. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1998.
18. BAYRAKTAR, C.: Sosyal Yapı Özelliklerinin Spora Etkisi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XVII(1), 19-36, 2003.
19. BERKMAN, L. F., SYME, S. L.: “Social Networks, Host Resistance, and Mortality: A Nine Year Follow-Up Study of Alameda County Residents”, American Journal of Epidemiology 109 , 186-204, 1979.
20. BİLGİSEVEN, A. K.: Din Sosyolojisi, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1985.

21. BİLGİSEVEN, A. K.: Genel Sosyoloji, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1976.
22. BİLGİSEVEN, A. K.: Sosyoloji, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1980.
23. BODUR, E. H.: Toplumsal Gerçekliğe Sosyolojik Yaklaşım, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayını, Erzurum, 1994.
24. BORA, T., ERDOĞAN, N.: “Dur Tarih, Vur Türkiye”, Futbol ve Kültürü, (Derleme: R. Horak, W. Reiter, T. Bora), İstanbul, 125-132, 1993.
25. BOTTOMORE, T. B.: “Toplumbilim”, Seyran Basımevi, İstanbul, 1984.
26. BOZATAY, H.: Devlet Memurlarının Rekreatif Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 1998.
27. BOZKURT, V.: Değişen Dünyada Sosyoloji, Ekin Kitabevi, Bursa, 2006.
28. CAN, H.: Organizasyon ve Yönetim, Siyasal Kitabevi, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara, 1994.
29. COWELL, C. C., ISMAIL, A.: Relationships Between Social and Physical Factors: in Morgan, W.P (Ed) Contemporary Readings in Sport Psychology, Springfield, 1970.
30. CELKAN, H. Y.: Ziya Gökalp’in Eğitim Sosyolojisi, MEB Yayınları: 871, İstanbul, 1990.
31. CLAYNE, R. J.: Outdoor Recreation in America, Human Kinetics Publishment, Campaign, IL, USA, 1995.

32. COLWELL, P. F., DERHING, C. A., & TURNBULL, K. G.: Recreation Demand and Residential Location, *Journal of Urban Economics*, 51(3), 418-428, 2002.
33. ÇELİK, V.: Siyasi Partiler ve Sosyal Bütünleşme, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ABD, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2003.
34. ÇEREZ, H., YILMAZ, Ş., DİNÇER, Ö.: Antalya Merkez Emniyet Teşkilatında Görev Yapan Emniyet Mensuplarının Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının İncelenmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, (3-5 Kasım 2006), Bildiri Kitabı, 1-3, Muğla.
35. ÇETİNKAYA, H.: Kültür ve Eğitim, *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(5), 1-11, 1993.
36. ÇOLAKOĞLU, T., YENEL, F.: Üniversite Öğrencilerinin Orienteering Sporuna Katılım Nedenleri ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma, 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu (21-22 Mayıs 2003), 146-155, Ankara.
37. DEMİR, C.: Demografik Özellikler İle Sağlanan İmkanların Sportif Faaliyet Tercihleri Üzerine Etkileri: Üniversite Gençliğine Yönelik Bir Uygulama, 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu (21-22 Mayıs 2003), Bildiriler Kitabı, (Editör: Tekin Çolakoğlu, E. Esra Erturan), 1-24, Ankara.
38. DEMİR, Ö., ACAR, M.: Sosyal Bilimler Sözlüğü, Adres Yayınları Ankara, 2005.

39. DEMİRAY, U.: Üniversitelerde Boş Zaman Etkinliklerinin Doğal Hayatı Korumaya Yönlendirilmesi, *Anatolia*, Sayı: 3(33-34), 15-22, 1992.
40. DEMİRHAN, G.: “Boş Zamanları Değerlendirme Paneli” 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, (21-22 Mayıs 2003), 246-272, Ankara.
41. DIANA, M.: *Green Networks* (Edinburg: Edinburg University Pres), 1995.
42. DİNÇ, Y.: Sayfiye Otel İşletmelerinde Boş Zaman ve Rekreasyon Değerlendirmelerinin Hizmet Satışlarını Artırmaya Yönelik Etkisi (Örnek Bir Araştırma), Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, 1999.
43. DOĞAN, İ.: *Sosyoloji, “Kavramlar ve Sorunlar”*, 5. Baskı, Pagem Yayıncılık, Ankara, 2002.
44. DONALD, C. A., WARE, J. E.: *The Quantification of Social Contacts and Resources*, Santa Monica, CA: Rand Corporation, 1982.
45. DÖNMEZER, S.: *Sosyoloji*, Beta Basım Yatım Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1990.
46. DÖNMEZER, S.: *Toplumbilim*, 11. Baskı, Beta Basım Dağıtım, İstanbul, 1994.
47. DURKHEIM, E.: *Suicide*, Free Pres, New York, 1951, Aktaran: Vilhjalmsen, R.: *The Integrative and Physiological Effects Of Sport Participation: A Study Of Adolescents*, *The Sociological Quarterly*, 33(4), 637-647, 1992.

48. ELKİN, F.: Çocuk ve Toplum: Çocuğun Toplumsallaşması, Çev. N. Güngör, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1995.
49. ENİS, R.: Papa II. Jean Paul: Spor İnsanları Birleştiren, Ayrılıkları Unutturan Bir Semboldür, Milliyet Gazetesi, 01 Aralık 1979.
50. ERBESLER, A.: İşgücünün Zaman Kullanımı ve İş Verimliliğini Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları: 350, Ankara, 1987.
51. ERDEMLİ, A., Çağımız, İnsan, Spor ve Sempozyum Üzerine Birkaç Söz, Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar, Meya Matbaacılık, İstanbul, 1991.
52. EREN, E.: Yönetim ve Organizasyon, Beta Yayınları, Genişletilmiş 5. Baskı, İstanbul, 2001.
53. ERGÜN, M.: Eğitim ve Toplum, İnönü Üniversitesi Yayınları, Malatya 1987.
54. ERKAL, M., Sosyolojik Açıdan Spor, M.E.G.S.B., Yayın No: 30, Ankara, 1986.
55. ERKAL, M.: Sosyoloji, XI. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2000.
56. EROĞLU, F., Davranış Bilimleri, 4. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 1998.
57. ERTURAN, E. E., ŞAHİN, M. Y.: Üniversitelerdeki Doğa Sporları Örgütlerinde Üyelerin Katılım Nedenleri ve Beklentilerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma (GÜDAK Örneği) 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, (21-22 Mayıs 2003), 174-186, Ankara.

58. EYÜP, S.: Genel Sosyoloji Dersleri, 2. Baskı, Gazi Üniversitesi, Basın Yayın Yüksekokulu Matbaası , Ankara, 1991.
59. FICHTER, J.: Sosyoloji Nedir, 7. Baskı, (Çeviren: Nilgün Çelebi), Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.
60. FİŞEK, K., 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1985.
61. FİŞEK, K.: Spor Yönetimi, A.Ü.S.B.F , Yayın No: 445, Ankara, 1989.
62. GELLES, R. J., LEVINE, A.: Sociology: An Introduction, Fifth Edition, McGroaw-Hill, Inc., 1991.
63. GENCAY, S., GENCAY, Ö. A., MARANGOZ, İ., TEKEREK, M.: Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Aktivite Programlarına Katılımını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Sütçü İmam Üniversitesi Örneği, 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu (21-22 Mayıs 2003), 95-101, Ankara.
64. GÖKÇE, B.: Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara, 1984.
65. GÖKTAŞ, Z., ÇOLAK, M.: Vergi Dairesi Başkanlığında Çalışan Personelin Boş Zamanlarını Değerlendirmesi Üzerine Bir Araştırma (Balıkesir Örneği), 9. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi, (3-5 Kasım 2006), 16-19, Muğla.
66. GÜLER, Ş.: Turizm Sosyolojisi, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Yayını, Ankara, 1978.
67. GÜNAY, Ü.: Din sosyolojisi, İnsan Yayınları, İstanbul, 1998.

68. GÜNGÖRMÜŞ, H. A.: YETİM, A. A., ÇALIK, C.: Ankara'daki Beden Eğitimi ve Spor Öğrenimi Veren Yüksek Öğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimlerinin Araştırılması, Kastamonu Eğitim Dergisi, 14(2), 665-678, Ekim 2006.
69. GÜVEN, Ö.: Türklerde Spor Kültürü, Geliştirilmiş 2. Baskı, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1999.
70. GÜVEN, S.: Toplumbilim, I. Baskı, Ezgi Yayınları, Bursa, 1999.
71. GÜVENÇ, B.: İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1979.
72. HAZAR, A., Turizm İşletmelerinde Animasyon, Detay Yayıncılık, Ankara, 1999.
73. HAZAR, A.: Rekreasyon ve Animasyon, Detay Yayıncılık, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, 2003.
74. HOFFER, E.: "Kesin İnançlılar", (Çev.: Erkul Günür), Tur Yayınları, İstanbul, 1980.
75. İŞCAN, F.: Türklerde Spor, (B.T.S.G.M.) Yayınları, Yayın No: 55, Ankara, 1988.
76. JENSEN, C., NAYLOR, J.: Recreation and Leisure Careers, Lincolnwood, IL, USA: NTC, Contemporary Publishing Company, 1999.
77. JONES, K.: Kendi Kendini Geliştirme Sanatı "Zamanı Kullanma" (Çeviren: Ali Cevat Akkoyunlu), I. Baskı, Doğan Kitapçılık, İstanbul, 2000.

78. KAHRAMAN, A.: Osmanlı Devletinde Spor, Kültür Bakanlığı Yayınları, No:27, Ankara, 1995.
79. KAMYEMER, K. C. V., RITZER, G., YETMAN, N. R.: Sociology: Experiencing Changing Societies, 4th Editon, Ally And Bacon, 1990.
80. KARAK    K, S., BAŞARAN, Z.: Stresle Başa  ıkmada Rekreasyon Faktörü, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(4), 55-64, 1996.
81. KARAK    K, S., EKENC , G.: Okulların Boş Zamanları Değerlendirme (Rekreasyon) Eğitimindeki Rolü, Milli Eğitim Dergisi, No: 128, 62 – 66, Ankara, 1995.
82. KARAK    K, S.: Sporun Rekreatif Fonksiyonları, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1), 151-160, 1992.
83. KARAK    K, S., ŞENEL,  .:  niversitelerarası Spor Organizasyonlarına Katılan Sporcu- ğrencilerin Katılım Amaçları ve Beklentileri  zerine Bir Araştırma, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(3), 29-38, 1998.
84. KARAK    K, S.: Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme) “Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma”, 5. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005.
85. KAYA, M.: G   ve Sosyal Bütünleşme (Akarca Köyü  rneği), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji ABD, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2001.
86. KILCIG L, E.: Sosyal  evre-Spor İlişkileri, Bağırgan Yayınevi, Ankara, 1998.

87. KIZILÇELİK, S., ERJEN, Y.: “Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü”, Saray Kitabevleri, İzmir, 1996.
88. KOCACIK, F.: “Toplumbilim Ders Notları”, 3. Baskı, Özemek Matbaası, Sivas, 2003.
89. KOENIG, S.: Sosyoloji Toplum Bilimine Giriş, Ütopya Kitapevi Yayınları, İstanbul, 2000.
90. KONGAR, E.: Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1985.
91. KORUÇ, Z., Spor Sosyolojisi Ders Notları, Hacettepe Üniversitesi, S.B.T.Y.O, Ankara, 1994.
92. KOŞU, S.: “Sporun Sosyal Bütünleşmeyi Sağlamadaki Rolü”, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 1998.
93. KÜLAHÇI, A.: “Milli Takıma Destek Türk’le Bütünleştirdi”, Hürriyet Gazetesi, 9 Temmuz 2006.
94. LUETKENS, S. A.: The Integration of Physical Activity and Social Youth Work-Common Goals and Synergy Effects of Two Discrete Social System?. International Conference on Leisure, Tourism & Sport-Education, Integration, Innovation, Cologne, 18-21 March, Germany, 2004.
95. MACKENIZE, R. A.: Zaman Tuzağı-Zamanı Nasıl Denetlersiniz (Çeviren: Yakut Güneri), İlgı Yayıncılık, İstanbul, 1985.

96. MAYER, H. D.: Community Recreation, A Guide to Its Organization, Virginia, 1970.
97. MCPHERSON, B. D., CURTIS, J. E., & LOY, J. W., The Social Significance of Sport, Human Kinetics, Illinois, 1989, (Aktaran: ÖZTÜRK), F., Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Bağırhan Yayinevi, Ankara, 1998.
98. MCTEER, W., CURTIS, J. E.: "Physical Activity and Psychological Well-Being: Testing Alternative Sociological Interpretations", Sociology of Sport Journal, 7(4), 329-346, 1990.
99. MENGÜTAY, S., "Boş Zamanları Değerlendirme Paneli" 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu (21-22 Mayıs 2003), Bildiri kitabı, 246-272, Ankara.
100. METE, B., AĞAOĞLU, S. A.: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampüsü Akademik ve İdari Personelin Rekreatif Aktivitelere Katılım ve Bakışaçılarının İncelenmesi, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi (10-11 Ekim 2003), 421-426, Ankara.
101. MITCHELL, G. D.: A Dictionary of Sociology, Roulledge ana Kegan Paul, London, 1977.
102. Milli Kültür, V. Plan Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, Ankara, 1983.
103. Morpa Spor Ansiklopedisi, Cilt 3, Asır Matbaası, İstanbul, 2005.
104. OĞRAK, A., Göç, Sosyal Değişme: ve Bütünleşme (Güneydoğudan İzmit'e Göç Eden Aileler Örneği), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Sakarya, 1998.

105. ÖCALAN, M.: Kredi Yurtlar Kurumu Yurtlarında Kalan Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiklerinin Bir Analizi, 1. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu (21-22 Mayıs 2003), 156-162, Ankara.
106. ÖZDEMİR, A. S.: Zonguldak İli Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nde Çalışan Yer Altı İşçilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara, 2006.
107. ÖZGÜVEN, M.: Toplum Bilimlerine Giriş, Ekin Kitapevi, Bursa, 1996.
108. ÖZKALP, E., Sosyolojiye Giriş, Etkin Kitabevi Yayınları, Genişletilmiş 13. Baskı, Bursa, 2005.
109. ÖZTÜRK, F., Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998.
110. PASSY, F.: Socialization, Connection, and The Structure/ Agency Gap: a Specification Of The Impact Of Networks On Participation in Social Movements, Mobilization, 6(2), 173-192, 2001.
111. PULUR, A.: Kredi Yurtlar Kurumuna Bağlı Yurtlarda Kalan Yüksek Öğrenim Gençliğinin Yurtlarda Yapılan Spor Faaliyetlerine Olan Eğilimlerinin Araştırılması (Ankara Örneği), Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi (10-11 Ekim 2003), 389-395, Ankara.
112. PÜSKÜLLÜOĞLU, A.: Türkçe Sözlük, I. Baskı, Doğan Kitap, İstanbul, 1999.

113. REPPUCCI, N. D.: Prevention and Ecology : Teenage Pregnancy, Child Sexual Abuse, and Organized Youth Sports American Journal of Community Psychology, 15, 1-22, 1987.
114. SABUNCUOĞLU, Z., PAŞA, M.: Zaman Yönetimi, Ezgi Kitabevi, Bursa, 1992.
115. SABUNCUOĞLU, Z., TÜZ, M.: Örgütsel Psikoloji, Ezgi Yayınları, Bursa, 2001.
116. SCOOT, M.: Zaman Yönetimi (Çeviren: Aslı Cıngıl Çelik), I. Baskı, Rota Yayınları, İstanbul, 1995.
117. SEIPPEL, Q.: Sport, Civil Society and Social Integration: The Case of Norwegian Voluntary Sport Organizations, Journal of Civil Society, 1(3), 247-265, 2005.
118. SİNANOĞLU, A. F.: “Genç Nüfusta Toplumsal Bütünleşme ve Dini Hayat”, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim dalı, Doktora Tezi, Erzurum, 2002.
119. SNOW, D. A., ZURCHE, L. A., EKLAND-OLSON, S.: Social Networks and Social Movements: A Microstructural Approach to Differential Recruitment, American Sociological Review, 45, 787-801, 1980.
120. SNYDER, E., SPREITZER, E.: Social Aspects of sports, Englewood Cliffs, 1983 Aktaran : Vilhjalmsson, R.: The Integrative and Physiological Effects Of Sport Participation : A Study Of Adolescents, The Sociological Quarterly, 33(4), 637-647, 1992.

121. SOYER, F., CAN, Y.: Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması, I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu (21-22 Mayıs 2003), 102-120, Ankara.
122. ŞAHİN, H. Ü., ŞAHİN, M.: Sporcuların Performans Sporunu Bıraktıktan Sonraki Yaşamlarında Boş Zaman Değerlendireme İlgilerinin Araştırılması, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi (10-11 Ekim 2003), 427-433, Ankara.
123. TAN, M.: “Toplum Bilimine Giriş”, Ankara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayın No:97, Ankara, 1981.
124. TDK.: Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997.
125. TEKİN, A., TEKİN, G., AMMAN, M. T.: Serbest Zamanlarda Yapılan Fiziksel Egzersizin Üniversite Öğrencilerinin Depresyon ve Atılganlık Düzeylerine Etkisi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi (3-5 Kasım 2006), 19-23, Muğla.
126. TEZCAN, M.: Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi, 4. Baskı, Atilla Kitabevi, Ankara, 1994.
127. THEBERGE, N.: Gender and Sport, in: J. Coakley and E. Dunning (Ed.) Handbook of Sport Studies (London:Sage), 2000
128. TOLAN, B.: Toplum Bilimlerine Giriş, 4. Baskı, Murat Adım Yayınları, Ankara, 1996.
129. TUNÇEL, E. F.: Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarında Sporun Yeri (İzmir İli

Örneği), Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetimi Bilimleri Programı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1999.

130. TURGUT, M., GÖKYÜREK, B., YENEL, F.: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarındaki Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bu Bölümleri Seçme Nedenleri ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi (10-11 Ekim 2003), 405-412, Ankara.
131. TURHAN, M.: “Kültür Değişimleri”, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1969.
132. TÜRKDOĞAN, O.: Ziya Gökalp Sosyolojisinde Bazı Temel Kavramların Değerlendirilmesi, Türk Kültür Yayınları, İstanbul, 1978.
133. ULSETH, A. L. B.: Social Integration in Modern Sport: Commercial Fitness Centres and Voluntary Sports Clubs, European Sports Management Quarterly, 4, 95-115, 2004.
134. VILHJALMSSON, R.: The Integrative and Physiological Effects of Sport Participation: A Study Of Adolescents, The Sociological Quarterly, 33(4), 637-647, 1992.
135. VOIGT, D.: Spor Sosyolojisi, (Çeviren: Ayşe Atalay) Alkım Yayınları, İstanbul, 1998.
136. WILLIAMS, A. W., WARE, J. E., & DONALD, C. A.: “A Model of Mental! Health, Life Events, and Social Supports Applicable to General Populations”, Journal of Health and Social Behavior 22, 324-336, 1981.
137. WÖSSNER, J.: Soziologie, Verlag Hermann Bohlaus Nachf, Wien, 1979.

138. YAMAN, V., YERLİSU, T.: Ankara'daki Spor Eğitimi Veren Yüksekokullarda Okuyan Öğrencilerin Serbest Zaman Alışkanlıkları İçerisinde Sporun Yeri, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi (10-11 Ekim 2003), 512-528, Ankara.
139. YAMANLAR, E.: Sosyoloji Ders Kitabı, Bem-Koza Yayınları, İstanbul, 1998.
140. YASA, İ.: "Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Temel Sorunları", TODAİE Yayınları, Ankara, 1970.
141. YAVUZER, H.: Çocuk Psikolojisi, Altın Kitaplar, İstanbul, 1988.
142. YETİM, A. A.: Sosyoloji ve Spor, Yaylacık Matbaası, İstanbul, 2005.
143. YILDIRIM, A.: Sosyal Bütünleşme Açısından Sivil Toplum Örgütleri (Isparta Uygulaması), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji ABD, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2001.
144. YILDIZ, D.: Çağlarboyu Türkler'de Spor, Telebasım Yayıncılık, İstanbul, 2002.
145. YILMAZ, B., KARLI, Ü., YETİM, A. A.: Sporda Sosyal Bütünleşme Ölçeği (SSBÖ), 9. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi, (3-5 Kasım 2006), 807-809, Muğla.
146. YILMAZ, Ş., KÜÇÜKTOPUZLU, F., ÇEREZ, H.: The Recreational Activity Condition and Level of Satisfaction of Individuals in Antalya City, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, (3-5 Kasım 2006), 4-6, Muğla.

147. YİĞİT, E.: Toplumsal Farklılaşma ve Bütünleşme Açısından Yerel Yönetimlerin Hizmet Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme, Dünyada ve Türkiye’de Farklılaşma Çatışma Bütünleşme, III. Ulusal Sosyoloji Kongresi, (2-4 Kasım 2000) Sosyoloji Derneği Yayınları: 9, 199-213, Ankara, 2001.
148. ZELINSKI, E. J.: Çalışma(ma)’nın Keyfi “İşkolikler, İşsizler ve Emekliler İçin Bir Rehber”, Çeviren: Dara Çolakoğlu, 1. Baskı, Boyner Yayınları, İstanbul, 2004.
149. ZORBA, E.: Kamu Personelinin Rekreatif Eğilimleri (Muğla İli Örneği), Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001.
150. ZORLU, E.: Boş Zamanlar Sorunu, Gençlik Lideri El Kitabı, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını, Ankara, 1973.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, üye profili farklı sosyo-ekonomik yapı ve değişik illerden gelen üniversite öğrencilerinden oluşan doğa sporları topluluklarının, bu farklılıklara rağmen kişilerin kendi aralarında ve toplumda sosyal olarak bütünleşmelerine ne derece katkı sağladıklarını ortaya koymaktır.

Araştırmanın evreni, 2005–2006 öğretim yılında Ankara'daki üniversitelerin doğa sporları topluluklarına aktif olarak katılan üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, üniversitelerin doğa sporları topluluklarındaki faaliyetlere katılan toplam 587 üniversite öğrencisi oluşturmuştur.

Araştırmada Yılmaz, Karlı ve Yetim (2006) tarafından geliştirilen sporun sosyal bütünleşmeye etkisini değerlendiren 7 alt boyutlu Sporda Sosyal Bütünleşme Ölçeği (SSBÖ) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu anket iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların kişilik özelliklerine ilişkin 18 madde yer alırken, ikinci bölümde ise katılımcılar açısından sporun sosyal bütünleşmeye etkisini değerlendiren 32 maddelik bir ölçek yer almıştır.

Verilerin çözümlenmesinde, anketlerden elde edilen bilgilerin genel dağılım özelliklerini belirlemek için tanımlayıcı istatistik türlerinden frekans ve yüzde dağılımları kullanıldı. Doğa sporlarının sosyal bütünleşmeye etkisini ölçen alt boyutlar ile yaş, sınıf, ailenin gelir durumu, yerleşim birimi, ikamet ettiği yer, faaliyetlere katıldıkları arkadaşlarla diğer zamanlarda bir araya gelme durumu ve faaliyetlere katılım sayısı değişkenlerine göre farklılığı tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

sonucunda ortaya çıkan istatistiksel farkın hangi gruplardan kaynakladığını belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Katılımcıların doğa sporlarının faydalarına ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerinin farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için t-Testi uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda, $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Araştırma grubunun %44,8'inin doğa sporlarının sosyal yönünün önemli olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların, doğa sporlarının kişisel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri, faaliyetlere katılım sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Katılımcıların doğa sporlarının kişisel gelişim, sosyalleşme, psikolojik gelişim ve ahlaki gelişim boyutlarına ilişkin görüşleri doğa sporlarında beraber olduğu arkadaşları ile diğer zamanlarda bir araya gelme durumlarına göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Araştırma grubunun doğa sporlarının sosyalleşme ve fiziksel gelişim boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Sonuç olarak doğa sporlarına katılımın, bireylerin sosyal bütünleşmesine katkısının incelendiği bu çalışma kişisel farklılıklara rağmen sporun sosyal bütünleştirici bir özelliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyal bütünleşme, doğa sporları, spor

SUMMARY

The purpose of this study is to explore the contribution level of the nature sport communitys on the social integration of their members who came from different socio-economic backgrounds, regions and cities of Turkey.

The population of the research was composed of subjects who were members of the nature sports communities in the universities of Ankara. The sample of the research was consisted of 587 university students who were members of the nature sports communities.

Social Integration in Sports Scale, which is composed of 7 sub-factors and developed by Yılmaz, Karli, & Yetim (2006) was used as the data collection instrument. The scale is comprised of two main sections. In the first section, there were 18 questions seeking demographic information from the subjects, and in the second section there were 32 items evaluating sports effect on social integration.

In the statistical analysis of the data, frequency and percentage as descriptive statistics was used. ANOVA was used in the analysis of effect of demographic characteristics such as; age, class, family income, location, residence place, meeting frequency with friends and involving frequency to the activities, on the sub-factors which evaluates the nature sports on social integration. To identify the difference causing group as the result of ANOVA, Tukey HSD Test was conducted. To display if any difference occurred in the opinion of subjects about the benefits of nature sports according to their gender t-test was conducted. In the

statistical analysis of the data $\alpha=.05$ significance level was taken into consideration.

The 44.8% of the subjects pointed that the social aspect of nature sport is important. There was significant difference in subjects opinions about the effect of nature sports on individual development according to their participation level to the activities. Additionally, significant difference was identified in subjects' opinions about the effect of nature sports on individual development, socialization, psychological development and moral development according to their meeting frequency with their friends. Also, significant difference was found in socialization and physical development aspect of nature sports according to the gender difference.

Finally, research, which aimed to analyze the effects of participating to nature sports on the social integration of individuals, resulted that even subjects varying demographic profiles, sports have integrative role in society.

Key Words: Social Integration, Outdoor sports, sport

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Bolu- Gerede’de doğdu. İlkokulu Gerede 100. Yıl İlkokulunda okuduktan sonra ortaokul ve liseyi Sakarya Arıfiye Öğretmen Lisesinde bitirdi. 1993 yılında Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokuluna girerek 1997 yılında mezun oldu. 1998 yılında öğretmenliğe başladı. Aynı yıl Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalında yüksek lisansa başladı. 1.5 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra, 1999 yılında öğretmenlik görevinden ayrılarak Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokuluna Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. Yüksek Lisansını 2001 yılında tamamladı. 2002 yılında, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kurumu kanununun 35 maddesi ile Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Doktora Programına başladı. Halen Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görevine devam etmektedir.

Evli ve iki çocuk babasıdır.

EKLER

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı doktora öğrencisiyim. “Doğa Sporlarına Katılımın Sosyal Bütünleşmeye Etkisi” konulu tezimin anketi ekte belirtilen üniversitelerin doğa sporları topluluklarına uygulamak üzere hazırlanmıştır.

Anketleri uygulayabilmem için gerekli izinlerin alınması hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim.

23.03.2006

Arş. Gör. Baki YILMAZ

Adres: Gazi Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Beşevler / ANKARA

Ek:

1. İlgili Üniversitelerin Doğa Sporları Toplulukları
2. Anket

Ek: 1

Üniversiteler

1. Ankara Üniversitesi
2. Başkent Üniversitesi
3. Bilkent Üniversitesi
4. Gazi Üniversitesi
5. Hacettepe Üniversitesi
6. O.D.T.Ü
7. Atılım Üniversitesi
8. Çankaya Üniversitesi
9. T.O.B.B. Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
10. Jandarma Astsubay MYO
11. Polis Akademisi
12. G.A.T.A

İlgili Birimler

1. **Kara Sporları** : Doğa Yürüyüşü, Doğa Kampçılığı, Bisiklet, Mağaracılık, Kaya Tırmanışı, Yüksek İrtifa Dağcılığı, Kanyon Geçişi, Zirve Tırmanışı, Orienteering, At Biniciliği, Kayak, Snow board
2. **Su Sporları** : Yelkencilik, Uçurtma Sörfü, Dalga Sörfü, Rafting, Kürek, Kano, Serbest Dalış, Katamaran, Windsurf,
3. **Hava Sporları** : Yelken Kanat, Delta Kanat, Yamaç Paraşütü, Para Alpinizm, Planör

Yukarıda belirtilen Kara; Su, Hava Sporlarıyla ilgili Dernek, Kulüp, Birlik, ve Topluluklar vb

Ek: 2**Değerli Öğrenciler;**

“Doğa Sporlarının Sosyal Bütünleşmeye Etkisi” konusunda yapılacak bilimsel bir çalışmada kullanılmak üzere görüş ve düşüncelerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Konuya ilişkin sorulara vereceğiniz samimi cevaplarınız çalışmayı yönlendirecektir. Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Boş Zaman: Günümüzde evrensel bir insan hakkı sayılan boş zaman, kişinin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır.

Arş. Gör. Baki YILMAZ

1. **Öğrenim gördüğünüz üniversite:**
2. **Yaşınız:** () 17–20 yaş () 21–24 yaş () 25–28 yaş () 29 yaş ve üzeri
3. **Cinsiyetiniz:** () Bay () Bayan
4. **Sınıfınız:** () Hazırlık () 1.sınıf () 2.sınıf () 3.sınıf () 4. sınıf
() 5. veya 6.sınıf () Lisansüstü
5. **En uzun süre yaşadığınız yerleşim birimi:**
() Köy ve İlçe () İl () Büyükşehir
6. **Ailenizin gelir düzeyi:**
() Çok iyi () İyi () Orta () Zayıf () Çok zayıf
7. **Anne ve babanızın mesleği:**
Anne () Ev hanımı () Memur () İşçi () Serbest meslek () Emekli
Baba () Çalışmıyor () Memur () İşçi () Serbest meslek () Emekli
8. **Anne ve babanızın eğitim düzeyi:**
Okur yazar değil Okur yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü
Anne () () () () () () ()
Baba () () () () () () ()
9. **Şu anda ikamet ettiğiniz (Barındığınız) yer?**
() Yurt () Bekarevi () Aile ve Akraba ile birlikte
10. **Doğa sporları faaliyetlerine yılda kaç kez katılabiliyorsunuz?**
() 1-3 kez () 4-7 kez () 8-11 kez () 12 kez ve daha fazla
11. **Doğa sporları faaliyetlerine ayırdığınız bütçe yeterli mi?**
() Evet () Hayır () Kısmen
12. **Doğa sporları faaliyetlerinde herhangi bir kurumdan destek alıyor musunuz?**
() Malzeme desteği alıyorum. () Para desteği alıyorum.
() Hiçbir destek almıyorum.
13. **Doğa sporlarıyla hangi derecede uğraşıyorsunuz?**
() Fazla risk içermeyen etkinliklere katılıyorum.
() Kaya veya duvar tırmanışlarına katılıyorum.
() Ulusal ve uluslararası düzeyde doğa sporlarına katılıyorum.
() Amatör olarak doğa sporları organizasyonlarına katılıyorum.
() Yüksek riskli zirve dağcılığına katılıyorum.
() Diğer.....

14. Doğa sporları olarak aşağıdaki etkinliklerden hangilerine katılıyorsunuz?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Doğa yürüyüşü ve kampçılık ☐ Dağcılık ☐ Orienteering
☐ Rafting, kano vb akarsu sporları ☐ Mağaracılık ☐ Sualtı sporları
☐ Yapay duvar tırmanışı ☐ Dağ bisikleti ☐ Yamaç paraşütü
☐ Kaya tırmanışı ☐ Paintbal ☐ Binicilik
☐ Su Kayağı, windsurf, vb deniz sporları ☐ Kayak, snowboard gibi kar sporları
☐ İzcilik ☐ Diğer.....

15. Doğa sporlarına katıldığınız arkadaşlarınızla başka zamanlarda bir araya geliyor musunuz?

- ☐ Evet ☐ Hayır ☐ Bazen

16. Sizde doğa sporlarının hangi yönü önemlidir? (Önem derecesine göre 1.2.3 olarak işaretleyiniz.)

- ☐ Sosyal ☐ Fiziksel ☐ Psikolojik

17. Uğraştığınız doğa sporları için gerekli tüm harcamaları kendiniz mi yapmaktasınız?

- ☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

18. Boş zamanlarınızda yaptığınız etkinlikler nelerdir? (Önem derecesine göre 3 seçeneği, 1.2.3 şeklinde rakam vererek işaretleyiniz.)

- ☐ Kitap, dergi ve gazete okurum. ☐ Doğa sporları etkinliklerine katılırım.
☐ Spor yaparım. ☐ Sosyal faaliyetlerle uğraşırım.
☐ Televizyon izlerim. ☐ İlmî ve kültürel faaliyetlere katılırım.
☐ Sinema ve tiyatroya giderim. ☐ Müzik dinlerim.
☐ Alışveriş yaparım. ☐ Eğlence yerlerine giderim.
☐ Lokal-kahveye giderim. ☐ Bağ, bahçe işleriyle uğraşırım.
☐ El işleri ve sanatla ilgilenirim. ☐ Gezerim.
☐ Spor müsabakalarını izlerim. ☐ Bilgisayar kullanırım.

Doğa sporlarına katılmanın sizdeki etkileri açısından aşağıdaki ifadelerden size uygun olan seçeneği (X) işareti koyarak belirtiniz.

Not: Lütfen soruların tümünü cevaplayınız.

DOĞA SPORLARI	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Öz güvenimin gelişmesine katkı sağlar.					
2. Fiziksel olarak kendimi çok sağlıklı hissetmemi sağlar.					
3. Başarma duygusu ile aldığım haz doruğa ulaşır.					
4. Grup iş birliği becerimi geliştirir.					
5. Macera duygumu artırır.					
6. Diğer insanlara saygımı artırır.					
7. Bir gruba aitlik duygumu geliştirir.					
8. Liderlik becerilerimi geliştirmeme yardımcı olur.					
9. Problemleri tespit etme yeteneğimi geliştirir.					
10. Problem çözme becerimi geliştirir.					
11. Çalışma alışkanlığı kazandırır.					
12. Kilo kontrolümü sağlar.					
13. Spor becerimi geliştirir					
14. Vücut şeklimi korur ve zindelik sağlar.					
15. Fiziksel gücümü artırır.					
16. Stresten uzaklaşmama yardımcı olur.					
17. Denge ve koordinasyonumu geliştirir.					
18. Zamanı iyi kullanma becerimi artırır.					
19. Güçlü arkadaşlık bağları kurmamı sağlar.					
20. Birçok görevin üstesinden gelebilme becerimi geliştirir.					
21. Grupla iş bölümü yapmamda fayda sağlar.					
22. Arkadaşlarımla dayanışma içinde olmamı sağlar.					
23. Bilgili, ahlaklı ve yardımsever olmama katkı sağlar.					
24. Örf, âdet ve hukuk kurallarına uymam yönünde etki yapar.					
25. Arkadaşlarımla birlikte olmamı ve iyi zaman geçirmemi sağlar.					
26. Yeni insanlarla tanışmamı sağlar.					
27. Birey olarak gelişmeme yardımcı olur.					
28. Diğer insanlarla ortak bir şeyleri paylaşmamı sağlar.					
29. Farklı siyasi görüşteki insanların bir araya gelmesini sağlar					
30. Farklı kültürlerden gelen insanların bir araya gelmesini sağlar.					
31. Farklı ekonomik yapıya sahip insanların bir araya gelmesini sağlar.					
32. Farklı inançtaki insanların bir araya gelmesini sağlar					

